

PIRAATTIPUOLUE SUOMEN PUOLUEKENTÄLLÄ

Titta Airo

Pro gradu-tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden

ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

kevät 2012

TIIVISTELMÄ

PIRAATTIPUOLUE SUOMEN PUOLUEKENTÄLLÄ

Titta Airo
Valtio-oppi
Pro gradu-tutkielma
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Ohjaaja: Mika Ojakangas
Kevät 2012
sivumäärä: 109 sivua + 2 liitettä

Pro graduni käsittelee vuonna 2009 rekisteröityä, tekijänoikeuksien ympärille asemoitunutta Piraattipuoluetta. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, mikä on Piraattipuolueen ideologian ydin ja miten puolue sijoittuu perinteiselle suomalaiselle puoluekentälle. Piraattipuolueen ohessa tutkin siis myös asemansa vakiinnuttaneita suomalaisia puolueita. Lisäksi tutkimukseni sivuaa internetiin painottuneen politikoinnin ja Piraattipuolueen kaltaisten liikehdintöjen realistisia mahdollisuuksia tulevaisuuden poliittisessa elämässä.

Tutkimuksen aineisto muodostuu Piraattipuolueen puolueohjelmasta, puolueen ja puoluelaiisten julkisista kannanotoista ja haastatteluista sekä kevään 2011 eduskuntavaalien vaalikoneista. Metodina käytän sisällönanalyysiä ja vaalikonetutkimuksessa Piraattipuolueen ehdokkaiden vastaukset esitetään myös tilastollisesti. Vaalikonetutkimuksessa tutkin Piraattipuolueen kevään 2011 eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksia ja vertaan niitä eduskuntapuolueiden ehdokkaiden vastauksiin. Tämän tarkoituksena on selvittää Piraattipuolueen puolueohjelmaa laajempi poliittinen koti ja puolueen sijoittuminen suomalaiselle puoluekentälle.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Piraattipuolue on 2000-luvun vaihtoehtoliike, joka käyttää perinteisiä puolue toiminnan muotoja internetin areenoilla. Puolueella on omintakeinen ideologia, joka kannattaa tiedon vapautta sekä yksilönvapauksia ja (vasemmistolaisesti) suoraa demokratiaa ja tasa-arvoa. Vaalikonetutkimuksessa käyttämäni ristiriitaulottuvuuksien perusteella puolue osoittautui kannattavan myös nationalistista ja industrialistista aatemaailmaa vasemmistolaisen ja liberalistisen aatemaailman lisäksi ja eduskuntapuolueiden ehdokkaiden vastauksiin verrattuna Piraattipuolueen kanssa olivat useimmin samaa mieltä vasemmisto–keskusta-puolueiden ehdokkaat. Vaalikoneen ulkopuolella Vihreiden ja Vasemmistoliiton ideologiat olivat kuitenkin kaikkein lähimpänä Piraattipuoluetta.

Avainsanat: Piraattipuolue, Piratpartiet, Piraattiliike, internet-liikkeet, perinteiset puolueet, Suomen puoluekenttä, ristiriitaulottuvuudet

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Tutkimuksen taustaa	3
1.2	Keskeiset käsitteet.....	5
1.3	Tutkimuskysymys ja tutkimuksen eteneminen.....	7
1.4	Aineisto ja tutkimusmetodi	9
2	PIRAATTILIIKKEET- JA PUOLUEET	10
2.1	Ruotsin Piratpartiet	10
2.2	Piraattipuolue, Piraattiliitto, The Pirate Bay, Piratpartiet, Piratbyrån... ..	13
2.3	Suomen Piraattipuolue	15
2.4	Piraattipuolueen puolueohjelma	19
2.5	Porvarillinen vasemmisto?.....	28
3	UUDEN POLITIIKAN INTERNET-PUOLUE?.....	36
3.1	Internet-puolue.....	36
3.2	Uuden politiikan puolue.....	40
4	SUOMEN PUOLUEET	44
4.1	Puoluejärjestelmän muotoutuminen	44
4.2	VAS – SDP – VIHR – PS – KD – KESK – RKP – KOK	47
4.3	Liike puolueen vaihtoehtona.....	51
5	PIRAATTIPUOLUEEN IDEOLOGIA JA PUOLUEKENTÄLLE SIOITTUMINEN VAALIKONEISSA	53
5.1	Vaalikoneet, kysymykset ja ristiriitaisuudet	54
5.2	Pääomatuloveron korottaminen saa eniten kannatusta	62

5.3	Enemmistöltä myönteinen kanta yksilön vastuun lisäämiseen.....	67
5.4	Homoparit tasa-arvoisia heteropareihin nähden	70
5.5	Ei-linja EU-tukiin	74
5.6	Kielteinen Nato-kanta	78
5.7	Maahanmuuttokriittisyyttä?	82
5.8	Ydinvoiman kannattajat ja vastustajat	87
6	VASEMMISTO + LIBERALISMI + NATIONALISMI + INDUSTRIALISMI = ”PIRATISMI”?	93
	LÄHTEET	102
	LIITE 1 PIRAATTIPUOLUEEN PUOLUEOHJELMA	110
	LIITE 2 PIRAATTIPUOLUEEN BLACK SAIL -TUNNUS.....	114
	TAULUKKO 1 Piraattipuolue arvojen nelikentällä.....	29
	TAULUKKO 2 Piraattipuolue ja Vihreät.....	30
	TAULUKKO 3 Piraattipuolue ja Vasemmistoliitto	32
	TAULUKKO 4 Uuden politiikan puolue ja Piraattipuolue.....	41
	TAULUKKO 5 Piraattipuolueen ensisijainen verojen korotuskohde	62
	TAULUKKO 6 Puolueiden ensisijainen verojen korotuskohde	65
	TAULUKKO 7 Piraattipuolueen kanta yksilön vastuusta	67
	TAULUKKO 8 Puolueiden kanta yksilön vastuun lisäämisestä.....	69
	TAULUKKO 9 Piraattipuolueen kanta homoparien oikeuksista	71
	TAULUKKO 10 Puolueiden kanta homoparien oikeuksista	72

TAULUKKO 11 Piraattipuolueen kanta EU-maiden taloudelliseen tukemiseen	74
TAULUKKO 12 Puolueiden kanta EU-maiden taloudelliseen tukemiseen	76
TAULUKKO 13 Piraattipuolueen Nato-kanta	78
TAULUKKO 14 Puolueiden Nato-kanta	81
TAULUKKO 15 Piraattipuolueen kanta maahanmuuttajien vastaanottamiseen ja tukemiseen verovaroin.....	83
TAULUKKO 16 Puolueiden kanta maahanmuuttajien vastaanottamiseen ja tukemiseen verovaroin.....	85
TAULUKKO 17 Piraattipuolueen kanta uuden ydinvoimalan rakentamisesta.....	88
TAULUKKO 18 Puolueiden kanta uuden ydinvoimalan rakentamisesta.....	90

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

”Puolue on ryhmä henkilöitä, jotka ovat liittyneet yhteen edistääkseen yhteisvoimin kansakunnan etuja sellaisen periaatteen mukaan, josta he kaikki ovat yhtä mieltä.”
(Edmund Burke, Ware 1996, 5).

Edmund Burken 1700-luvun puoluemääritelmässä kiteytyy poliittisen puolueen tärkeä ominaisuus: Puolueiden tehtävänä on edistää kansakunnan etuja sellaisten periaatteiden mukaan, joista kaikki ryhmän jäsenet ovat samaa mieltä.

Suomessa ensimmäiset kansakunnan etua ajavat esipuolueet syntyivät noin 1860-luvulla, mutta kunnolla puoluetoiminta käynnistyi suurlakon aikoihin vuodesta 1905 eteenpäin, jolloin perustettiin moni nykyisen puoluejärjestelmämme puolue tai sen esipuolue. Puoluejärjestelmämme onkin säilynyt lähes muuttumattomana jo itsenäisyyden ajoista lähtien, minkä jälkeen vain kaksi uutta puoluetta on kyennyt vakiinnuttamaan asemansa eduskuntapuolueena. Näin ollen voidaan sanoa, että lähes kaikilla nykyisin asemansa vakiinnuttaneilla puolueilla on takanaan pitkät perinteet suomalaisella puoluekentällä.

Poliittisen elämän keskiössä pysyminen ei ole kuitenkaan koskaan ollut itsestään selvää, vaan niin puolueet, poliittinen toiminta kuin politiikan areenatkin ovat joutuneet mukautumaan joka sukupolven kohdalla uudestaan, oman sukupolvensa näköisiksi. Esimerkiksi suomalaisen luokkayhteiskunnan ollessa vahvimmillaan puolueet seisoivat mieluusti tietyn yhteiskuntaluokan takana, mutta luokkajaon murentuessa puolueet alkoivat edustaa ”kaikkia” ja puhuttiin työväen- ja porvaripuolueiden sijaan yleispuolueista. Puolueet ovat joka tapauksessa aina olleet yhteiskuntaelämän peilikuvia, jotka heijastelevat oman ryhmänsä arvomaailmaa.

Puolueiden lailla kansalaisten poliittinen aktiivisuus on aikojen saatossa käynyt läpi eri vaiheita: itsenäisyyden jälkeisen ajan hurjasta propagandasta 1960–1970-lukujen radikaaleihin nuorisoliikkeisiin ja sieltä 2000-luvun poliittiseen passiivisuuteen ja puoluetoiminnan suosion laskemiseen. Poliitiikan teon paikkojen lisääntyessä erityisesti

sosiaalisen median aikakaudella, on poliittisten kannanottojen kuitenkin väitetty taas lisääntyneen. Esimerkiksi vuoden 2012 presidentinvaaleja kommentoitiin ahkerasti kaikilla internetin areenoilla. Silti internetissä mobilisoituva poliittinen liikehdintä on vielä varsin uusi ilmiö politiikassa, eivätkä perinteiset suomalaiset puolueet ole paljoakaan hyödyntäneet sen tarjoamia mahdollisuuksia paitsi vaalien alla.

Vuonna 2009 perustettu tekijänoikeuksiin ja kansalaisoikeuksiin keskittyvä Piraattipuolue on perinteisiä puolueita internet-politikoinnissa askeleen tai kaksi edellä, koska puolue ja koko sen ideologia on asemoitunut vahvasti internetin ympärille. Puolueen vahvasta internet-asiantuntevuudesta kertovat ainakin esimerkiksi puolueen IRC-tapaamiset (Internet Relay Chat), reaaliaikaiset internet-kokoukset, keskustelupalstojen vilkas käyttö sekä blogien eli verkkopäiväkirjojen ahkera kirjoittelu. Myös puolueen varsinainen organisoituminen liikkeestä puolueeksi tapahtui hyvin nopeasti ja lähes yksinomaan internetin avulla, minkä lisäksi liikkeen kannattajat ovat ennen kaikkea internetin laaja-alaisesta maailmasta jonkin tietyn maantieteellisen alueen sijaan. Piraattipuolue ajaakin mitä suurimmassa määrin juuri internetin käyttäjien poliittisia etuja.

Puolueen internet-keskeisyydestä huolimatta Piraattipuolue on lähellä myös perinteisiä puolueita: Piraattipuolueella on oma puolueohjelma, hallitus, yli 3 500 rekisteröityä jäsentä, piiriyhdistykset sekä oma nuorisojärjestönsä ja puolueen tavoitteena on saada edustajiaan parlamenttiin. Ideologialtaan puolue muistuttaa kuitenkin enemmän yhden asian liikettä kuin perinteistä puoluetta, sillä ideologia kietoutuu lähinnä tekijänoikeuksien ympärille. Toisaalta Piraattipuolueen ideologiassa yhdistyvät myös vasemmistolaiset ja oikeistolaiset teemat sekä puolueen toiminnassa perinteiset ja modernit poliittiset toimintatavat. Mistä Piraattipuolueessa siis on kysymys?

Julkisessa keskustelussa Piraattipuolue on leimattu yhden asian liikkeeksi, jolla ei ole tekijänoikeuskysymyksen ulkopuolella selvää ideologista pääomaa. Lisäksi puolueen on väitetty kiinnostavan ainoastaan nuoria ja IT-alan osaajia, tarkemmin sanottuna teini-ikäisiä nörttimiehiä ja vanhempia hakkereita. Näin ollen Piraattipuolueen ei ole koskaan uskottu tuovan todellista haastetta suomalaisen politiikan kentälle. Mielestäni Piraattipuolueen tapaus on kuitenkin paljon julkisuuskuvaan mielenkiintoisempi. Tänä päivänä monet muutkin kuin nuoret miehet ovat kiinnostuneita internetin laaja-alaisesta maailmasta ja monelle kansalaiselle internetin käyttö on päivittäistä. Siksi uusia internet-palvelujakin tuodaan jatkuvasti markkinoille. Juuri tähän ilmiöön Piraattipuolue on osannut

herätä ennen muita poliittisia puolueita, koska se on tarjonnut uuden vaihtoehdon, jolle on olemassa tilausta ainakin internetin käyttäjien suunnalta. Pystyykö Piraattipuolue kuitenkaan internet-kannattajineen vakiinnuttamaan asemansa suomalaisella puoluekentällä? Mielestäni sitä kannattaa lähteä tutkimaan.

1.2 Keskeiset käsitteet

Pro gradussani tutkin ensisijaisesti Piraattipuolueen ideologiaa ja puolueen sijoittumista perinteiselle suomalaiselle puoluekentälle. Edustuksellisissa demokratioissa kaikki poliittinen toiminta kanavoituu pitkälti puolueiden kautta, minkä johdosta voidaan sanoa, että puolueet ja edustuksellinen demokratia kuuluvat yhteen. Kaikissa demokratioissa onkin aina vähintään kaksi puoluetta, jotka joutuvat kilpailemaan kansalaisten äänistä toisia puolueita vastaan. (Paloheimo & Raunio 2008, 11.)

Puolueen ydinolemus näyttää tässä valossa varsin yksinkertaiselta – jota se ei kuitenkaan loppujen lopuksi ole, koska puolueen käsitteelle löytyy monia erilaisia määritelmiä riippuen esimerkiksi ajasta ja paikasta, puolueen tehtävistä, organisoitumustavasta, puoluejärjestelmästä tai kannattajista. Käsittehistoriallisesti puolue on kuitenkin helppo ymmärtää, sillä sen latinankielinen vastine *pars* tarkoittaa osaa jostakin; samoin englanninkielinen vastine *party* ja ruotsinkielinen *parti*. Suomen kielessä puolue-käsite otettiin käyttöön 1800-luvun puolivälissä, eikä siihen silloin liittynyt arvovarauksia kielteiseen tai positiiviseenkaan suuntaan, vaan sana puolue tarkoitti osaa jostakin laajemmasta kokonaisuudesta. Tässä tapauksessa kokonaisuus oli kansakunta tai sen parlamentti. (Mickelsson 2007, 26.)

Johdantoluvussa puolue määriteltiin Edmund Burken tapaan samalla tavalla ajattelevien ihmisten ryhmäksi. Määritelmässä ei kuitenkaan huomioida lainkaan parlamenttia tai edustuksellisuutta, vaan Burken mukaa kaikki kansakunnan etua yhteisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaan ajavat ryhmät voivat olla puolueita. (Mickelsson 2007, 28.)

Max Weberin puoluemääritelmä 1900-luvun alussa oli melko erilainen verrattuna Burken määritelmään:

Puolueiden tulee olla (muodollisesti) vapaaseen pyrintöön perustuvia yhteenliittymiä, joiden tavoitteina on toimittaa johtajilleen valtaa ja aktiivisille kannattajilleen (ideaalisia ja materiaalisia) mahdollisuuksia (joko asetettujen päämäärien toteuttamiseen tai henkilökohtaisten etujen saavuttamisen avulla). (Weber 1956, Mickelsson 2007, 28.)

Erilaisuuden taustalla on yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden lisääntyminen sekä suurten kansanjoukkojen mobilisoiminen kansalliseen päätöksentekoon. Weber taas ei huomionnut omassa määritelmässään lainkaan puolueiden mahdollisuutta vakituiseen ja pysyvään organisaatiomuotoon. (Mickelsson 2007, 28.)

Paloheimon ja Wibergin puoluemääritelmä ottaa huomioon esimerkiksi Burken ja Weberin määritelmistä ulkopuolelle jääneet tärkeät kohdat:

Poliittiset puolueet ovat hyvin organisoituja poliittisia voimia, jotka pyrkivät saamaan haltuunsa valtiollista valtaa ja käyttämään valtiollista valtaa puolueen tavoitteiden edistämiseksi. Puolueet ovat tavallisesti monitavoitteisia organisaatioita. Niillä on ohjelmallisia tavoitteita monelta eri yhteiskuntaelämän alueelta ja nämä erilaiset tavoitteet voivat muodostaa omintakeisen puolueideologian. (Paloheimo & Wiberg 1996, 215.)

Määritelmän mukaan puolueet ovat hyvin organisoituja poliittisia voimia, joiden tavoitteena on päästä parlamenttiin, edistääkseen puolueen tavoitteita. Määritelmässä huomioidaan siis sekä edustuksellisuus että parlamentti. Lisäksi määritelmässä huomioidaan puolueiden mahdollisuus pysyvään organisaatiomuotoon ja omintakeisen ideologian muodostamiseen.

Puoluekäsitteen historian sekä yllä esiteltyjen määritelmien lisäksi puolueiden ydinolemusta voidaan lähestyä niiden tehtävien mukaan. Ensinnäkin puolueet tuovat järjestystä ja yhtenäisyyttä poliittiseen elämään, ne esittävät kansalaisille erilaisia toimintavaihtoehtoja ja ne edistävät kannattajiensa aineellisia etuja ja aatteellisia tavoitteita. Näiden lisäksi puolueet ylläpitävät poliittista keskustelua ja nostavat tärkeinä pitämiään kysymyksiä politiikan päiväjärjestykseen. Puolueilla on myös muita tärkeitä tehtäviä: Puolueet edistävät kannattajiensa poliittista aktiivisuutta, ne huolehtivat vaalien käytännön järjestelyistä ja järjestötoiminnallaan ne rekrytoivat ja kouluttavat kansalaisia poliittisiin luottamustehtäviin. Käytännössä puolueet myös vastaavat kansanedustuslaitoksen ja hallituksen poliittisesta päätöksenteosta ja kunnissa kunnallisvaltuuston ja -hallituksen päätöksenteosta. Parlamentaarisisissa demokratioissa

hallituspuolueet taas ovat vastuussa hallituksen harjoittamasta politiikasta, mutta myös oppositiopuolueilla on tärkeä tehtävä; niiden velvollisuus on esittää vaihtoehtoja hallituspuolueiden harjoittamalle politiikalle. (Paloheimo & Raunio 2008, 11.)

Puolue-käsitteen ymmärtämisen lisäksi on tärkeää ymmärtää puolueiden olevan usein jollakin tavalla erilaisia toisiinsa nähden. Tyypillinen puoluejaottelu tehdään vertailemalla puolueiden sijoittumista erilaisilla ristiriitaulottuvuuksilla, esimerkiksi vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella, joka kertoo puolueiden suhtautumisista sosioekonomisiin asiakysymyksiin. Näiden suhtautumistapojen perusteella useimmat Suomen ja muiden demokraattisten valtioiden puolueet voidaan sijoittaa joko poliittiseen vasemmistoon, keskustaan tai oikeistoon puolueiden ohjelmallisten tavoitteiden perusteella (Paloheimo & Raunio 2008, 12). Ristiriitaulottuvuuksiin perehdytään kuitenkin tarkemmin luvussa 5.1.

1.3 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen eteneminen

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa lähdin vertailemaan Piraattipuoluetta perinteisiin suomalaisiin puolueisiin. Vertailuasetelma osoittautui kuitenkin hankalaksi tekijänoikeuksien ympärille keskittyneen ”yhden asian puolueen” kohdalla, joka jättäytyy monen perinteisen asiakysymyksen ulkopuolelle. Varmaa oli kuitenkin se, että siinä suhteessa Piraattipuolue erosi monesta perinteisestä suomalaisesta puolueesta.

Perinteisten asiakysymyksen ulkopuolelle jättäytymisen lisäksi myös puolueen suppea ideologia ja tekijänoikeuksiin liittyvät poliittiset tavoitteet sekä internet-keskeisyys tuntuivat eroavan perinteisistä suomalaisista puolueista. Myös puolueen kannattajaprofiili vaikutti erikoiselta: Puolue tuntui kiehtovan erityisesti nuoria internetin käyttäjiä. Kyseessä tuntui siis olevan uudenlainen poliittinen puolue, vaikka toisaalta Piraattipuolue oli kuitenkin nimenomaan perinteinen poliittinen puolue: se oli rekisteröity, sillä oli oma ideologia, jäsenet, hallitus, piiriyhdistykset ja jopa oma nuorisjärjestö, minkä lisäksi puolue halusi päästä osaksi perinteistä parlamentarismia. Millainen puolue Piraattipuolue siis loppujen lopuksi on?

Pro gradussani pyrin vastaamaan kysymykseen: Mistä Piraattipuolueesta on kysymys? Mikä on Piraattipuolueen ideologia? Mitä puolue tavoittelee? Miten puolue sijoittuu

perinteiselle puoluekentälle? Pystyykö Piraattipuolue vakiinnuttamaan asemansa suomalaisella puoluekentällä? Tutkimuskysymyksiin pyritään löytämään vastaus puolueohjelman analyysistä, Piraattipuolueen/puoluelaisten julkisista kannanotoista, Piraattipuolueen julkaisuista ja kevään 2011 eduskuntavaalien vaalikoneista.

Luvussa 0 esittelen aluksi Ruotsista Suomeen rantautuneen kansainvälisen Piraattiliikkeen ja Piratpartietin taustaa ja ideologiaa, sekä sekaannuksen välttämiseksi muita tunnetuimpia ”piraattialkuisia” liikehdintöjä. Tämän jälkeen käsittelen Suomen Piraattipuoluetta ja teen puolueohjelman (15.11.2009) analyysin.

Luvussa 3 käsitellään tutkimukseni teoreettinen viitekehys, mikä jää lyhyehköksi Piraattipuolueeseen liittyvien tutkimuksien vähäisyydestä johtuen. Toisaalta oma tutkimukseni on laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta ja sen pääpaino kohdistuu muutenkin aineistoon. Olen kuitenkin ottanut mukaan Sandor Veghin (2003) internet-aktivismi-jaottelun, johon Kari A. Hintikka (2008) on yhdistänyt Piraattipuolueen. Käsittelen myös Thomas Poguntken (1993) *uuden politiikan puolueen* mallia, johon olen itse verrannut Piraattipuoluetta. Lukujen 0 ja 3 tavoitteena on siis esitellä Piraattipuoluetta internet-perustaisena liikkeenä ja 2000-luvun uuden politiikan puolueena.

Luvussa 4 keskitytään perinteisiin suomalaisiin puolueisiin lyhyehkön retrospektiivisen katsauksen avulla, minkä pääpaino kohdistuu toisen maailmansodan jälkeiseen puoluekenttään. Tarkoituksena on esitellä, miten suomalainen puoluekenttä on muodostunut ja mitkä puolueet ovat nykyisin asemansa vakiinnuttaneita puolueita. Tämän jälkeen tavoitteena olisi ymmärtää se puoluekokonaisuus, mihin Piraattipuolue on syntynyt Suomessa vasta vuonna 2009.

Luvussa 5 Piraattipuolueen ideologiaa ja puoluekentälle sijoittumista tutkitaan vaalikonetutkimuksen avulla. Tämän tarkoituksena on saada selville Piraattipuolueen suppeaa puolueohjelmaa laajempi käsitys puolueen ideologiasta sekä sijoittumisesta perinteiselle puoluekentälle. Vaalikonetutkimuksessa tarkastelen Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksia Heikki Paloheimon kolmen ristiriitautottuvuuden kautta, joita ovat: 1. vasemmisto vastaan oikeisto 2. yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus eli nationalismi ja transnationalismi. 3. ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus eli post-industrialismi ja industrialismi, minkä lisäksi olen tarkastellut myös liberalismi–konservatismi-ulottuvuutta. Vaalikonekysymykset on valittu näiden

ristiriitaulottuvuuksien pohjalta ja mielestäni ne osoittavat, mitä aatemaailmaa Piraattipuolue kannattaa puolueohjelmansa ulkopuolella ja miten puolue sijoittuu ristiriitaulottuvuuksien perusteella eduskuntapuolueisiin nähden.

Luvussa 6 kokoan yhteen tutkimukseni sisällön ja esittelen tutkimukseni johtopäätökset. Pohdin myös Piraattipuolueen heikkouksia ja vahvuuksia poliittisena puolueena sekä puolueen mahdollisuuksia vakiinnuttaa asemansa suomalaisella puoluekentällä.

1.4 Aineisto ja tutkimusmetodi

Piraattipuolueen ideologian ja puoluekentälle sijoittumisen tutkimuksessa tarkastelin pääasiassa puolueen (vanhaa) puolueohjelmaa (15.11.2009), joka oli tutkimuksen alussa puolueen ainut julkaistu ohjelma, ja Piraattipuolueen ja puoluelaiden julkislausumia; etupäässä puolueen omia Www-sivuja ja muita internetin ”piraattijulkaisuja” kuten blogeja ja mielipidekirjoituksia sekä eri medioiden julkaisemia haastatteluja ja artikkeleita. Näiden lisäksi aineisto muodostui kevään 2011 eduskuntavaalien vaalikoneista, joista tarkastelin Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksia valittujen kysymyksien kohdalla, ja vertasin niitä eduskuntapuolueiden ehdokkaiden vastauksiin.

Pro graduni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Metodina käytän sisällönanalyysiä, jonka avulla pyrin tuomaan selkeyttä ja järjestystä sekä puolueohjelman että vaalikonetutkimuksen tuloksien esille tuonnissa. Sisällön analyysillä on myös pyritty tekemään päätelmiä Piraattipuolueen ideologiasta ja sijoittumisesta puoluekentälle. Sisällönanalyysien lisäksi vaalikonetutkimuksen tulokset on esitelty myös tilastollisesti.

Tutkimukseni on siinä mielessä merkityksellinen, ettei Piraattipuolueesta ole aikaisemmin tehty vastaavaa tutkimusta ja ylipäätään Piraattipuoluetta ja poliittisia internet-liikkeitä on tutkittu todella vähän. Pidän kuitenkin tärkeänä, että myös pieniä poliittisia puolueita tutkitaan ja verrataan perinteisiin suuriin puolueisiin, sillä pienetkin puolueet edustavat yhteiskuntamme arvomaailmaa ja ovat osa edustuksellista demokratiaa.

2 PIRAATTILIIKKEET- JA PUOLUEET

Politiikka on konfliktin aluetta ja puolueen perustaminen on ilmaus konfliktista yhteiskunnassa (Mickelsson 2007, 73).

Rauli Mickelssonin mukaan puolueen perustaminen on ilmaus yhteiskunnallisesta konfliktista. Samalla tavoin Ruotsissa syntynyt Piraattipuolue-kansanliike muodostettiin konfliktista – vakiintuneiden puolueiden internet-suhtautumista vastaan.

2.1 Ruotsin Piratpartiet

Ruotsista Suomeen rantautunut Piraattipuolue on aatteellisesta perinnöstään velkaa kansainväliselle Piraattipuolue-kansanliikkeelle, jonka Rick Falkvinge perusti tammikuussa 2006, avaamalla liikkeen verkkosivut Ruotsissa. Verkkosivusto oli kuitenkin vasta esimakua tulevasta puolueesta; Piratpartietista. (”Piraattipuolue.fi: Historia ja tilastoja”)

Ruotsin Piraattipuolueen perustaja Rick Falkvinge on sanonut, että Piraattiliike on jokaisen sukupolven omaa vapaustaistelua. Tästä näkökulmasta katsottuna liike on verrattavissa 1850-luvun liberaaliin liikkeeseen tai 1880-luvun sosialistiliikkeisiin, jotka aikanaan vaativat työläisten parempia oikeuksia. Samoin 1920-luvun Euroopassa taisteltiin demokratian ja tasa-arvon puolesta, ja myöhemmin 1960-luvulla tulivat kansalaisoikeusliikkeet ja 1980-luvulla vihreä liike. (Apajalahti & Sotala 2010, 274.) Ruotsin Piratpartiet puolestaan heräsi 2000-luvulla taistelemaan tekijänoikeuksien puolesta.

Ruotsissa Piraattipuolueen perustamiseen johtaneet pääsyyt löytyivät erityisesti uudesta tekijänoikeuslaista ja räikeästä yhteiskunnallisesta tekijänoikeusdebatista. Puolueen kautta haluttiin ottaa suoraan kantaa tekijänoikeuskysymyksiin sekä protestoida tekijänoikeuslakia vastaan, joka vei kaikki tekijänoikeuksien alla olevat tiedostot laittoman lataamisen piiriin. (Miegel & Olsson 2008, 208.) Tuore tekijänoikeuslaki koettiin erityisen vääräksi nuorten keskuudessa, joiden jokapäiväiseen elämään oli kuulunut tiedostojen

jakaminen ja lataaminen. Lain takia nuori sukupolvi koki arvojensa törmäävän pahasti perinteisten poliittisten instituutioiden kanssa, koska ne eivät ymmärtäneet nuorison arvomaailmaa. Tämän seurauksena juuri nuoret marssivat Piratpartietin leiriin ja mahdollistivat puolueen äkillisen menestyksen Ruotsissa. (Miegel & Olsson 2008, 212–13.) Hintikan (2009, 182) mukaan kyseessä ei ollut kuitenkaan sukupolvipuolue, vaan myös keski-ikäiset ja iäkkäämmät koulutetut ihmiset tukivat ja tukevat liikehdintää.

Ruotsissa Piratpartiet sai puolurekisteriin vaadittavat 1500 allekirjoitusta nopeasti. Vain 36 tuntia myöhemmin allekirjoitusten keräilyn aloittamisesta, puolueella oli kerättyä jo lähes 5000 kannattajaa. Yhdeksän kuukautta myöhemmin Piratpartiet osallistui Ruotsin valtionpäivävaaleihin ja sai 0.63 % äänistä. Samalla Piratpartiet nousi Ruotsin kymmenen suurimman puolueen joukkoon ja menestykselle oli luvassa vielä jatkoakin, kun Piratpartiet sai kesäkuun 2009 europarlamenttivaaleissa yli 7 % kannatuksen ja puolueen edustajaksi pääsi Christian Engström (”Piraattipuolue.fi: Historia ja tilastoja”).

Ruotsissa Piratpartiet oli täysin uudenlainen poliittinen puolue, sillä se toi ensimmäistä kertaa ”hakkerien” ja tietotekniikan asiantuntijoiden ideologian järjestäytyneesti päivänvaloon. Tämä tekijänoikeuspiratismi tähtäsi luonnollisesti ilmaisiin tuotteisiin, mutta hakkeri-ideologiaan kuului myös oletamus siitä, että ”tieto haluaa olla vapaa”. (Hintikka 2006, 3–4). Lisäksi ilmaisten tiedostojen lataamisen ja jakamisen kautta liike pyrki vastustamaan ohjelmistojen, musiikin ja videoiden kaupallista jakelua. Moni kuitenkin näkee vastustamisen varastamisena ja piratismi on saanut useita tuomioita (Hintikka 2006, 2.) Piraattiliikkeen muu internetiin liittyvä sanoma onkin jäänyt lähes yksinomaan piratismikeskustelun alle, mutta valtiosta riippuen piraattiliikkeen taustalla on ollut myös huoli esimerkiksi netin yksityisyydensuojasta, sensuurista ja internetyhteys-verosta (Hintikka 2009, 182).

Vaikka Piratpartiet oli täysin uudenlainen puolue Ruotsissa, liikkeen ajatus ei ollut täysin uusi maailmalla, sillä samankaltaista liikehdintää oli nähty jo 1960–1970-luvuilla. Esimerkiksi Kalifornian yliopistoissa oli monia radikaaleja, vasemmistolaisia opiskelija-liikkeitä (esimerkiksi Anti-Vietnam), jotka kehittivät vapaaseen tietoon perustuvia keskustelufoorumeja (Resource One ja Community Memory). Näiden liikkeiden jälkeen ”vapaan tiedon” jalanjäljillä oli myös avoin lähdekoodi-liikehdintä (Open Source Movement), joka antoi käyttäjille vapauden muokata lähdekoodia omiin tarkoituksiinsa.

Avoimen lähdekoodin tuloksena kehittyivät esimerkiksi ilmainen internet-selain Firefox sekä käyttöjärjestelmä Linux. (Hintikka 2006, 2–3.)

Ideologisista eroista huolimatta Piratpartiet muistuttaa joka tapauksessa perinteisiä puolueita: Puolue on rekisteröity, sillä on oma hallitus, alueelliset yhteyshenkilöt ja reilut 8 000 rekisteröityä jäsentä, eri järjestöt mukaan lukien. Piratpartiet myös tekee läheistä yhteistyötä kasvatuksellisten ja kulttuurillisten toimijoiden, kuten Piratbyrånin ja Ung Pirat-nuorisojärjestöjen kanssa. Puolueella on myös itsenäinen, erittäin aktiivinen radikaalisiipi; The Pirate Bay-verkkopalvelu, joka on esimerkiksi Yhdysvalloissa laiton tekijänoikeusrikkomusten vuoksi. Lisäksi puolue on muodostanut sisarpuolueidensa kanssa pohjoismaisen allianssin (The Pro Piracy Lobby), sekä kansainvälisen kattojärjestön (Pirate Parties International), johon kuuluu eri tavoin organisoituja jäsenliikkeitä. (Hintikka 2008, 70.)

Piratpartietin alun nopeasta menestyksestä huolimatta, jo vuonna 2009 elokuussa tehdyn mielipidemittauksen mukaan puolueen suosio oli laskenut ja kannatus oli enää 2.6 % (”Etelä-Suomen Sanomat.fi: Piraattipuolueen kannatus putosi Ruotsissa”, 1.4.2011). Alamäkeä jatkoivat edelleen Ruotsin parlamenttivaalit 19.9.2010, jotka tuottivat puolueelle surkean tuloksen. Piratpartiet keräsi 0.65 % (38 491) äänistä, mikä oli vain 0.02 % enemmän kuin Piratpartietin vuoden 2006 parlamenttivaalien äänisaalis. Vuonna 2006 puolue oli kuitenkin vasta perustettu ja sillä oli ohut kenttäorganisaatio. Sen sijaan vuoden 2010 vaaleja varten Piratpartiet oli perustanut vahvan kenttäorganisaation, joka teki hyvin perusteellista ja aktiivista vaalityötä. Puolue oli siis panostanut näihin vaaleihin paljon enemmän kuin eurovaaleihin. Silti kannatus romahti ja eurovaalien 7.1 % oli jäljellä enää 0.65 %. (”Piraattiliitto.fi: Piratpartiet sulattelee pettymystään Ruotsin vaaleissa” 24.9.2010.)

Vaikka Ruotsissa puolueen kannatus oli toiveikkaan alun jälkeen laskusuuntaista, niin itse Piraattiliike on levinnyt Ruotsista yli 60 maahan (”Pirate Party International.net”). Esimerkiksi Saksassa paikallinen Piraattipuolue sai vaaleissa läpi kunnanvaltuutettuja ja puolue saavutti syyskuun 2009 parlamenttivaaleissa 2.1 % kannatuksen (”Piraattipuolue.fi: Historia ja tilastoja). Hintikan mukaan leviämismuhti ja -laajuus osoittavat Piraattiliikkeen joka tapauksessa onnistuneen koskettamaan ennen kaikkea nuorempaa internetin käyttäjien sukupolvea, joka ei ole aikaisemmin ollut sosiaalisesti eikä poliittisesti aktiivinen (Hintikka 2006, 2). Suomessa puolueen kannatus on ollut noususuuntaista, mutta

vaalimenestys on ollut vaatimatonta. Kevään 2011 eduskuntavaalien tulos antoi suomen piraateille 0.5 % (15 103) äänistä, mutta pienistä puolueista se pärjäsi parhaiten. (”YLE.fi: Puolueiden kannatus”, 20.4.2011).

2.2 Piraattipuolue, Piraattiliitto, The Pirate Bay, Piratpartiet, Piratbyrån...

Piraattipuolueen ympärillä on useita ”piraattialkuisia” yhteenliittymiä, minkä vuoksi on hyvä tarkentaa piraattipuolueiden ja muiden piraattiliikkeiden välisiä suhteita tarkemmin. Suomen Piraattipuoluetta ei pidä missään nimessä sekoittaa muihin ”piraattiliikkeisiin”, sillä ainoastaan Piraattipuolue ja Piratpartiet sekä muut piraattipuolueet ovat poliittisia puolueita ja yhteydessä toisiinsa. Muut piraattialkuiset liikkeet ajavat hyvin pitkälti samoja asioita kuin piraattipuolueet, mutta virallista kytköstä ainakaan Suomen Piraattipuolue ei tunnusta. Esittelen kuitenkin tunnetuimmat piraattiyhteenliittymät, sillä ne kaikki olivat olemassa jo ennen Suomen Piraattipuoluetta, ja voidaan sanoa, että niillä on ollut vaikutusta puolueen syntyyn.

Piratbyrån on ruotsalainen kansalaisjärjestö, joka kannattaa tekijänoikeuslakien lieventämistä ja edistää keskustelua tiedostonjakamisesta ja digitaalisesta kulttuurista. (”Piraattipuolue.fi: Vastauksia puolueen toiminnasta”.) Piratbyrånin virallista sivustoa ei kuitenkaan enää ole olemassa, vaan Www-osoitteessa: <http://piratbyran.org/> ilmoitetaan sivut suljetuiksi: ”Stängt för eftertanke”.

The Pirate Bay (TPB) on piraattialkuisista yhteenliittymistä ehkä kaikkein tunnetuin. TPB on ruotsalaisen tekijänoikeuksia vastustavan organisaation Piratbyrånin vuonna 2003 (Miegel & Olsson 2008, 204) perustama maailman suurin Bittorrent trackeri.¹ Tämä niin sanottu hakupalvelusivusto on kaikille avoin ja ilmainen. Toisin sanottuna kuka tahansa voi ladata torrent-tiedostoja Pirate Baystä. (”The Pirate Bay.org: Tietoa”.) Suomen Piraattipuolue kieltää kokonaan henkilökohtaiset yhteydet The Pirate Bayhin, eikä se usko Pirate Baylla olevan merkittäviä suhteita edes Ruotsin Piraattipuolueeseen.

¹ Bittorrent on tiedostonjakoprotokolla, jonka avulla pystytään siirtämään nopeita ja suuria tiedostonsiirtoja luotettavasti (”The Pirate Bay.org: Tietoa”).

(”Piraattipuolue.fi: Vastauksia puolueen toiminnasta”, 30.10.2009). Ruotsin Piratpartiet hyötyi joka tapauksessa merkittävästi Pirate Bayhin tehdystä poliisiratsiasta vuonna 2006, sillä ennen ratsiaa puolueella oli jäseniä 2 200 ja ratsian jälkeen jäseniä oli 6 100 (Hintikka 2006, 7).

Ruotsissa viranomaiset ovat jo pitkään yrittäneet lopettaa The Pirate Bayn toimintaa. Ratsioiden ja useiden oikeudenkäyntien lisäksi Tukholman käräjäoikeus vaati vuonna 2009 kahta Pirate Bayn ylläpitäjää sulkemaan palvelun lähes 50 000 euron sakon uhalla – vaikka sivuston palvelimet eivät enää silloin edes sijainneet Ruotsissa. Uutinen herätti ilmestyessään ihmetystä, sillä Ruotsin oikeuslaitoksen toimivalta ei ulotu ulkomaille Pirate Bay-palvelimien uuteen sijaintipaikkaan. (”Digitoday.fi: Pirate Bay kiinni miljoonasakon uhalla”, 30.10.2009.) Palvelun toiminta jatkui uhkasakosta huolimatta entiseen malliin, kunnes vuonna 2010 Ruotsin hovioikeus tuomitsi kolme The Pirate Bayn taustahenkilöä alle vuoden vankeusrangaistuksiin ja maksamaan noin 4.9 miljoonan euron vahingonkorvaukset elokuva- ja musiikkialan yhtiöille. (”Turun Sanomat.fi: Pirate Bay -syytetyt tuomittiin miljoonakorvauksiin”, 26.11.2010.) Tuomioista huolimatta palvelimen toiminta jatkuu edelleen, mutta palvelun ylläpitäjät ovat lähteneet Ruotsista (Apajalahti & Sotala 2010, 14). Aikanaan oikeudenkäyntiä pidettiin kuitenkin merkittävänä ennakkotapauksena viihdeteollisuuden ja nettipiratismiin taistelussa (”Turun Sanomat.fi: Pirate Bay -syytetyt tuomittiin miljoonakorvauksiin”, 26.11.2010).

Myös Suomessa on ryhdytty viime aikoina entistä kovempiin toimiin nettipiratismiin ja erityisesti Pirate Bayn kohdalla, sillä Helsingin käräjäoikeus määräsi 26.10.2011 teleoperaattori Elisan estämään asiakkaidensa pääsyn The Pirate Bay-sivustolle. Päätös perustui Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry:n Musiikkituottajat – IFPI Finland ry:n tekemään hakemukseen ja vastaavia estoja on haettu muillekin operaattoreille. Elisa on kuitenkin valittanut päätöksestä hovioikeuteen. (”Nyt.fi: Elisa estää Pirate Bay-osoitteet tästä päivästä eteenpäin”, 9.1.2012.) Estoilla ei silti pystytä estämään sivuston käyttämistä, sillä internet tarjoaa eston kiertämiseen useita apuvälineitä.

Piraattiliitto puolestaan syntyi kansainvälisen piraattiliikkeen tuloksena, Piratbyrånin ja The Pirate Bayn vauhdittamana. Piraattiliitto määrittelee toimivansa Piratbyrånin hengessä ja se puolustaa kansalaisten vapautta käyttää, jalostaa ja jakaa kulttuuria sekä tietoa. Piraattiliitto myös vastustaa ”kaiken tyyppistä isoveliyhteiskuntaa ja kansalaisten yksityisyyden suojan heikentämistä” (”Piraattiliitto.fi: Toiminta”). Piraattiliitto ei

kuitenkaan kytkeydy Piraattipuolueeseen, vaikka molemmat ajavat samaa asiaa. Piraattiliitto kokee Piraattipuolueen Piraattiliikkeen parlamentaariseksi siiveksi, kun taas liitto on vapaammin muodostunut nettiyhteisö, joka haluaa vaikuttaa nimenomaan puoluepolitiikan ulkopuolella. (”Piraattiliitto.fi: Toiminta”). Piraattipuolue määrittelee Piraattiliiton suomalaiseksi uutissivustoksi, joka uutisoi erityisesti tekijänoikeusjärjestelmästä, sananvapaudesta, yksityisyyden suojasta ja tietoyhteiskuntaa koskevista asioista ”piraattinäkökulmasta” (”Piraattipuolue.fi: Vastauksia puolueen toiminnasta”).

2.3 Suomen Piraattipuolue

Suomen Piraattiliike syntyi siis Ruotsin mallin innoittamana. Aloitan kuitenkin Suomessa 2000-luvulla syntyneistä niin sanotuista tekijänoikeus-liikkeistä ja -puolueista, joita Hintikka (2009, 183) pitää Piraattipuolueen varsinaisina tienraivaajina Suomessa.

Idea suomalaisesta Tietoyhteiskuntapuolueesta (TYP) sai alkunsa syksyllä 2005, kun tekijänoikeuksia koskeva laki ”Lex Karpela” synnytti voimakasta vastarintaa aktiivisten kuluttajien ja etujärjestöjen keskuudessa.² Lain vastustajat näkivät ”Lex Karpelan” olevan ristiriitainen ja tulkinnanvarainen muun muassa rangaistuksien osalta ja lisäksi käyttöoikeuksien rajoittamista pidettiin liiallisena voimankäyttönä esimerkiksi omaan käyttöön ostetun musiikin suhteen. Vasta-aalto synnytti kansalaisadressin ja kansanedustajille suunnatun sähköpostikampanjan, joka herätti paljon kyseenalaistusta joukkoviestimissä ja joissakin lainsäätäjissä. Esimerkiksi silloinen kulttuuriministeri Tanja Karpela sanoi, että kyse oli: ”jonkinäköisestä masinoidusta kampanjasta tietyiltä tahoilta.” (Hintikka 2008, 70.)

Internet oli tärkeässä roolissa koko vasta-aallon ajan, sillä suurin osa vastustusaktiiviteeteistä organisoitiin ja toteutettiin internetin välineillä ja Www-foorumeilla, esimerkiksi www.masinointi.org -nimisellä sivustolla (Hintikka 2008, 71).

² Lex Karpela oli opetusministeriön valmistama uudistettu tekijänoikeuslaki. Uudistuksen tavoitteena oli selkiyttää vallitsevaa tilannetta koskien muun muassa teosten käyttöoikeuksia digitaalisissa välineissä. (Hintikka 2008, 70.)

Ennen kuin liikkeestä kuitenkaan kehittyi ajatus legitiimistä ja yhdistysmuotoisesta toiminnasta – jopa puolueesta – ehdotettiin internet-keskusteluissa muun muassa tekijänoikeuslain tottelemattomuuskampanjaa, sillä uuden tekijänoikeuslain tultua voimaan, liikehdintä oli entistä turhautuneempi. Lopulta liikehdintä valikoi keinoikseen retoriset kampanjat, jotka toteutettiin internetissä. (Siisiäinen 1998, 223–227.)

Protesti johti kuitenkin pian puolueen perustamiseen ja niin helmikuussa 2006 perustettiin Tietoyhteiskuntapuolue (TYP). Sen ohjelma oli kolme sivua pitkä, ja siinä yhdisteltiin luovasti perinteisiä vasemmistolaisia, vihreitä kuin oikeistolaisiakin teemoja. Näiden lisäksi puolueohjelman monet kohdat vaativat tietoyhteiskunnan tasavertaista käyttöä ja sitä kautta verkotetun tietotekniikan käytön lisäämistä; toisin sanottuna TYP:in kannattajien oman toimintaympäristön vahvistamista. (Hintikka 2008, 71.)

Tietoyhteiskuntapuolue ei kuitenkaan saanut kerättyä riittävästi kannattajakortteja vuoden 2007 eduskuntavaaleihin, minkä seurauksena puolueen toiminta hiipui ja loppui jo vuonna 2007. Tästä huolimatta yksilöt olivat edelleen halukkaita puolustamaan verkko-oikeuksiaan ja osa Tietoyhteiskuntapuolueen jäsenistä liittyikin Piraattiliittoon. (Hintikka 2008, 71–72.)

Tietoyhteiskuntapuolueen jälkeen Suomessa heräsi toinen internet-liikehdintä. Wikipuolue-liike syntyi Suomessa vuonna 2007 ja se kutsui toimintaansa esimerkiksi nimillä Yhteiskunta 2.0 ja Poliitiikka 2.0. (Hintikka 2008, 72.) Opasnet.fi Www-sivujen mukaan kyseessä on kuvitteellinen puolue, jonka toiminnan perustana on wiki-työtilassa avoimesti kirjoitettava puolueohjelma. (”Opasnet.fi: Wikipuolue”) Liikkeen tavoitteena on siis muodostaa yhteisiä näkemyksiä asiakysymyksistä ja toimia näiden näkemysten mukaisesti. Liikehdinnän organisatorinen muoto päätetään aina tilanteen mukaan ja yhteisten näkemysten muodostamisessa käytetään välineenä internetin wiki-kollektiiviyökaluja. (Hintikka 2008, 72.)

Yhteisten mielipiteiden lisäksi Wikipuolue etsii ennen kaikkea uusia tapoja politikoida. Liikehdinnän toiminta tavoittelee avointa politiikkaa, mitä voidaan verrata esimerkiksi avoimeen tietosanakirjaan Wikipediaan: Liike on tuotettu kollektiivisesti, se organisoituu itsenäisesti ja tavoittelee yhteisymmärrystä. (Hintikka 2007.) Avoimen politiikan tärkeimpiä kulmakiviä ovat: osallistumisvapaus, osallistuminen anonyymisti, osallistujien tasavertaisuus sekä osallistujien samansuuruiset voimasuhteet toisiinsa nähden. Kaikki

avoimen politiikan toiminta on myös läpinäkyvää ja julkista: Käyttäjät luovat säännöt ja lait muodostetaan yhteiskunnallisen keskustelun perusteella. Hintikka (2008, 71) vertaa avointa politiikkaa ja Wikipuoluetta jopa antiikin Kreikan kansankokouksien osallistumismalleihin, joista erottavana tekijänä ovat ainoastaan modernit välineet. Avoin politiikka on lähtökohdiltaan kuitenkin vielä epädemokraattista, sillä se olettaa, että jokaisella kansalaisella on samanlaiset mahdollisuudet, taidot sekä itseilmaisukyky käyttää internetiä. (Hintikka 2008, 71–72.) Todellisuudessa näin ei ole.

Tietoyhteiskuntapuolueen ja Wikipuolueen jälkeen päästään tutustumaan tarkemmin Suomen Piraattiliikkeeseen ja -puolueeseen. Suomen Piraattipuoluetta edeltänyt Piraattiliike syntyi Ruotsin mallin innoittamana. Aluksi kansainvälinen Piraattiliike kietoutui Piraattiliitto-nimisen tekijänoikeuksista uutisoivan Wwv-sivuston ympärille, mutta vuonna 2007 alettiin keskustella Piraattipuolueen perustamisesta Suomeen. (”YouTube.com: Suomen Piraattipuolueen historia ja ideologinen tausta lyhyesti”, 9.3.2010.) Lopulta puolueen organisointi pääsi kunnolla käyntiin, kun vuonna 2008 helmikuun lopulla Matti Hiltunen avasi Piraattipuolueen verkkosivuston ja yhteisön, joiden tarkoituksena oli mobilisoida yhteen Piraattipuolueen perustamisesta kiinnostuneet suomalaiset. (”Piraattipuolue.fi: Historia ja tilastoja”).

Piraattipuolueen pääteemat korostivat alusta asti erityisesti tekijänoikeus- ja sananvapauskysymyksiä. Tämän myötä kiinnostus puoluetta kohtaan oli värikästä. Useat valtakunnalliset ja paikalliset mediat uutisoivat Piraattipuolueesta ja lähes 600 kiinnostunutta liittyi keskustelupalstalle ensimmäisen kahden kuukauden aikana. Piraattipuolueen blogi eli verkkopäiväkirja oli aktiivisessa käytössä ja monet nimekkäät vieraskirjoittajat tekivät siitä varteenotettavan tekijänoikeuskeskustelun näyttämön. Blogin lisäksi IRC eli Internet Relay Chat-yhteisö oli Piraattipuolueelle jo heti alussa tärkeä yhteydenpitokanava. (”Piraattipuolue.fi: Historia ja tilastoja”).

Piraattipuolueen perustajakokous pidettiin 24.–25.5.2008 Tampereella. Siellä muodostettiin hallitus sekä hyväksyttiin puolueohjelma. Heinäkuussa Piraattipuolue alkoi vastaanottaa lisää jäseniä ja se sai ensimmäisen parin viikon aikana 350 uutta jäsentä. Syksyllä 2008 puolueen toiminta kehittyi ja vilkastui. Paikallistoimintaa alettiin järjestää lähinnä säännöllisten tapaamisten muodossa erityisesti pääkaupunkiseudulla, Tampereella, Turussa, Jyväskylässä ja Hämeessä. Syyskuun puolivälissä 2008 puolue alkoi kerätä puolerekisteriin tarvittavia 5 000 kannattajakorttia ja lopulta Piraattipuolue merkittiin

rekisteriin 13.8.2009. Syyskuuhun 2010 mennessä Piraattipuolue oli perustanut yhdeksän piiriyhdistystä, jotka alkoivat järjestää säännöllisesti paikallistapaamisia ja muuta toimintaa. Lisäksi Piraattipuolue perusti myös oman nuorisojärjestön: Piraattinuoret. Tällä hetkellä Piraattipuolueella on varsinaisia jäseniä yli 3 500. (”Piraattipuolue: Historia ja tilastoja.”)

Tarkasteltuamme puolueen organisoitumista huomaamme (Suomenkin) Piraattipuolueen olevan melko lähellä perinteisiä puolueita (Hintikka 2008, 74). Puolue on rekisteröity, sillä on oma hallitus, alueelliset yhteyshenkilöt, nykyisin yli 3500 rekisteröityä jäsentä ja oma nuorisojärjestönsä. Perinteisten puolueiden tapaan myös Piraattipuolue haluaa saada edustajia parlamenttiin. Sen sijaan Piraattipuolueen vahva keskittyminen lähes yksinomaan tekijänoikeuksien ympärille on uudenlaista ideologiaa Suomessa. Minkä ryhmän etua Piraattipuolue itse asiassa ajaa tällä ideologialla?

Virallisesti Piraattipuolue ei ole minkään yksittäisen yhteiskuntaluokan takana, vaikka julkisessa keskustelussa puolue mielletään usein nuorten nörttimiesten etuja ajavaksi puolueeksi. Piraattipuolueen kevään 2011 eduskuntavaaliehdokaslistaa tarkastelemalla voi myös saada julkisen keskustelun mukaisen käsityksen puolueen kannattajista, sillä suurin osa ehdokkaista on miehiä ja monet ehdokkaista ovat ammatiltaan erilaisia tietotekniikan asiantuntijoita. Lisäksi ehdokaslistalla 31 henkilöä ilmoittaa ensi- tai toissijaiseksi ammatikseen ”opiskelija”, mikä on ehdokaslistan suurin yksittäinen ammattiryhmä.

Piraattipuolueen varsinaisten jäsenten iästä löytyy selvää faktaa Piraattipuolueen Wwww-sivuilla. Niiden mukaan jäsenten enemmistö eli 30 % on syntynyt vuosina 1985–1989, 22 % on syntynyt vuosina 1980–1984 ja 22 % on syntynyt vuonna 1990 tai sitä myöhemmin (”Piraattipuolue.fi: Jäsenet syntymävuosittain”, 3.11.2010.) Tällä hetkellä alle 30-vuotiaita jäseniä on siis 52 % ja noin 30-vuotiaita jäseniä 22 %, jotka ovat kaikki ikänsä puolesta tottuneita internetin käyttäjiä. Piraattipuolueen ajaman tekijänoikeusuudistuksen voidaankin nähdä ajavan juuri kyseisen ryhmän tavoitteita.

Toisaalta moni on kokenut Piraattipuolueen ideologian omakseen myös kulttuuriväen puolella. Julkisuudessa monet taiteilijat eivät ole kuitenkaan pitäneet puolueen ajamia uudistettuja tekijänoikeuksia lainkaan hyvänä asiana, ja useat taiteilijat ovatkin kritisoineet Piraattipuoluetta näkyvästi, olemalla jyrkästi vastaan erityisesti kulttuurin vapaata

levitystä. Julkisuudessa paljon huomiota sai esimerkiksi Mr. Lordin hyökkäys Piraattipuoluetta vastaan:

”- Jos olen oikein ymmärtänyt, ovat he sitä mieltä, että jos se kerran on teknisesti mahdollista, täytyy sen olla laillista, Mr. Lordi tuhahtaa.

- Helvetti, auton varastaminenkin on teknisesti mahdollista, kitaristi Amen huomauttaa.

- Viha nousee pintaan, kun asiaa ajattelee. On jätkillä otsaa. Että voi olla tietämätöntä sakkia, Mr. Lordi jatkaa.” (”Iltalehti.fi, Lordi raivostui Piraattipuolueelle”, 10.9.2010.)

Kuten sanottua, kaikki taitelijat eivät kuitenkaan koe Piraattipuolueen ajamaa piratismia huonona asiana. Jopa puolueen eduskuntavaaliehdokkaiden listalta löytyi ehdokkaita, jotka ilmoittivat ammatikseen muun muassa ”taiteilija” ja ”muusikko”. Tämän myötä koko Piraattipuolueen ajama tekijänoikeuksien uudistaminen ja patenttien lakkauttaminen näyttäytyy entistä monitulkintaisempuna projektina, josta ei saavuteta yksimielisyyttä edes kulttuuriväen puolella.

2.4 Piraattipuolueen puolueohjelma

Piraattipuolueen ensimmäinen puolueohjelma hyväksyttiin Turussa 15.11.2009. Ohjelma on sisällöltään lähes kaikkiin suomalaisiin puolueisiin verrattuna hyvin suppea, sillä ohjelma kietoutuu ensisijaisesti tekijänoikeuksien ja erilaisten kansalaisoikeuksien ympärille. Puolueen päällimmäisiä tavoitteita ovat tekijänoikeuslainsäädännön perusteellinen uudistaminen, patenttijärjestelmän asteittainen lakkauttaminen, päätöksenteon avoimuuden lisääminen ja demokratian kehittäminen. Näillä tavoitteilla Piraattipuolue haluaa turvata ennen kaikkea tietoyhteiskunnan järkevän kehityksen. Sen lisäksi puolue haluaa saada aikaan terveemmän liiketoimintaympäristön ja kulttuurillisesti rikkaamman yhteiskunnan. Kansalaisoikeuksien turvaamisella taas tähdätään yksityisyyden suojan ja sananvapauden lisäämiseen sekä kulttuurin ja tiedon vapauteen.

Seuraavaksi käsittelen puolueohjelmaa siinä ilmenevien pääteemojen mukaan joita ovat: vapaus ja valtio, avoimuus ja (suora) demokratia, vapaa tieto ja kulttuuri sekä patentit. Myös varsinainen puolueohjelma on liitetty mukaan tutkimukseeni. (LIITE 1 Piraattipuolueen puolueohjelma)

Vapaus ja valtio

Eräs tunnetuimmista vapauskäsitteiden luojaista on Isaiah Berlin, joka jakoi vapauden käsitteen kahteen osaan. Tämän klassisen vapauskäsitteen mukaisesti vapaus voidaan luokitella joko positiiviseksi tai negatiiviseksi vapaudeksi; negatiivinen vapaus on vapautta jostakin ja positiivinen vapaus on vapautta johonkin. (Berlin 1958.) Tarkemmin sanottuna negatiivinen vapauskäsitteitys näkee vapauden ulkoisen sidonnaisuuden puutteena ja positiivinen käsitys määrittelee ihmiset vapaiksi vain siinä määrin, kuin heillä on mahdollisuuksia toteuttaa omia tavoitteitaan. Vielä 1900-luvun alussa vasemmiston, keskustan ja oikeiston vapauskäsitteykset erosivat nykyistä enemmän toisistaan liberalistisen ja sosialistisen ideologian välillä (Paloheimo 2008, 29). Silloin liberalistinen ideologia perustui negatiiviseen vapauskäsitteykseen ja sosialistinen vapauskäsitteitys puolestaan positiiviseen. (Heywood 2007, 29–31).

Suomalaisista puolueista Maalaisliitto, Edistyspuolue ja RKP ovat perinteisesti kannattaneet liberalistista vapauskäsitteystä, johon ovat kuuluneet erityisesti yksilökohtaiset vapausoikeudet sekä poliittiset kansalaisoikeudet. RKP:n periaateohjelma jopa alleviivasi puolueen sisäisten mielipidesuuntien toiminnanvapautta. SDP:n 1900-luvun alun ohjelmassa vapaus yhdistettiin kapitalistisen talousjärjestelmän kukistamiseen ja sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseen sosialististen oppien mukaisesti. Näiden oppien mukaan ihminen on vapaa vain silloin, kun yhteiskunta on luonut heille hyvät edellytykset tarpeiden tyydyttämiseen. Kokoomus taas ei korostanut toimintansa alkuvuosikymmeninä juuri lainkaan vapausoikeuksien tärkeyttä, koska puolueen vapauskäsitteitys oli periytynyt lähes yksin omaa konservatiivisesta aatemaailmasta, jossa korostettiin yhteisön merkitystä ja yksilöiden asemaa yhteisön jäsenenä. Näin ollen vapaus merkitsi Kokoomukselle lähinnä kansojen itsemääräämisoikeutta, mutta Kokoomus halusi myös kitkeä pois kaikenlaisen valtionvastaisen toiminnan. Sekä Kokoomuksella että SDP:llä vapaus toteutui kuitenkin ensisijaisesti yhteisöissä: SDP ajoi työväenluokan vapautta ja Kokoomus kansakunnan vapautta. (Paloheimo 2008, 29.)

Nykyisin puolueiden vapauskäsitteykset ovat saaneet vaikutteita sekä positiivisesta että negatiivisesta vapaudesta. Esimerkiksi toisen maailmasodan jälkeen niin Kokoomus kuin vasemmistopuolueetkin joutuivat enemmän tai vähemmän omaksumaan liberalistista vapauskäsitteystä, koska poliittinen kulttuuri muuttui aiempaa yksilökeskeisemmäksi.

Toisaalta kaikki puolueet joutuivat kääntymään myös positiivisen vapauskäsitteen suuntaan hyvinvointivaltion rakentamisen edessä. Nykyisin Kristillisdemokraatit, Kokoomus ja Perussuomalaiset korostavatkin esimerkiksi perheen merkitystä ihmisen kasvu- ja toimintaympäristönä jopa enemmän kuin vasemmistopuolueet ja Vihreät. (Paloheimo 2008, 29–30.)

Sana ”vapaus” on kiinteästi mukana Piraattipuolueen puolueohjelmassa. Vapaudesta puhutaan erityisesti sananvapauden yhteydessä, mutta myös kulttuurin ja tiedon vapaus ovat mukana puolueohjelmassa.

”Sananvapauden kunnioitus Suomessa ja Euroopassa ei ole vakaalla pohjalla. Tällä hetkellä kiinnitetään enemmän huomiota siihen, kuinka sananvapautta voitaisiin rajoittaa kuin siihen, kuinka se voitaisiin turvata. On vastustettava voimakkaasti pyrkimyksiä rajoittaa sananvapautta yhteiskunnassa.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Piraattipuolueen mielestä sananvapauden tila on niin Suomessa kuin Euroopassakin lähes rappiolla. Sananvapautta ei puolueen mukaan kunnioiteta riittävästi, vaan sitä yritetään monin keinoin enemmän rajoittaa kuin turvata. Siksi Piraattipuolue vastustaakin voimakkaasti kaikkia sananvapauden rajoittamistoimia. Yhtenä pahimpana sananvapauden rajoitustoimina puolue näkee valtion harjoittamat internetin käytön sensurointitoimenpiteet, sillä internet on puolueelle merkittävä väline sananvapauden toteutumisessa. Piraattipuolue ei esimerkiksi hyväksy internet-yhteyksien katkaisua ilman hyviä perusteita ja oikeuden päätöstä, eikä puolue myöskään halua teleyhtiöiden rajoittavan verkon käyttöä. Tällöin puolue myös hyväksyy kaiken vastuun siirtämisen yksittäiselle internetin käyttäjälle teleyhtiöiden sijaan.

Piraattipuolue ei ylipäätään hyväksy minkäänlaista valvontaa, joka loukkaa sananvapautta tai kansalaisoikeuksia.

”Kansalaisten säännönmukainen, laajamittainen valvonta johtaa vääjäämättä väärinkäytöksiin, eikä sille ole vapaassa yhteiskunnassa mitään perusteita.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Valvontaa ei hyväksytä, koska laajamittaisen ja säännönmukaisen valvonnan arvellaan johtavan väärinkäytöksiin. Piraattipuolue ei myöskään usko, että valvonta kuuluu vapaan yhteiskunnan ideaan.

Liberalistien mukaan yhteiskunta koostuu itsenäisesti toimivista yksilöistä, joiden vuorovaikutussuhteet perustuvat omiin keskinäisiin sopimuksiin. Liberalistit luottavat ihmisten omaan harkintakykyyn ja uskovat, että yhteiskunta säilyy kokonaisuutena paremmin silloin, kun yksilöt saavat toimia vapaasti omien tavoitteidensa mukaisesti. Esimerkiksi klassinen liberalismi määritteli valtion neutraaliksi instituutioksi, jonka tarkoituksena oli vain säätää ihmisten keskinäistä kanssakäymistä ohjaavat pelisäännöt. (Heywood 2007, 23–64.) Voidaan siis sanoa, että Piraattipuolue kannattaa liberalistista aatemaailmaa.

Sen sijaan konservatiivit ovat korostaneet ryhmien ja yhteisöjen merkitystä yhteiskunnalliselle kiinteydelle. Heidän mukaansa yhteiskunta pysyy parhaiten koossa, kun kansalaiset ymmärtävät oman paikkansa yhteisössä. Kaiken kaikkiaan konservatiivit näkivät valtion roolin siis hyvin vahvana; sen tehtäväksi katsottiin erityisesti järjestyksen ylläpitäminen ja kaaokselta sekä epäjärjestykseltä suojaaminen. (Heywood 2007, 65–98.) Marxilaista aatetraditiota hyödyntäneet sosialistit näkivät yhteiskunnan puolestaan luokkataistelun areenana. Valtio merkitsi heille välinettä, jolla hallitseva luokka piti yllä omaa valtaansa. (Heywood, 99–142.)

Valtion perinteiseen rooliin Piraattipuolue ei ota kantaa, mutta puolueohjelmassa suhde valtioon noudattaa selkeästi liberalistista aatemaailmaa ja negatiivista vapauskäsitettä eli vapautta jostakin. Piraattipuolueen puolueohjelmassa negatiivinen vapauskäsitteily ilmenee ensinnäkin kielteisenä suhtautumisena kansalaisten valvontaan: Valvonnan katsotaan estävään muun muassa sananvapauden toteutumista ja haittaavan erilaisten oikeuksien toteutumista. Toiseksi puolueen korostama yksityisyyden turvaaminen nojaa vahvasti perinteiseen liberalistiseen vapauskäsitteeseen.

”Oikeus yksityisyyteen on perustuslailla suojattu kansanvallan tärkeä kulmakivi, johon nojaavat kaikki tärkeinä pitämämme vapaudet.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Yksityisyyden oikeuteen liittyvät siis kaikki Piraattipuolueen tärkeinä pitämät vapaudet. Yksityisyyden loukkaaminen merkitsee puolueen ohjelman mukaan tunkeutumista ihmisen identiteetin ydinalueille: ajatuksiin, mielipiteisiin, vakaumuksiin, ihmissuhteisiin ja elintapoihin. Tämän vuoksi puolue vaatii hyvät perustelut jopa pieniin yksityisyyden loukkaamisiin.

Erityisen huolissaan puolue on tietosuojauhkista:

”Viestintäsalaisuuden tason eli viestinnän luottamuksellisuuden, yksityisyyden ja nimettömyyden takeiden tulee olla samoja sähköisessä ja muussa viestinnässä.”
(Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Piraattipuolue haluaa siis taata viestinnän luottamuksellisuuden, yksityisyyden ja nimettömyyden kaikessa viestinnässä. Puolue jopa rohkaisee vahvan salauksen käyttöönottoon sähköisessä viestinnässä, koska heidän mukaansa vapaassa yhteiskunnassa viestintäsalaisuutta on vaalittava.

Avoimuus ja demokratia

”Valtiot keräävät kansalaisista yhä enemmän tietoa, mutta toimivat samaan aikaan itse usein suljettujen ovien takana. Suljetut ovet on avattava ja kansalaisyhteiskunnan mielipiteitä on kuultava entistä paremmin lainvalmistelussa.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Avoimuuden lisääminen on kiinteästi mukana Piraattipuolueen ohjelmassa: Valtioita syytetään salailusta, vaikka samanaikaisesti valtiot itse keräävät kansalaisista enemmän tietoa kuin koskaan aikaisemmin. Puolue syyttää valtiota päätöksistä, jotka tehdään suljettujen ovien takana ilman kansalaisten mielipiteitä, vaikka tietotekniikka tarjoaisi loistavan välineen ottaa kansalaisten mielipiteet paremmin huomioon. Puolue on itse tehnyt jopa kannanoton sähköisen äänestyksen käyttöönotosta (”Piraattipuolue.fi: Kannanotot, Sähköinen äänestäminen” 23.10.2008). Piraattipuolueen valtioihin kohdistetut salailusyytökset tekevät mielestäni vastakkainasettelun poliitikkojen ja kansalaisten välille, jossa Piraattipuolue itse on kansalaisten puolella.

Puolueen avoimuuden vaatimus ei koske pelkästään Suomen valtiota: Piraattipuolue vaatii sekä EU:ta että muita valtioita toimimaan nykyistä avoimemmin ja kansanvaltaisemmin. Päätöksenteon ja toiminnan avoimuuden lisäksi avoimuudella viitataan puolue- ja vaalirahoitusten avoimuuteen. Piraattipuolue itse haluaa toimia avoimuuden edelläkävijänä niin toimintansa, hallintonsa kuin rahoituksensakin suhteen, joten puolue ei salaa mitään tietoja.

Avoimuuden rinnalla Piraattipuolue puhuu demokratian kehittämisestä, ikään kuin nykyisenlainen demokratia olisi kriisissä:

”Demokratian ja kansalaisoikeuksien rappeutumiseen Suomessa ja Euroopan unionissa on puututtava. EU:n jäsenenä Suomella on oikeus ja velvollisuus vaatia unionia hallittavan demokraattisesti, ja että yksityisyyttä, viestintäsalaisuutta ja sananvapautta kunnioitetaan unionissa täysimääräisesti.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Puolue pitää nykyistä demokratian ja kansalaisoikeuksien tilaa rappeutuneena ja EU:n nähdään rikkovan lähes kaikkia Piraattipuolueen ajamia tavoitteita. Puolueen mielestä EU:ssa ei hallita demokraattisesti, eikä siellä kunnioiteta yksityisyyttä tai viestintäsalaisuutta. Myöskään avoimuuden periaate ei puolueen mukaan toteudu Euroopan unionissa. Tästä huolimatta puolueohjelmasta ei löydy kirjaimellisesti EU-vastaisia kohtia.

Piraattipuolueen demokratian kehittämisen vaatimus kohdistuu erityisesti suoran demokratian lisäämiseen ja puolue kannattaakin monenlaisia suoran demokratian elementtejä, kuten erilaisia kansalaisaloitemalleja.³ Suoran demokratian vaade sijoittaa Piraattipuolueen selvään vasemmistoon, sillä Paloheimon (2009, 52–53) tekemän tutkimuksen mukaan osallistuvan demokratian kannatus on suurinta juuri poliittista vasemmistoa kannattavien keskuudessa verrattuna Kokoomusta ja RKP:tä kannattavien joukkoon.

Tieto ja kulttuuri

”Piraattipuolue uskoo tiedon ja kulttuurin mahdollisimman laajan leviämisen takaavan parhaiten ihmiskunnan henkisen ja materiaalsen hyvinvoinnin.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Piraattipuolueen näkyvin teema on tiedon ja kulttuurin vapaus. Niiden lähtökohtana on, että kaikki tieto ja kulttuuri olisi vapaata, koska tieto haluaa olla vapaa. Piraattipuolueen mielestä vapaa tieto ja kulttuuri myös vievät yhteiskuntaa enemmän puolueen tavoitteleman tietoyhteiskunnan suuntaan. Tietoyhteiskunta ei heidän mukaansa voi kehittyä mikäli tietoa pantataan.

Nykyinen tekijänoikeusjärjestelmä saa puolueelta jyrkän tuomion. Sen mukaan aineettomiin hyödykkeisiin on kohdistettu liikaa kohtuuttomia ja keinotekoisia rajoituksia,

³ Kansalaisaloitteella voitaisiin esittää eduskunnalle lakimuutosta, lain kumoamista tai kokonaan uutta lakia, tai aloite voisi koskea myös neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämistä. Eduskunnan olisi pakko käsitellä kaikki 50 000 allekirjoitusta sisältävät aloitteet. (”Piraattipuolue: Lausunnot, Suomen perustuslain muuttaminen”, 25.11.2011.)

joista hyötyvät tietyt liiketoiminta-alat; kuluttajasuojan, kansalaisoikeuksien ja yhteiskunnan voimavarojen kustannuksella. Näiden lisäksi tekijänoikeusjärjestelmän katsotaan hidastavan niin tieteellisen kirjallisuuden kuin tutkimustulostenkin leviämistä. Siksi puolue vaatii kaupallisen kopioinnin ja käytön tekijänoikeussuojan lyhentämistä 5–10 vuoteen alkaen hyödykkeen julkaisupäivästä. Puolue näkee tekijänoikeuksien haittaavan myös yhteiskunnan kulttuurillista rikkautta.

Kaiken kulttuurin (ja tiedon) tulisi heidän mukaansa olla ilmaista:

”Kaiken teosten epäkaupallisen kopioinnin, levittämisen ja muun käytön on oltava vapaata teoksen luomishetkestä lähtien.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Ilmaisuuteen perustuva tieto ja kulttuuri liittyvät näkemykseen, jonka mukaan kulttuurin arvo vain kasvaa jaettaessa:

”Ihminen, joka tuntee saavansa taiteilijalta jotakin arvokasta, antaa mielellään myös jotain arvokasta takaisin.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Niin sanottu ilmainen kulttuuri ei Piraattipuolueen mukaan ole haitaksi edes taiteilijalle itselleen, vaan se päinvastoin antaa taiteilijalle paremmat mahdollisuudet ansaita omalla kulttuurituotannollaan. Puolueen mukaan internetissä tapahtuvaa tiedostonjakamista ei tule rajoittaa mitenkään, eikä siitä pidä rangaista. Puolue itse jopa kannustaa (laittomaan) tiedostonjakamiseen. Piraattipuolueelle on tekijänoikeuskysymyksessä erityisen tärkeää, etteivät tekniset suojakeinot ja sopimusehdot haittaa kuluttajasuojan toteutumista. Lisäksi puolue vastustaa laajakaistaveroa ja se haluaa lakkauttaa kokonaan kasettimaksut.⁴

Patentit

Kansalaisoikeuksien, avoimuuden ja demokratian sekä vapaan tiedon ja kulttuurin ohella Piraattipuolueen puolueohjelma käsittelee melko laajasti patenteja:

”Nykyisen patenttijärjestelmän yhteiskunnalle aiheuttamille taloudellisille ja juridisille rasitteille ei ole perusteita kehittyvässä markkinataloudessa. Patentit eivät nykypäivänä juurikaan suojaa yksittäisen keksijäneron keksintöä. Patenteja käytetään ennemminkin pienyritystien toiminnan tukahduttamiseen.” (Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

⁴ Hyvitysmaksu (ent. kasettimaksu) on veromuotoinen maksu, joka suoritetaan tallennusvälineistä (“Hyvitysmaksu.fi”, 15.11.2011).

Piraattipuolueen mukaan nyky-yhteiskunta ei tarvitse lainkaan taloudellisten ja juridisten rasitteiden kuormittavaa patenttijärjestelmää, koska puolue ei usko sen suojaavan esimerkiksi yksittäisiä keksintöjä. Piraattipuolue suhtautuu patenteihin siis varsin kriittisesti. Lisäperusteluja patenttijärjestelmän asteittaiseen lakkauttamiseen tarjotaan erityisesti lääketieteen puolelta:

”Lääkepatentit tappavat kehitysmaissa päivittäin. Ne rajoittavat mahdollisesti henkiä pelastavaa tutkimustyötä pakottamalla tiedemiehet salaamaan löydöksensä patenttihakemuksen ajaksi, sen sijaan että tulokset jaettaisiin tiedeyhteisön kesken.”
(Piraattipuolueen puolueohjelma, 15.9.2009)

Piraattipuolue haluaisikin poistaa kokonaan niin sanotut lääkepatentit, koska puolueen mukaan ne muun muassa hidastavat tieteellistä tutkimusta ja pitävät lääkkeiden hintatason korkealla. Puolueen mukaan Suomen valtio maksaa tällä hetkellä 60 % lääkkeiden hinnasta, mutta lääkeyhtiöt käyttävät tuloistaan vain 15 % tutkimukseen, mikä näkyy suoraan lääkkeiden korkeassa hintatasossa. Lääkepatenttien lakkauttamisen seurauksena valtio voisi rahoittaa suoraan tutkimusta, jonka tulokset julkaistaisiin ilman patenteja. Tämän jälkeen lääkeyhtiöt kilpailisivat lääkkeen valmistuksesta avoimilla markkinoilla. (”Piraattipuolue.fi: Patentit”)

Erityisen lähellä Piraattipuolueen sydäntä ovat kuitenkin ohjelmistopatentit, jotka puolue haluaisi uudistaa kokonaan. Niiden tilalle puolue on kehittänyt oman uudistetun tekijänoikeusjärjestelmän, jonka suoja on heidän mukaansa riittävä ilman erillisiä patenteja. Nykyiset ohjelmistopatentit hyödyttävät puolueen mukaan vain patenttilakimiesten ja suuryritysten etuja (”Piraattipuolue.fi: Patentit”)

Puolueohjelman kriisi

Vaikka Piraattipuolue tarkoituksellisesti keskittyy harvojen asioiden ympärille ja ”tarkoittamattaan” koskettaa ohjelman ulkopuolisiakin asioita, on puolueen ohjelmaa pidetty julkisessa keskustelussa aina liian kapea-alaisena. Kevään 2011 eduskuntavaalien jälkeen jopa puolueen sisällä heräsi vilkas keskustelu puolueohjelman laajentamisesta: Vaalien myötä oli huomattu, että puolueen suppeaa agenda oli erittäin vaikeaa saada näkyville, kun julkista keskustelua pyörittivät pääosin muut kuin Piraattipuolueen ohjelman aiheet. Samalla oli huomattu, että esimerkiksi vaaliehdokkailla oli monia yhteneviä mielipiteitä ohjelman ulkopuolella. Tämän keskustelun seurauksena puolue

ryhtyi toimiin ja alkoi suunnitella tosissaan puolueohjelman laajentamista. ("Piraattipuolue.fi: Puolueohjelmaa uudistetaan", Apajalahti, 19.10.2011.)

Laajentamiskeskustelujen seurauksena puolue toteutti Piraattipuoluetta koskevan kyselyn omilla Wwww-sivuillaan. Kyselyssä selvitettiin muun muassa: vastaajien äänestyskäyttäytymistä, syitä jotka vaikuttavat äänestämiseen tai äänestämättä jättämiseen, suhtautumista Piraattipuolueen puolueohjelmaan ja sen laajentamiseen, sekä arvioita puolueen onnistumisista eri osa-alueilla. Puolue sai vastauksia 1003 kappaletta, joista puolet oli puolueen jäsenten vastauksia. Vastaajista 40 % oli äänestänyt Piraattipuoluetta kevään 2011 vaaleissa ja 75–80 % ilmoitti voivansa äänestää puoluetta tulevaisuudessa. Kysyttäessä mitä puoluetta vastaajat olivat aikaisemmin äänestäneet, huomattiin Vihreiden, Vasemmistoliiton ja Liberaalien olevan enemmistönä vastauksissa. Näiden lisäksi Kokoomus oli hyvin edustettuna vastauksissa. Sen sijaan SDP, Perussuomalaiset ja etenkin Keskusta olivat kaikkein vähiten edustettuina. ("Piraattipuolue.fi: Blogi, Puolueohjelmaa uudistetaan", Apajalahti 19.10.2011.)

Kyselyn tuloksien mukaan noin 40 % vastaajista oli puolueohjelman laajentamisen kannalla, kun taas toiset 40 % piti nykyistä ohjelman laajuutta sopivana. Puolet vastaajista uskoi ohjelman laajentamisen kuitenkin lisäävän halua äänestää Piraattipuoluetta tulevaisuudessa. Piraattipuoluetta äänestettiin erityisesti internetiä ja tietoyhteiskuntaa ymmärtävien teemojen vuoksi, mutta myös vapaamielisten ja arvoliberaalien ehdokkaiden takia. Äänestyshalukkuutta puolestaan laski puolueen liian suppea ohjelma sekä yksittäisten ehdokkaiden mielipiteet, joista äänestäjä oli eri mieltä. Puolueohjelman aihealueista vastaajia kiinnosti eniten sananvapaus ja vähiten kiinnostusta herätti patenttikysymys. Monet vastaajat myös toivoivat uuteen puolueohjelmaan mukaan edes jonkinlaisia talous- ja sosiaalipoliittisia kannanottoja. ("Piraattipuolue.fi: Blogi, Piraattipuolue-kysely", Apajalahti, 30.8.2011.)

Kyselytutkimuksen ja yleisen keskustelun seurauksena puolue ilmoitti harkitsevansa ohjelman maltillista laajentamista ja uusi ohjelma hyväksyttiin Tampereen syyskokouksessa 3.-4.12 ("Piraattipuolue.fi: Blogi, Puolueohjelmaa uudistetaan", Apajalahti 19.10.2011). Vanhasta ohjelmasta poiketen, uudessa ohjelmassa otetaan kantaa talouspolitiikkaan sosiaaliturvan ja perustulon osalta. Lisäksi puolue vaatii esimerkiksi kesäajasta luopumista, verorahoilla tuotettujen teosten ja tutkimustiedon vapaata käyttöä ja

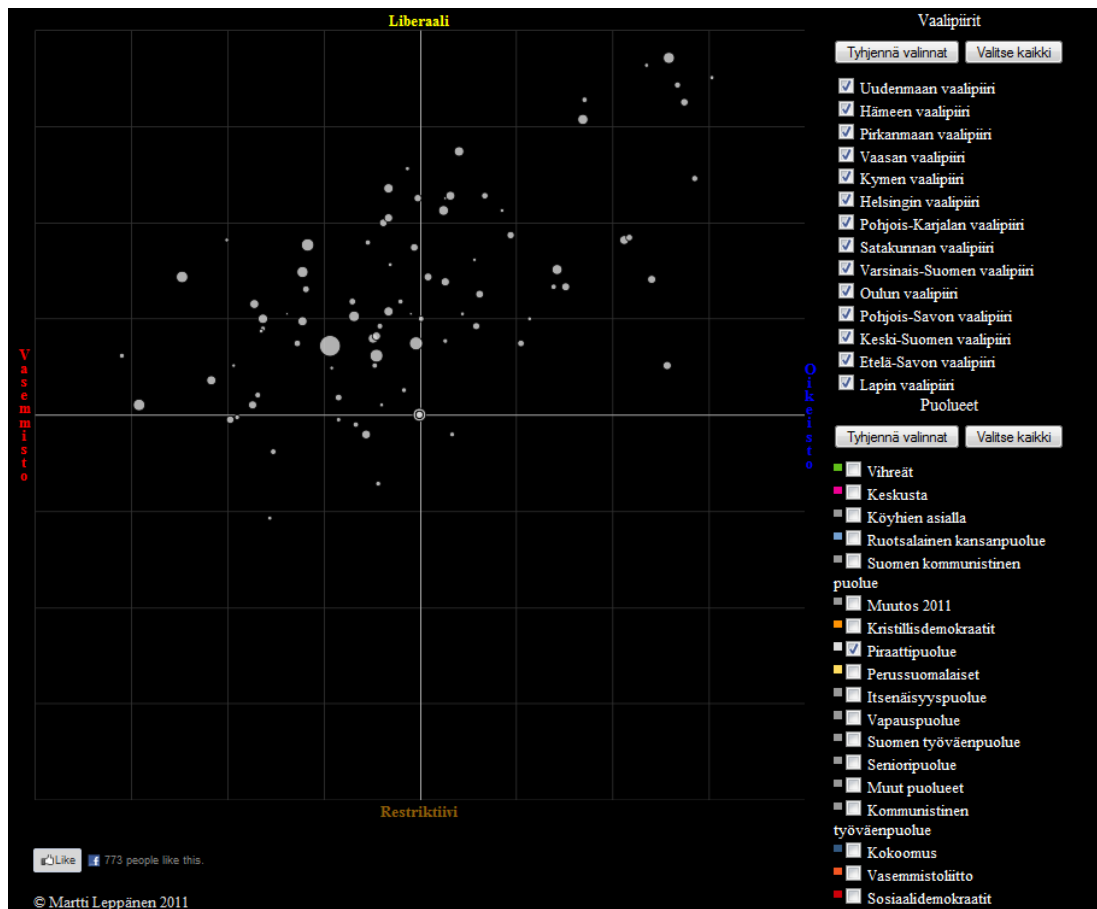
toisen kotimaisen kielen opiskelun vapaaehtoisuutta. Muutoin uusi ohjelma seuraa pitkälti vanhan ohjelman linjaa, minkä vuoksi en käsittele uutta ohjelmaa sen tarkemmin.

2.5 Porvarillinen vasemmisto?

Puolueohjelmansa perusteella Piraattipuolueen ideologia näyttää jakaantuvan kahteen osaluokkaan: Ensisijaisesti ohjelma korostaa liberalistisia arvoja ja samanaikaisesti puolue pyrkii (vasemmistolaisesti) edistämään tasa-arvoa. Toiseksi puolue ajaa täysin uudenlaisia, tietoyhteiskunnan kehittämiseen tähtäviä tavoitteita, joita ei löytynyt muilta puolueilta lainkaan Piraattipuolueen perustamisen aikoihin. Piraattipuolueen puolueohjelman vasemmisto-liberalistinen aatemaailma näyttää toistuvan myös Helsingin Sanomien tuottamassa, interaktiivisessa grafiikkataulukossa, joka on koottu kevään 2011 eduskuntavaalien HS:n vaalikoneen eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksista.

Taulukossa 1 valkoiset pallot kuvaavat Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksia vaalikonekysymyksissä. Interaktiivisen grafiikkataulukon on laatinut Martti Leppänen Helsingin Sanomien vaalikonedatan perusteella.

TAULUKKO 1 Piraattipuolue arvojen nelikentällä

(Lähde: ”Helsingin Sanomat.fi: Puoluekenttä”, Leppänen 2011.)

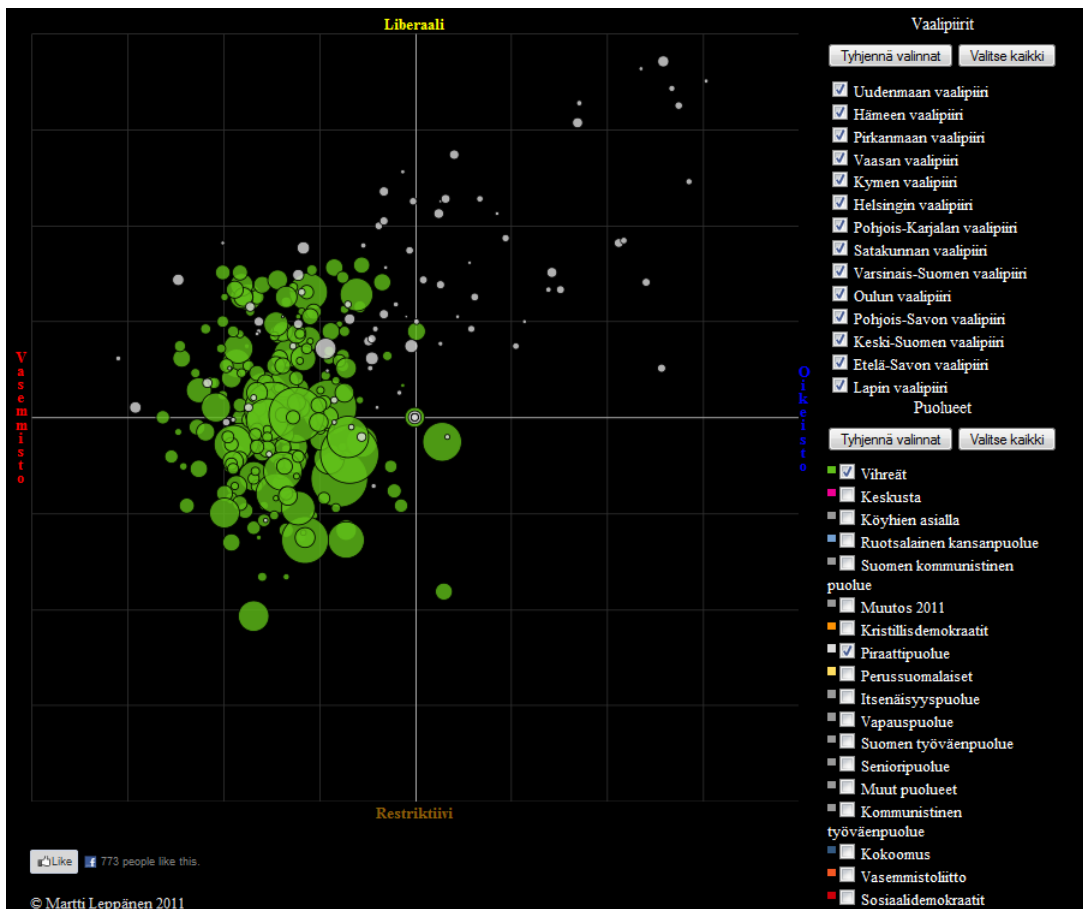
Grafiikkataulukossa on mahdollista tarkastella puolueiden sijoittumista arvojen nelikentällä, johon puolueiden ehdokkaat ovat vastauksiensa perusteella sijoittuneet. Taulukon vaaka-akseli kuvaa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle sijoittumista ja pystyakseli liberaali–restriktiivi-ulottuvuudelle sijoittumista. Interaktiivisessa grafiikkataulukossa puolueita voidaan tarkastella esimerkiksi yksinään tai yhdessä muiden puolueiden kanssa, tietyissä vaaliipiireissä tai vaihtoehtoisesti kaikissa vaaliipiireissä.

Taulukon 1 ensivaikutelma antaa Piraattipuoluelaisten ehdokkaista hajanaisen kuvan: Ehdokkaat ovat hajaantuneet laajalle alueelle, eikä todella selvää ehdokkaiden keskittymää löydy. Pieni enemmistö näyttäisi kuitenkin sijoittuvan liberaaliin vasemmistoon. Huomionarvoista on, että merkittävä osuus ehdokkaista sijoittuu kuitenkin myös liberaalin oikeistoon ja muutamat ehdokkaat myös restriktiiviin vasemmistoon ja oikeistoon. Kaikki Piraattipuolueen ehdokkaat eivät siis missään nimessä kannata puolueen vasemmisto-liberalistista aatemaailmaa Helsingin Sanomien grafiikkataulukon perusteella.

Entä onko mikään eduskuntapuolue ollut Piraattipuolueen ehdokkaiden kanssa samoilla linjoilla Helsingin Sanomien vaalikoneessa? Piraattipuolueen puolueohjelman laajentamista koskevaan kyselyyn (ks. luku 2.5) vastanneista suurin osa oli aikaisemmin äänestänyt Vihreitä, Vasemmistoa ja Liberaaleja. Tämän johdosta vertaan Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksia ensin Vihreiden eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksiin.

Taulukko 2 näyttää Piraattipuolueen ja Vihreiden ehdokkaiden vastauksien sijoittumiset Helsingin Sanomien tuottamassa interaktiivisessa grafiikkataulukossa.

TAULUKKO 2 Piraattipuolue ja Vihreät

(Lähde: ”Helsingin Sanomat.fi: Puoluekenttä”, Leppänen 2011.)

Taulukossa 2 Vihreiden ehdokkaita kuvataan vihreillä palloilla ja Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksia edelleen valkoisilla palloilla. Vihreät sijoittuvat taulukossa selkeästi vasemmalle; sekä liberaaliin kenttään että restriktiiviin kenttään. Taulukon perusteella on selvää, että Piraattipuolueen joukoista löytyy useita ehdokkaita, jotka ovat

arvomaailmaltaan lähellä Vihreiden eduskuntavaaliehdokkaita. Samalla on kuitenkin selvää, että Piraattipuolue hajaantuu merkittävästi myös oikealle Vihreiden ehdokkaista.

Piraattipuolueen lailla Vihreiden puolue kannattaa joka tapauksessa sekä liberalistisia että vasemmistolaisia arvoja. Osmo Soininvaara (2006) on käyttänyt tästä Vihreiden arvomaailmasta jo pitkään nimitystä: ”porvarillinen vasemmisto”, mikä kuvaa suhteellisen hyvin paitsi Vihreiden omia arvoja – niin mielestäni myös Piraattipuolueen aatemaailmaa. Yhtenevän aatemaailman lisäksi myös Vihreä liike oli syntyessään oman aikansa vaihtoehtoliike, joka oli aluksi fokusoitunut melko suppeasti ekologisten kysymyksiensä ympärille, samoin kuin Piraattipuolue on tänä päivänä asemoitunut lähinnä tekijänoikeuskysymyksen ympärille. Muun muassa Vihreisiin ja vaihtoehtoliikkeisiin perehdytään vielä tarkemmin luvussa 4.

Myös Vihreiden monet tekijänoikeuspolitiikan kohdat täsmäävät Piraattipuolueen tekijänoikeusideologian kanssa: Vihreät haluavat esimerkiksi mahdollistaa kaikille kansalaisille tasapuolisen mahdollisuuden nauttia luovan työn tekijöiden tuottamasta tieteestä ja taiteesta (”Vihreät.fi: Tekijänoikeuslinjat”, 26.11.2010). Samaa kuluttajan ”tasa-arvoa” Piraattipuolue ajaa vapaan tiedon projektillaan.

Molemmat puolueet myös suhtautuvat kriittisesti tämänhetkiseen tekijänoikeusjärjestelmään. Vihreiden tekijänoikeuslinjassa sanotaan esimerkiksi näin:

”On kestämatöntä, että tekijänoikeuslainsäädäntöä on Euroopan Unionissa valmisteltu epädemokraattisesti, suljettujen ovien takana ja kaikkia osapuolia kuuntelematta. Samaan aikaan kotimaassa yksityishenkilöille langetetut jättikorvaukset tekijänoikeusrikkomuksista eivät vastaa kaikkien oikeustajua.” (Vihreät.fi: Tekijänoikeuslinjat”, 26.11.2010.)

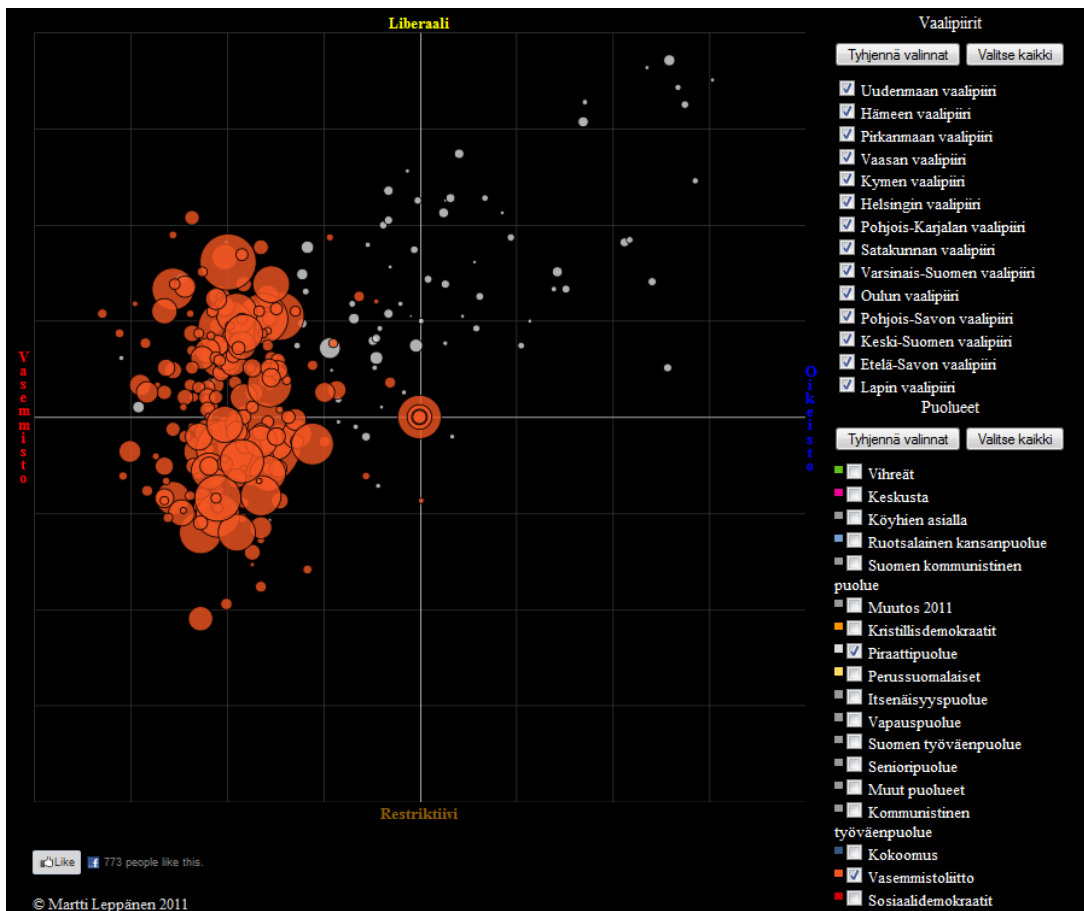
Piraattipuolueen puolueohjelmassa törmäämme varsin samanlaiseen ajatukseen tekijänoikeusjärjestelmän ja siihen kohdistuvien päätöksien epäoikeudenmukaisuudesta (ks. luku 2.4): Piraattipuolue syyttää EU:ta Vihreiden lailla muun muassa salailusta ja epädemokraattisuudesta ja lisäksi molemmat pitävät tekijänoikeusrikkomuksista yksityishenkilöille langetettuja tuomioita kohtuuttomina. Puolueiden tekijänoikeuskannanotoista löytyy muitakin yhteneväisyyksiä. Koska tutkimukseni ei kuitenkaan keskity vain Vihreiden ja Piraattipuolueen ympärille, en näe tarpeelliseksi antaa tästä enempää esimerkkejä. Halusin kuitenkin osoittaa, että puolueilta löytyy yllättävän

paljon yhteistä ideologista pääomaa, vaikka eduskuntavaaliehdokkaat hajaantuivatkin interaktiivisessa grafiikkataulukossa jonkin verran toisistaan.

Piraattipuolueen kyselytutkimuksen perusteella Piraattipuoluetta kannattaa verrata seuraavaksi Vasemmistoliittoon, jonka kannattajat olivat vastaajien joukossa hyvin edustettuina.

Taulukossa 3 Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksia kuvaavat edelleen valkoiset pallot ja Vasemmiston ehdokkaiden vastauksia oranssit pallot.

TAULUKKO 3 Piraattipuolue ja Vasemmistoliitto

(Lähde: ”Helsingin Sanomat.fi: Puoluekenttä”, Leppänen 2011.)

Taulukosta 3 huomaamme, että huomattava osuus Piraattipuolueen ehdokkaista hajaantuu Vasemmistoliiton ehdokas-enemmistön sijainnista ja päinvastoin kuin Piraattipuolue, Vasemmiston ehdokkaat hajaantuvat sekä liberaaliin että restriktiiviin vasemmistoon, kun taas merkittävä osa Piraattipuolueen ehdokkaista hajaantuu Vasemmistoliitosta liberaaliin oikeistoon. Kuitenkin Vasemmistoliiton vuonna 2007 hyväksytty periaateohjelma nimeää

puolueen perusarvoiksi tasa-arvon, vapauden ja kestävä kehityksen sekä demokratian vahvistamisen, ("Vasemmisto.fi: Periaateohjelma", 16.6.2007) jotka ovat lähes identtisiä arvoja Piraattipuolueen arvojen kanssa.

Sen sijaan Vasemmistoliiton tekijänoikeuksia koskevat kannanotot keskittyvät taas enemmän kulttuurin tekijöiden oikeuksiin ja taiteilijoita riistävien levy-yhtiöiden ympärille, kuin yksittäisen kansalaisen oikeuksiin vapaan kulttuurin käyttäjänä.

"Vasemmistoliiton mielestä tekijänoikeuksien on oltava tulevaisuudessakin aidosti tekijöiden oikeuksia, sanoi kansanedustaja Minna Sirnö ryhmäpuheenvuorossaan kulttuurin tulevaisuudesta." ("Vasemmisto.fi: Tiedotteet", 19.5.2010.)

Tekijänoikeuskysymyksessä Vasemmistoliitto ottaa siis Piraattipuoluetta paremmin huomioon yksilövapaudet ja oikeudet, sillä Vasemmiston mielestä tekijänoikeudet kuuluvat tekijälle itselleen, eikä siis esimerkiksi yksittäiselle kuluttajalle, joka vetoaa vapaaseen tietoon. Vasemmistoliitto jakaa kuitenkin Piraattipuolueen kanssa käsityksen siitä, että suuret levy-yhtiöt riistävät sekä taiteilijoita että kuluttajia.

Taulukossa 3 on joka tapauksessa selvää, etteivät Piraattipuolueen ehdokkaat sijoitu läheskään niin vasemmalle kuin Vasemmistoliitto, vaikka puolueiden ideologioista on löydettävissä yhtäläisyyksiä.

Taulukkojen 2 ja 3 perusteella voidaan sanoa, että Vihreiden ja Vasemmiston selvä ehdokas-enemmistö muodostuu vasemmistolaisista, liberaaleista ja restriktiiveistä ehdokkaista. Myös Piraattipuolueen joukoissa on sekä vasemmistoa että liberaaleja, mutta Vihreisiin ja Vasemmistoon verrattuna Piraattipuolueen ehdokkaat levittäytyvät paljon enemmän oikealle arvojen nelikentällä. Myös julkisuudessa Piraattipuolue on usein mielletty hajanaiseksi puolueeksi: Piraattipuolueen sisältä on väitetty löytyvän liberaaleja ja konservatiiveja sekä äärioikeistoa ja ääri vasemmistoa. Tämän väitteen Piraattipuolue itsekin myöntää. Pienen enemmistönsä perusteella Piraattipuolue näyttää joka tapauksessa kannattavan puolueohjelman mukaista vasemmisto-liberalistista aatemaailmaa.

Uskonkin Piraattipuolueen tavoin, että vain tekijänoikeuskysymys yhdistää Piraattipuolueen kannattajia laajasti, sillä puolueen mallin mukainen tekijänoikeusjärjestelmän uudistaminen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen ovat lähes uniikkeja poliittisia tavoitteita Suomessa. Vapaa tiedostonjako ja kopiointi ovat kuitenkin tarkan tekijänoikeuslain suojan alla, mikä tekee Piraattipuolueen vapaan tiedon ja

kulttuurin projektista laittoman – jopa kansalaistottelemattomuudesta kielivän hankkeen. Vallan ja lainsäädännön vastustaminen tekijänoikeuskysymyksen kohdalla viekin puolueen anarkismin suunnalle, samoin kuin puolueen mustan lipun -symboli (LIITE 2), joka on lähes identtinen anarkistimerkin kanssa. Toisaalta Piraattipuolue pyrkii anarkismin-ideologian vastaisesti parlamenttiin ja kannattaa demokratiaa. Näin ollen Piraattipuolueessa on vain ripaus anarkiaa – mutta sitä on kuitenkin.

Puolueohjelman perusteella on selvää, että Piraattipuolue tavoittelee keskiluokan tai alemman keskiluokan äänestäjiä, sillä puolue ajaa esimerkiksi uudistettuja tekijänoikeuksia ja tiedon vapautta kuluttajasuojaan vetoamalla. Puolue on siis maalannut vastakkainasettelun kansan ja eliitin välille: Nykyisten tekijänoikeuksien ”kärsivänä” osapuolena nähdään taitelijat ja tavalliset kuluttajat, joita esimerkiksi suuret levy-yhtiöt riistävät. Kärjistettynä vapaan jakamisen ja kopioinnin takana on siis ajatus siitä, että rikkailta varastaminen on ikään kuin hyväksyttävä teko, koska on periaatteessa oikein varastaa rikkailta köyhille?

Ehkä eniten Piraattipuoluetta ja sen puolueohjelmaa on kritisoitu talouspoliittisten kannanottojen puutteesta. Puolueen mukaan ei ole kuitenkaan järkevää laatia yhteistä virallista kantaa talouspoliittisiin kysymyksiin, kun jäsenistön aatemaailma on laaja. Piraattipuolueen mielestä talouspoliittisten kantojen puuttumattomuus on hyvä asia, sillä se suo yksilöille omat mielipiteensä ja oikeuden itsenäiseen ajatteluun:

”Yksittäiset Piraattipuolueen ehdokkaat ovat vapaita ottamaan talouspoliittisia kantoja omissa nimissään, kunhan tekevät selväksi etteivät ne ole puolueen virallisia kantoja.”
(”Piraattipuolue.fi: Vastauksia puolueen toiminnasta”)

Talouspoliittisten kannanottojen puute tekee puolueohjelmasta kuitenkin ristiriitaisen, sillä tekijänoikeus- ja patenttiasiat vaikuttavat suoraan koko maailmanlaajuiseen markkinatalouteen. Mikäli kulttuuri olisi kopiointivapaata aluetta, miten muusikot, taiteilijat tai keksijät saisivat omasta päätoimisesta työstään palkkaa? Piraattipuolueen mielestä taiteilijoilla on kuitenkin jopa parempi mahdollisuus ansaita kulttuurituotannolla tekijänoikeuksien uudistamisen jälkeen, sillä piratismi kasvattaa heidän mukaansa oikeiden levyjen ostamista ja sitä kautta keikkalippujen myyntiä. Lisäksi uudistetun tekijänoikeusjärjestelmän myötä taiteilija tulee saamaan itse enemmän rahaa, kun välistä pudotetaan pois muun muassa suuret levy-yhtiöt. Tässä kohtaa puolue kuitenkin unohtaa ajamansa yksilön vapaudet, sillä kaikki eivät hyväksy Piraattipuolueen uudistettua

tekijänoikeusjärjestelmää tai vapaaseen tietoon perustuvaa yhteiskuntaa – vai kysyykö joku taiteilijalta itseltään luvan ennen laittoman kopioinnin aloittamista? Puolueohjelma on juuri tässä kohtaa erityisen ristiriitainen: Piraattipuolue korostaa huomattavan paljon yksilönvapauksia ja oikeuksia, mutta samalla puolue itse on valmis astumaan näiden oikeuksien ylitse tekijänoikeus-taistelussaan.

3 UUDEN POLITIIKAN INTERNET-PUOLUE?

Pro gradussani on kysymys Piraattipuolueen ideologiasta ja sijoittumisesta suomalaiselle puoluekentälle. Samalla tutkimukseni sivuaa internetin mahdollisuuksia uudenaikaisena politiikan teon kanavana, jota Piraattiliikkeet ja -puolueet sekä niiden edelläkävijät ovat jo ehtineet hyödyntää tehokkaasti. Voidaan jopa sanoa, että ne hallitsevat internet-politikoinnin kokonaisuudessaan tällä hetkellä paremmin kuin yksikään perinteinen suomalainen puolue.

Luvun 3 tarkoituksena on esitellä Piraattipuolueeseen kohdistunutta aikaisempaa tutkimusta nimenomaan internet-aktivismiin kautta, Kari A. Hintikan tutkimuksen avulla. Hintikka käyttää omassa tutkimuksessaan Sandor Veghin (2003) määrittelemiä internet-toiminnan kahta päätyyppiä: *internet-vahvisteista* ja *internet-perustaista* aktivismia, joista Hintikka näkee Piraattipuolueen edustavan internet-perustaista aktivismin tyyppiä.

Lisäksi vertaan Piraattipuoluetta Thomas Poguntken (1993) *uuden politiikan puolueen* teoreettiseen malliin.

3.1 Internet-puolue

Piraattiliikkeiden ja -puolueiden toiminnassa internet on erittäin keskeisessä asemassa. Internetin kautta puolueet ja niiden toimintatavat voidaankin määritellä täysin uudella tavalla suomalaisen politiikan kentällä. Piraattipuolue järjestää esimerkiksi kokouksia IRC-kanavalla ja toimii aktiivisesti koko internetin laaja-alaisessa toimintaympäristössä. Tämänkaltaiselle nykyajan tietoverkoissa esiintyvälle poliittiselle toiminnalle on Hintikan mukaan tyypillistä: vakiintuneiden vasemmisto-oikeisto-puolueohjelmien luova yhdistely, uuden tyyppisten asiakysymyksien esille nosto, toiminnan avoimuuden painotus ja kansan asiantuntevuuden eli niin sanotun avoimen politiikan korostaminen.⁵ Tyypillistä näille

⁵ Avoin politiikka voi tarkoittaa esimerkiksi yksilöiden mahdollisuutta korjata puolueohjelmaa suoraan internetissä, mutta sen pääasia on, että kaikki toiminta tähtää ennen kaikkea läpinäkyvyyteen, ja jokainen kiinnostunut pystyy itse vaikuttamaan suoraan toimintaan. (Hintikka 2008, 69).

liikkeille ja puolueille on myös päätavoitteiden kietoutuminen internetin ympärille. Hintikka pitääkin Piraattipuoluetta Sandor Veghin aktivismijaottelun mukaisesti *internet-perustaisena* liikkeenä. (Hintikka 2008, 69.)

Sandor Vegh (2003, 71–72) määrittelee internet-toiminnan kahteen päätyyppiin: *internet-vahvisteiseen* ja *internet-perustaiseen* aktivismiin. *Internet-vahvisteinen* aktivismi pitää internetiä välineenä ja ylimääräisenä kommunikaatiomuotona, kun taas jälkimmäinen nojaa täysin internetiin. Hintikan mukaan Ruotsin Piratpartiet (ja Suomen Piraattipuolue) ovat hyviä esimerkkejä *internet-perustaisesta*, verkkointensiivisestä poliittisesta liikkeestä, mutta myös aiemmin esittelyssä olleet Tietoyhteiskuntapuolue (TYP) ja Wikipuolue sopivat yhtä hyvin aktivismin kuvaukseen. (Hintikka 2008, 69.)

Liikehdinnät ovat kuitenkin keskenään varsin erilaisia, eivätkä ne esimerkiksi itsestään selvästi perustu vain nuorten miespuolisten tietokonenörttien ympärille. Ohjelmia verrattaessa TYP:n ohjelmajulistus oli näihin muihin puolueisiin verrattuna kaikkein monipuolisin, mutta puolueen kaatumisen syyksi esitettiin myöhemmin jopa liiallista laaja-alaisuutta. Hintikan mielestä Ruotsin Piratpartiet taas on saanut kannatusta nimenomaan selkeän ja erittäin hyvin kohdennettujen tavoitteidensa myötä. (Hintikka 2008, 72.) Kaikille näille liikkeille on kuitenkin ollut tyypillistä pyrkiä osaksi perinteistä edustuksellista demokratiaa, mutta perinteiseen tapaan verrattuna niiden pääareena on ollut internet. Asetelma on Hintikan mukaan mielenkiintoinen, sillä samalla kun internetissä mobilisoituneet liikkeet pyrkivät internetistä lähemmäksi perinteistä parlamentarismia, muunlainen kansalaisaktivismi pyrkii kasvavassa määrin lähemmäksi internetiä. Eron tähän trendiin tekevät kuitenkin vakiintuneet puolueet, jotka pitävät yhä varsin tiukasti kiinni perinteisistä toimintavoistaan. (Hintikka 2008, 69.)

Edustuksellisen demokratian pyrkimyksestä huolimatta internet on edellä mainituille liikkeille pääareena. Ne pystyvät reagoimaan nopeasti esimerkiksi hallituksen, eduskunnan tai hallinnon kannanottoihin, minkä lisäksi ne pystyvät mobilisoitumaan nopeasti ja tehokkaasti vähillä yhdyshenkilöillä esimerkiksi sähköpostikampanjoilla tai verkkoadresseilla. (Hintikka 2008, 70.) Myös henkilökohtainen politisoituminen on näille liikkeille tyypillistä uusien yhteiskunnallisten liikkeiden tapaan. (Della Porta & Diani 1999).

Kaikki *internet-perustaisten* liikkeiden tavoitteet ovat hyvin pitkälti lähtöisin digitaalisesta maailmasta ja internetistä, minkä lisäksi liikkeet rakentavat merkityskehyksensä yksityisten ja henkilökohtaisten digitaalisten välineiden vapaan käytön puolustamiseen. Myös jäsenien ja kannattajien todellisuuden jakaminen ja havainnointi syntyy lähinnä internetistä kommunikaatiovälineiden kautta. Esimerkiksi Www-keskustelufooromit, nettikamerat, blogit eli verkkopäiväkirjat, pikaviestimet, videotaltioinnit, verkkopeliharrastus sekä kamerakännykällä kuvaaminen ovat tyypillisiä kommunikaatiovälineitä liikkeen jäsenille ja kannattajille. Fyysinen ympäristö ja yhteiskunta ovatkin joillekin kannattajille jo nyt toissijaisia toimintapaikkoja, sillä tietoverkot mahdollistavat vapaan liikkumisen ja itsensä toteuttamisen tietoverkoissa digitaalisten välineiden avulla. (Hintikka 2008, 70.)

Tapio Häyhtiö ja Jarmo Rinne (2007) näkevät internet-liikkeiden samansuuntaisen *internet-perustaisuuden* ja erilaiset tavoitteet *refleksiivisenä politiikkana*, jolle on tyypillistä mobilisoitua verkostomaisen liikehdinnän muodossa. Toiminnallinen sosiaalinen verkosto ei kuitenkaan kestä kauaa, mutta lyhyehkö toiminta on sitäkin intensiivisempää. Häyhtiön ja Rinteen mukaan *refleksiivinen politiikka* on myös tyytymättömyyttä satunnaista politikointia kohtaan. Satunnaisella politikoinnilla tarkoitetaan esimerkiksi vaaleissa äänestämistä ja se nähdään kansalaisten pääasiallisena vaikutuskeinona.

Internet-perustaisen liikehdinnän syntyä selittää omalta osaltaan ainakin internetin hektisyys, joka kuuluu sen perusluonteeseen; internetissä asiat tapahtuvat nopeasti kun verrataan yksilön mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi vakiintuneen puolueen kautta. Tästä vihjaa myös Tietoyhteiskuntapuolueen toiminnan loppuminen, jonka taustalla oli poliittiseen toimintaan tottumattomien henkilöiden yllättyminen peruspuoluetyön raskaudesta ja hitaasta etenemisestä. (Hintikka 2008, 72.)

Suomessa tai ulkomailla vakiintuneet puolueet eivät ole vielä paljoakaan hyödyntäneet internetin mahdollisuuksia, vaikka hallitusvastuussa olevat puolueet ovat Suomessa edistäneet tietoyhteiskunnan edistystä jo 1990-luvulta alkaen, esimerkiksi vapauttamalla telemarkkinat. Tietoyhteiskunnan edistämisyhtymykset ovat kuitenkin tulleet enemmän asiantuntijaryhmiltä ja hallinnolta kuin suoraan puolueilta ja näin ollen esimerkiksi suomalaiset valtuutetut eivät ole niin hyvin läsnä internetissä kuin olisi mahdollista. Hintikan mukaan tästä tietoyhteiskunnan vähäisestä edistämisestä on seurannut poliittinen

tyhjiö erityisesti uusille sukupolville, joille on paljon luontevampaa aktivoitua arkiympäristössään internetissä. (Hintikka 2008, 72.) Tästä poliittisesta tyhjiöstä hallituspuolueet eivät ole kuitenkaan yksinään vastuussa, sillä edes suomalaiset liikkeet, kuten ay-liike tai kansalliset hyväntekeväisyysjärjestöt eivät ole Hintikan mielestä hyödyntäneet tietotekniikan mahdollisuuksia edes oman jäsenistönsä organisoimisessa (Tarkka & Hintikka & Salminen 2004).

Vakiintuneiden puolueiden internet-toiminnasta löytyy silti Hintikan mukaan muutamia esimerkkejä. Esimerkiksi vaalikoneet antavat äänestäjille ehdokkaiden vastaukset valmiiksi määritetyistä kysymyksistä (mutta suora yhteys ehdokkasiin puuttuu), ja vuoden 2007 eduskuntavaaleissa ehdokkaat perustivat yhtä aikaa satoja blogeja. Blogikirjoittelu vain lopetettiin lähes yhtä aikaa vaalien jälkeen. Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa Espoon ja Vantaan Vihreät puolestaan laittoivat kunnallisvaaliohjelmansa internetiin, jossa kaikki pääsivät vapaasti muokkaamaan sitä. Huomionarvoista on, että Vihreät ottivat suoraan mallia Wikipuolueen avoimesta politiikasta ja puolueen käyttämästä ”wikitekniikasta”. Samaan aikaan SDP loi reilusuomi.fi-palvelun, jossa kansalaiset pystyivät esittämään ideoita sosiaalidemokraattien tulevaisuudesta. (Hintikka 2008, 72–73.)

Vakiintuneiden puolueiden internet-toiminnasta löytyy joka tapauksessa ainakin yksi selkeä ero *internet-perustaisiin* liikkeisiin verrattuna. Vakiintuneet puolueet käyttävät internetiä yhä lähes yksinomaan organisoitumismalliansa tukien, *internet-vahvisteisesti*. Sen sijaan *internet-perustaiset* liikkeet toimivat pääsääntöisesti internetissä, vaikka ne ovat ”joutuneet” hakeutumaan myös perinteisemmän edustuksellisen demokratian suunnalle, minkä kautta ne pyrkivät vaikuttamaan lainsäädäntöön avoimemman ja vapaamman yhteiskunnan vuoksi. (Hintikka 2008, 73.)

Hintikan mukaan *internet-perustaiset* liikkeet haastavat koko länsimaisen vakiintuneen politiikkakäsityksen, sillä esimerkiksi Tietoyhteiskuntapuolue ei sijoittunut aikanaan perinteiselle vasemmisto–oikeisto-akselille, vaan sen puolueohjelma pikemminkin yhdisteli eri suuntauksia. Internet-liikkeet ja -puolueet taas ovat usein kaksisuuntaisia ja vuorovaikutteisia ja ne tekevät päätöksiä mahdollisimman kollektiivisesti kellon ympäri. Lisäksi ne etsivät aktiivisesti uudenlaisia kollektiivisia ja avoimia toimintamalleja. (Hintikka 2008, 73.)

Internet ei silti ole Hintikan mukaan ainakaan vielä syrjäyttänyt perinteisiä poliittisen toiminnan muotoja, vaan se toimii niiden rinnalla. Internet-käyttäjien sukupolvi tulee kuitenkin jatkossa haastamaan kokonaan uusiksi perinteiset, verkkaiset ja yksisuuntaiset poliittisen toiminnan muodot – jos ei vaaleissa, niin ainakin osallistumisen ja uusien kiinnostuskohteiden muodossa. (Hintikka 2008, 73.)

3.2 Uuden politiikan puolue

Uuden politiikan käsite ei ole uusi, sillä jo 1970-luvun yhteiskuntatieteilijät puhuivat uudesta politiikasta, joka liittyi kehittyneiden länsimaalaisten demokratioiden hyvin koulutettujen kansalaisten tunteeseen poliittisten osallistumismuotojen riittämättömyydestä (Paloheimo 2009, 17). Riittämättömyyden tunne syntyi Ronald Inglehartin (1977) mukaan materialististen ja post-materialististen arvojen erilaisuudesta. Tarkemmin sanottuna, elintason noustessa ihmiset alkavat kiinnittää enemmän huomiota omaan viihtyvyyteensä ja post-materialistisiin arvoihin, esimerkiksi yhteiskunnallisiin osallistumismahdollisuuksiin, joiden perusteella saatetaan vaatia täysin uusia osallistumismuotoja. Uusilla osallistumismuodoilla taas tavoitellaan entistä aktiivisempaa osallistumista yhteiskunnan päätöksiin.

Alun perin uuden politiikan puolueita olivat Vihreiden ja vaihtoehtoliikkeiden muodostamat yhteenliittymät 1970–1980-lukujen vaihteesta (Mickelsson 2007, 37). Thomas Poguntken mukaan (1993) *Uuden politiikan puolueelle* tyypillisiä piirteitä ovat: uuden politiikan ideologia, osallistuvan demokratian painotus sekä byrokraattisten ja muodollisten toimintatapojen välttely. Näiden lisäksi puolue korostaa suoraa demokratiaa, epäsovinnasta poliittista tyyliä ja puolueen jäsenet ovat usein korkeasti koulutettuja, työskentelevät palvelusektorilla tai ovat työttömiä. Myöhemmin Gayil Talshir (2002, 9–29) lisäsi uuden politiikan puolueen strategiaksi myös avoimuuden ja mukaan ottamisen.

Poguntken määritelmää käytettäessä on muistettava, että sitä laadittaessa määritelmä oli osittain teoreettinen, ja nykyisin esimerkiksi Vihreitä määriteltäisiin eri tavalla. Suomessa uuden politiikan malli on kuitenkin saanut melko paljon huomiota ja esimerkiksi

vasemmistolaiset, keskustalaiset ja sosiaalidemokraatit ovat pohtineet mallin tarjoamia mahdollisuuksia. (Mickelsson 2007, 37–38.)

Olen sijoittanut Taulukkoon 1 *uuden politiikan puolueen* tyypilliset piirteet ja niiden rinnalle Piraattipuolueen ideologian, painotukset, tyylin sekä jäsenet.

TAULUKKO 4 Uuden politiikan puolue ja Piraattipuolue

puolue	ideologia	painotukset	tyyli	jäsenet
Uuden politiikan puolue	uuden politiikan ideologia	osallistuvan demokratian painotus (suora demokratia)	epäsovinnainen poliittinen tyyli	jäsenet ovat korkeasti koulutettuja, (palvelusektori, työttömyys)
Piraattipuolue	SUPPEA IDEOLOGIA tiedon vapaa hyödyntäminen (tekijänoikeudet) kansalaisyhteisöiden turvaaminen (sananvapaus, yksityisyydensuoja)	AVOIMUUS vaatii ”suljettujen ovien” avaamista ja suurempaa demokratiaa	yhdistelee vasemmiston ja oikeiston teemoja internet-keskeisyys sähköpostiadressit	52 % jäsenistä alle 30-vuotiaita laaja tietotekniikan tuntemus

Uuden politiikan puolueelle on tyypillistä: uuden politiikan ideologia, osallistuvan demokratian painotus, byrokraattisten ja muodollisten toimintatapojen välttely sekä suoran demokratian korostaminen (Poguntke 1993). Piraattipuolueen ideologian kärjessä ovat puolestaan: tiedon vapaa hyödyntäminen ja kansalaisyhteisöiden turvaaminen – erityisesti sananvapauden ja yksityisyydensuojan osalta – minkä lisäksi Piraattipuolue tavoittelee kulttuurin ja tiedon vapauden lisäämistä, päätöksenteon avoimuutta, tekijänoikeuslainsäädännön perustavanlaatuista uudistamista, patenttijärjestelmän asteittaista lakkauttamista, sekä demokratian ja yhteiskunnan järkevää kehittämistä.

Ideologiansa perusteella Piraattipuolue on *uuden politiikan puolue*: se jättäytyy pitkälti perinteisten asiakysymyksien ulkopuolelle ja identifioi itsensä räikeästi tekijänoikeuskysymyksen ympärille. Samalla tavoin toimivat omana aikanaan uudet yhteiskunnalliset liikkeet ja vaihtoehtoliikkeet tärkeiksi katsomiensa asiakysymyksien kanssa erityisesti 1980-luvulla; ne saattoivat jopa ryhmittyä kokonaan puolueiden ulkopuolelle (Mickelsson 2007, 322). Nykyisin yhden asian liikkeet ja -puolueet ovat kuitenkin harvassa ja Piraattipuolueen tekijänoikeuskysymyksen alleviivaaminen on lähes uutta ideologiaa suomalaisella puoluekentällä.

Uuden politiikan puolueen mukaisesti Piraattipuolue painottaa suoraa tai suorempaa demokratiaa: Puolue vaatii suljettujen ovien avaamista sekä kansalaisten mielipiteiden parempaa huomioimista päätöksenteossa. Piraattipuolue kannattaa siis suoraa ja osallistuvaa demokratiaa.

Poliittiselta tyyliltään *uuden politiikan puolue* mielletään epäsovinnaiseksi ja se saattaa hyväksyä niin ruohonjuuritason spontaaneja protesteja kuin kritisoida materiaalisen elintason kasvuakin. Piraattipuolueen poliittinen tyyli eroaa internet-keskeisyytensä takia kaikkien perinteisten puolueiden tyylistä ja monien mielestä puolueen vahva internet-politikointi saattaa olla tyyliältään epäsovivaa. Epäsovivaksi poliittiseksi tyyliksi voidaan luokitella myös puolueen jättäytyminen tiettyjen perinteisten asiakysymyksien, kuten talouspolitiikan ulkopuolelle, ja puolueen yhdistelemät vasemmisto–oikeisto-teemat.

Uuden politiikan puolueen jäsenet ovat Pogunten mallissa korkeasti koulutettuja, työskentelevät palvelusektorilla tai ovat työttömiä. Piraattipuolueen jäsenistä ei ole saatavilla tilastoa siitä, missä ammateissa jäsenet toimivat. Sen sijaan tarkastelin kevään 2011 eduskuntavaalien ehdokaslistalla olevien piraattipuoluelaisten ilmoitettuja ammatteja. Piraattipuolueen ehdokaslistalla oli yhteensä 126 ehdokasta 11. vaalipiiristä (”Piraattipuolue.fi: Ehdokaslista”). Ehdokkaista suurin osa (31) ilmoitti suoraan ainakin toiseksi ammatikseen ”opiskelija”, 13 ilmoitti olevansa joko filosofian-yhteiskuntatieteiden- tai oikeustieteiden ylioppilas ja 1 ilmoitti olevansa liiketaloustieteiden kandidaatti. Seuraavaksi suurimpaan ryhmään kuuluivat atk-alan asiantuntijoiksi luettavat ehdokkaat, joita oli 21. Yrittäjiä oli listalla 11 ja taiteilijoita, runoilijoita tai muusikoita oli 7. Muut ammatit/koulutusalat sekä palvelusektoriin kuuluvat ilmiselvät ammattinimikkeet jäivät selvästi marginaaliin. Työttömäksi ilmoittautui 1

henkilö ja vaikeasti tulkittavia ammatteja koulutustaustansa puolesta olivat ainakin ”kulttuurihakkeri” ja ”Dj”. Kaksi ehdokasta ei ilmoittanut ammattiaan lainkaan.

Vastoin *uuden politiikan puolueen* jäsenyyppiä Piraattipuolueen jäsenet eivät ole ainakaan ehdolle asettamiensa jäsentensä perusteella enemmistöltään korkeasti koulutettuja, töissä palvelusektorilla tai työttömiä. Toisaalta mitään ylivoimaista enemmistöä puolueen ehdokkaista ei ammattinsa perusteella muutenkaan löytynyt, lukuun ottamatta opiskelijoiden 24.6 % osuutta tai tietotekniikan alan 16.7 % ryhmää. Seuraavaksi suurimman ryhmän eli yrittäjien osuus ehdokkaista jäi 8.7 %. Näin ollen Piraattipuolue ei vaaliehdokkaidensa ammattien perusteella täytä Poguntken *uuden politiikan puolueen* määritelmää. Korkeakoulutettujen määrää oli ehdokaslistan perusteella joka tapauksessa vaikea tarkistaa, sillä kaikki ehdokkaat eivät olleet ilmoittaneet koulutustaustansa. Siksi ehdokaslistan tutkiminen antaa vain pientä käsitystä puolueen piirissä toimivista ammattiryhmien enemmistöistä – jos sellaisia edes jäsenten keskuudessa on. On myös muistettava, että Poguntken määritelmä on vanhahko eivätkä määritelmän alkuperäiset kohteetkaan (esimerkiksi Vihreät) enää välttämättä täytä jokaista kohtaa.

Uuden politiikan puolueen jäsenyyppiä lukuun ottamatta Piraattipuolueen ideologia, painotukset ja poliittinen tyyli täsmäävät melko hyvin Piraattipuolueeseen. Näin ollen voidaan sanoa, että Piraattipuolue on *uuden politiikan puolue* ja nykypäivän vaihtoehtoliike – samanlainen kuin Vihreä liike oli syntyessään 1980-luvulla. Vaihtoehtoliikkeestä asemansa vakiinnuttaneeksi eduskuntapuolueeksi ponnistanut Vihreä Liitto on kuitenkin jo suurimman taistelunsa käynyt ja voittanut. Sen sijaan Piraattipuolue käy parhaillaan omaa sotaansa tekijänoikeuskysymyksen parissa, minkä suunta ei näytä läheskään niin lupaavalta kuin Vihreillä oman asiakysymyksenä kanssa aikanaan. Joka tapauksessa Piraattipuolue maustaa perinteistä suomalaista puoluekenttää: se nostaa poliittiseen agendaan uusia asiakysymyksiä ja toimii vaihtoehtona perinteisille puolueille.

4 SUOMEN PUOLUEET

Tutkimukseni tarkoituksena on tutkia Piraattipuolueen ideologiaa ja puolueen sijoittumista suomalaiselle puoluekentälle. Aiemmissä luvuissa käsiteltiin Piraattipuolueen ja -liikkeiden taustaa, ideologiaa ja poliittisia tavoitteita, analysoitiin puolueohjelma, esiteltiin Piraattipuolueeseen kohdistunutta aiempaa tutkimusta ja verrattiin puoluetta *uuden politiikan puolueeseen*. Tässä luvussa tehdään retrospektiivinen katsaus perinteisten puolueiden ja koko puoluejärjestelmän historiaan. Sen tarkoituksena on esitellä, miten suomalainen puoluekenttä on muodostunut ja mitkä puolueet ovat nykyisin asemansa vakiinnuttaneita puolueita. Sen pohjalta pystytään ymmärtämään paremmin se kokonaisuus, johon Piraattipuolue on syntynyt puolueena vasta vuonna 2009.

4.1 Puoluejärjestelmän muotoutuminen

Nykypuolueiden on katsottu syntyneen pitkälti Suomeen muodostuneen joukkoliikkeiden verkoston seurauksena, kaupunkien väkilukujen kasvaessa ja uuden työväenluokan synnyn seurauksena. Monet tutkijat (esimerkiksi Martti Siisiäinen 1990) pitävät kuitenkin erityisesti työläisten suurlakkoa merkittävänä tekijänä nykypuolueiden syntymisen taustalla. Suurlakkona tunnettu liike saikin vuonna 1905 aikaan eduskuntauudistuksen ja yleisen äänioikeuden sekä nykyisin käytössä olevan puoluejärjestelmän rungon, sillä lakon aikana syntyi pääosa nykyisistä puolueista tai nykypuolueiden syntymisen taustalla vaikuttaneista puolueista. (Mickelsson 2007, 43–44). Lakon aikoihin perutettiin esimerkiksi Ruotsalainen Kansanpuolue (RKP), Maalaisliitto (Hakalehto 1986, 65–222) ja Kristillinen Työväenliitto (KTL) (Mickelsson 2007, 76, 80–81). Työväenpuolue oli perustettu jo aikaisemmin vuonna 1899 (Mickelsson 2007, 72).

Itsenäisyyden jälkeen Suomen puoluekenttä läheni entisestään nykyistä mallia. Hallituskiistojen keskellä vasemmisto- ja oikeistopuolueet ryhmittäivät uudelleen ja puoluekarttaan tulivat uusina puolueina mukaan muun muassa kuningasmielinen

Kansallinen Kokoomus ja tasavaltalainen Kansallinen Edistyspuolue (Ed.) (Mickelsson 2007, 73.)

Suurlakon, itsenäistymisen ja kansalaissodan jälkeisten tapahtumien jälkeen valkoinen Suomi (1923–1939) joutui painimaan sodan aiheuttamien traumojen keskellä: Kansalaiset olivat sodan seurauksena jakaantuneet porvareihin ja työläisiin, samoin kuin puolueet olivat jakaantuneet työläis- ja porvaripuolueiksi. (Mickelsson 2007, 103.) Valkoisen Suomen puoluekentän vahvimmiksi puolueiksi nousivat kuitenkin oikeistopuolueet ja valkoisen Suomen presidentitkin olivat enimmäkseen porvaripuolueiden johtajia. (Mickelsson 2007, 134–136.)

Mickelsson käyttää sodanjälkeisten puolueiden kaudesta nimitystä intressipuolueiden kausi (1940–1965). Aikakautta on kuvailtu monella tapaa, mutta esimerkiksi Onni Rantalan (1982) mielestä vuosia 1944–1956 leimasivat ulkopoliittikka ja äärivasemmiston rynnistys ja siitä eteenpäin vuoteen 1965 saakka Kekkonen, SDP:n hajaannus ja Maalaisliiton repeämä. (Mickelsson 2007, 142–143). Tapahtumien taustalla oli toisen maailmansodan syytyminen vuonna 1939 ja uusien yhteiskunnallisten verkostojen ja vastakkainasettelujen syntyminen, minkä seurauksena puolueet kirjaimellisesti taistelivat omien intressiryhmiensä puolesta. (Mickelsson 2007, 137–138.) Toisen maailmasodan jälkeen äärivasemmisto kasvoi nopeasti Suomen suurimmaksi ja pääministeripuolueeksi Pariisissa solmitun rauhansopimuksen edistyksellä, joka kielsi fasistiset liikkeet ja salli maan alla olleet äärivasemmistopuolueet (Mickelsson 2007, 44–45).

Aikaväliä 1966–1978 Mickelsson pitää tulevaisuus- ja ohjelmapuolueiden kautena. Nimitys tulee kyseisen aikakauden puolueiden tavasta oikeuttaa toimintansa tavoitteisiinsa vetoamalla. Tarkemmin sanottuna puolueet politisoivat eli toivat politiikan kentälle uusia tai uudelleen tulkittuja asiakysymyksiä, joista muodostettiin oma puolueohjelma. Trendinä olivat myös puolueohjelmat, jotka keskittyivät tiettyjen erityisalojen ympärille. Lisäksi vuonna 1968 solmittiin ensimmäinen tulopoliittinen sopimus, mistä lähtien korporatiivisista rakenteista alkoi muodostua entistä selvemmin politiikan teon paikkoja. (Mickelsson 2007, 186–187.) Toisaalta puolue-elämässä alkoi näkyä entistä enemmän yleispuoluemaisuutta ja esimerkiksi Maalaisliitto muutti nimensä Keskustapuolueeksi ja luopui agrarismistaan (Mickelsson 2007, 188.)

Aikakaudelle tyypillinen ”kuuskymmenlukulaisuus” merkitsi suurten ikäpolvien aikuistumista ja uuden sukupolven astumista mukaan poliittiseen elämään: Nuoriso järjestäytyi nyt ensimmäistä kertaa yhtenäiseksi ryhmäksi, jolla oli oma yhtenäinen kulttuuri. Tämä vasemmistolainen liikehdintä vaati muun muassa Yhdysvaltojen poistumista Vietnamista sekä kolmannen maailman sarron lopettamista. (Mickelsson 2007, 189–191.) Toisaalta kulttuuritaistelut, ihmisoikeustyö, pasifismi ja kehitysmaatietoisuus olivat saavuttaneet jokaisen merkittävän puolueenkin. (Mickelsson 2007, 219.)

1970-lukua on yleisesti kuvattu kaiken politisoitumisen vuosikymmeneksi, jolloin politiikkaan tuli mukaan tulopolitiikka, kouluneuvostot sekä opiskelijapolitiikka, jonka tavoitteista ainakin yksi koski demokratian lisäämistä. Myös järjestöistä kasvoi entistä suurempia valtapelin ja politiikan teon paikkoja. (Mickelsson 2007, 240.)

Kauden lopulla noin viisikymmentä vuotta kestäneen leiri-Suomen rakenteet alkoivat purkaantua ja konsensus-Suomi alkoi saada enemmän jalansijaa. Leirien purkaantuminen ei ollut silti ainoa 1970-luvun merkittävä tapahtuma. Yhteiskuntaelämään vaikutti myös erityisesti Ruotsiin kohdistunut ”suuri muutto” ja Suomen nopea teollistuminen, minkä seurauksena maaseudut tyhjenivät ja agraari-Suomi joutui väistymään teollisuus-Suomen tieltä. (Mickelsson 2007, 186–187.)

Leiri-Suomen jälkeen merkittävimmät muutokset tulivat äärivasemmiston kehityksestä sekä vihreiden syntymisestä. Vasemmistoliitto perustettiin vuonna 1990 ja sitä olivat perustamassa toimintansa lopettaneet SKDL ja SKP sekä niiden nais- ja nuorisojärjestöt. (Borg O. 2006, 24.) Samaan aikaan monet vanhat puolueet kamppailivat talousvaikeuksissaan ja esimerkiksi Suomen Maaseudun Puolue ajautui lopulta konkurssiin ja sen tilalle perustettiin Perussuomalaiset vuonna 1995. Vihreä liike puolestaan rekisteröitiin puolueeksi nimellä Vihreä liitto vuonna 1988. (Mickelsson 2007, 246–247.)

Leiri-Suomen jälkeiseen kauteen kuuluivat myös mikropuolueet, joita alkoi syntyä erityisesti vuoden 1985 jälkeen, jolloin Suomen Eläkeläisten Puolue (SEP) merkittiin puolurekisteriin. Sen jälkeen perustettiin useita mikropuolueita: esimerkiksi Vihreä Yhteisvastuu puolue (EVY) vuonna 1987, Naisten puolue (Nais.) vuonna 1990, Ihmisyydenpuolue (Ihm.) vuonna 1992 ja Luonnonlainpuolue (LLP) vuonna 1994. (Mickelsson 2007, 286–293.) Lisäksi Suomeen syntyi ideologialtaan rasisistisia, fasisistisia ja

kansallissosialistisia puolueita, jotka seurasivat eurooppalaisten muukalaisvastaisten puolueiden esimerkkiä. (Mickelsson 2007, 286–292.)

Mikropuolueet olivat keskittyneet harvojen asioiden ympärille (samoin kuin Piraattipuolue nykyisin) ja ne ajoivat usein jonkin tietyn ryhmän etua. Esimerkiksi Suomen Eläkeläisten Puolueen ohjelma oli kaksi sivua pitkä ja se painotti erityisesti eläkeläisten taloudellisia ja sosiaalisia etuja, mutta se otti kantaa myös ulkopolitiikkaan, rauhantyöhön, luonnonsuojeluun ja kansanvallan lisäämiseen. Eläkeläisten etuja ajavien puolueiden lisäksi feminismi oli keskeinen aatesuunta mikropuolueiden synnyinjalla ja se vaikutti paljon puolueiden ohjelmiin. Naistenpuolue perustettiin vuonna 1990 ja se keskittyi vaatimaan erityisesti tasa-arvoa miesten ja naisten välille, mutta puolue painotti myös ympäristökysymyksiä ja kehitysmaiden olojen parantamista sekä lapsi- ja yksinhuoltajaperheiden parempaa tukemista. (Mickelsson 2007, 287–88.)

Mikropuolueiden ohjelmien tavoitteet olivat usein valtavirrasta poikkeavia. Esimerkiksi Yhteisvastuupuolueen (ent. EVY) yhtenä tavoitteena oli:

”11. Maailmanlaajuisen rauhantyön ja tiedonvälityksen ensi askeleena voitaisiin kehittää kaikkien maiden kansalliset rahayksiköt suuruudeltaan yhtä suuriksi.”
(Mickelsson 2007, 288.)

Ihmisyydenpuolue (Ihm.) taas halusi edistää ihmisyyttä kaikkialla maailmassa ja vaati ”salailupolitiikan” lopettamista. Luonnonlainpuolue puolestaan väitti kaikkien ongelmien johtuvan luonnonlakien rikkomisesta ja perusratkaisuksi ehdotettiin 7000 virkamiestä, jotka poistaisivat joogaamalla muun muassa yhteisöllisen stressin. (Mickelsson 2007, 287–91.)

4.2 VAS – SDP – VIHR – PS – KD – KESK – RKP – KOK

Runsaasta puoluetarjonnasta huolimatta (tai siitä johtuen), uusien puolueiden on ollut kohtuullisen vaikeaa vakiinnuttaa asemansa suomalaisella puoluekentällä pitkällä aikavälillä. Kristillisdemokraatit, Suomen Maaseudun Puolue/Perussuomalaiset ja Vihreä Liitto ovatkin ainoat puolueet, jotka ovat kyenneet vakiinnuttamaan asemansa eduskuntapuolueena toisen maailmansodan jälkeen (Paloheimo 2009, 18).

Suomen nykyinen puoluekenttä kasvoikin varsin ”täydelliseksi” jo intressipuolueiden (1940–1965) kaudella. Silloin edustettuina olivat niin kommunistinen, agraarinen, sosiaalidemokraattinen, liberaalinen, kielivähemmistöön perustuva, kristillinen kuin konservatiivinenkin puolue. (Mickelsson 2007, 187). Nykyisellä puoluekentällä vaikuttavat edelleen: Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP), joka on edustanut koko itsenäisyyden ajan sosiaalidemokraattista suuntausta, Maalaisliitto (ML)/Keskusta (Kesk.) agraarista, Kristillisdemokraatit (KD) kristillistä, Kokoomus (Kok.) konservatiivista ja Ruotsalainen kansanpuolue (RKP) ruotsinkielistä suuntausta. Sen sijaan vasemmistososialistien ja liberaalien puolueoiminnassa on ollut katkoksia. Suomen politiikassa on toiminut luonnollisesti useita muitakin puolueita, jotka ovat pyrkineet tuomaan oman aatemaailmaansa mukaan politiikan kentälle. Suurin osa näistä puolueista ei ole kuitenkaan onnistunut saamaan kansanedustajaa lainkaan valituksi tai vain muutaman kerran. (Paloheimo 2008, 27.) Lisäksi Suomessa ovat vakiinnuttaneet asemansa myös: populistinen Suomen Maaseudun Puolue (SMP)/Perussuomalaiset (PS) ja vaihtoehtoliikkeenä syntynyt Vihreä liitto (Vih.).

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue perustettiin Suomen Työväenpuolueen nimellä vuonna 1899 rajoitetun äänioikeuden aikakaudella ja sen keskeisin tavoite oli tehdä eduskuntauudistus yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden pohjalta. Sen seurauksena työväenliikkeestä tuli Suomen suurin puolue ja puolueen kannatus on ollut siitä lähtienkin kohtuullisen vakaata. (”SDP.fi: Historia”.) Nykyisinkin SDP painottaa solidaarisuutta sekä työväen asiaa, minkä lisäksi puolue korostaa markkinatalouden erilaisia sääntelyjä, sen haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi ja suotavina pidettyjen tavoitteiden edistämiseksi (Paloheimo 2009, 20).

Suomen Keskusta sai alkunsa vuonna 1906, kun perustettiin Suomen Maalaisväestön Liitto (SML) ja Etelä-Pohjanmaan Nuorsuomalainen Maalaisliitto (EPNM). Kaksi vuotta myöhemmin SML ja EPNM yhdistyivät lopulta puolueeksi nimeltä Maalaisliitto. Puolueena ML oli uudistusmielinen ja se pyrki kohentamaan maaseutuväestön taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia. Talouspolitiikassaan puolue korosti omavaraisuutta, perheviljelmien ja pienyritysten aseman turvaamista ja osuustoimintaa. Maalaisliiton nimi vaihdettiin Keskustapuolueeksi vuonna 1965 ja samalla se irtaantui agraaripolitiikastaan ja astui lähemmäksi yleispuolueiden suuntaa. (”Keskusta.fi: Historiaa, Alajoutsijärvi”.)

Uusimmissa ohjelmissaan Keskusta ottaa edelleen vahvasti kantaa aluepolitiikkaan ja visioi maatumme maakuntien Suomena (Paloheimo 2009, 27.)

Kansallinen Kokoomuspuolue perustettiin vuonna 1918. Sen alkuvaiheita leimasivat erityisesti kansallinen itsenäistyminen ja kansalaissota sekä äärioikeistolaisuus ja maanpuolustustahto (isänmaallinen retoriikka). Myöhemmin puolue omaksui sosiaalisen markkinatalouden sekä pienomistukseen ja yksityisyrittäjyyteen perustuvan ”kansakapitalismin”. 1970-luvulle tultaessa mukaan tulivat myös yksilökeskeisyys ja moniarvoisuus. (”Kokoomus.fi: Historia”.) Nykyisin Kokoomuksen aatteessa yhdistyvät vapaus, vastuu ja demokratia, mahdollisuuksien tasa-arvo, sivistys, kannustavuus, suvaitsevaisuus ja välittäminen (”Kokoomus.fi: Aate”).

Vuonna 1906 perustettiin koko ruotsinkieliseen vähemmistöön vetoava puolue: Ruotsalainen kansanpuolue (RKP). Puolueen ohjelma muistutti paljon silloisten porvaripuolueiden ohjelmia, mutta puolueen kärjessä olivat erityisesti kielikysymys ja perustuslaillisuus. Puolueen tärkein tavoite oli turvata ruotsalaisen väestön oikeudet ja edut. (Mickelsson 2007,79.) Nykyisessä ohjelmassaan (11.6.2006) RKP on yhä vahvan suomenruotsalaisuuden ja kaksikielisyyden puolella, minkä lisäksi puolue painottaa voimakkaampaa eurooppalaista yhteisöllisyyttä ja globaalia vastuuta, yksilönvapauksia sekä kestävään kehitykseen perustuvaa taloutta. (”RKP: Puolueohjelma, 11.6.2006”.)

Vasemmistoliitto perustettiin puolestaan vasta vuonna 1990, mutta sitä olivat perustamassa aikaisemmin perustetut Suomen kansan demokraattinen liitto (SKDL), Suomen kommunistinen puolue (SKP) ja Suomen naisten demokraattinen liitto (SNDL), jotka kaikki sulauttivat toimintaansa uuteen puolueeseen. (Vasemmisto.fi: Historia”.) Näistä puolueista esimerkiksi SKDL vaati aikanaan luokkaherruuden poistamista suurporvaristolta, jotta demokratiaa olisi saatu laajennettua (Mickelsson 2007, 163.) Nykyisin Vasemmisto tunnetaan esimerkiksi monitasoisista tasa-arvon vaatimuksista, yksilön vapauksien ajamisesta, kestäväen kehityksen tavoitteista sekä solidaarisuuden painotuksista. (”Vasemmisto.fi: Puolueohjelma”, 16.6.2007.)

Suomen Kristillinen liitto joka vaihtoi nimekseen Suomen Kristillisdemokraatit vuonna 2001, on saanut kansanedustajia kaikissa vaaleissa 1970-luvulta lähtien (Paloheimo 2008, 19, 27). Alun perin Suomen Kristillinen liitto perustettiin vuonna 1958, mutta sitä aikaisemmin kristillisten puolueiden perinne ei ollut kovinkaan merkittävä Suomen

puolue-elämässä. Ainoastaan Kristillinen Työväenliitto oli ennen kansalaissotaa edustanut tämän tyyppistä suuntausta Suomessa. Toisaalta Kristillisdemokraattien ohjelmat viittaavat selvästi kokoomuslaiseen vanhakonservatiiviseen ja maalaisliittolaiseenkin perinteeseen. (Mickelsson 2007, 318.) Puolue vakiinnutti asemansa kannattamalla erityisesti niitä arvoja, jotka jäivät muilta porvarillisilta puolueilta varjoon 1960- ja 1970-lukujen modernisaatiokehityksessä (Paloheimo 2009, 18). Nykyisinkin puolue korostaa erityisesti kristillisiä arvoja, yhteisvastuun merkitystä sekä ydinperheen mallia. (Paloheimo & Raunio 2008, 19.)

Suomen Maaseudun Puolue sai ensimmäisen edustajapaikkansa vuonna 1966, mutta jo vuoden 1970 protestivaaleissa sen paikkamäärä kasvoi peräti 18 edustajalla. SMP:n edeltäjä oli omaperäistä sekä populistista politiikkaa harjoittanut Veikko Vennamon vuonna 1959 perustama Suomen Pientalonpoikien Puolue (SPP), joka oli Maalaisliitosta eronnut lohkeama. (Paloheimo & Raunio 2008, 19.) SPP:n päämääränä oli erottautua suurviljelijöistä, teollisessa ammatissa olevista ja ”herroista”. Sitä vastoin maan suurin väestöryhmä: ”pientalonpojat, vapaat työmiehet ja todelliset pienyrittäjät” olivat SPP:n tavoittelun kohteena. (Mickelsson 2007, 149–150.) Konkurssin jälkeen SMP:n tilalle perustettiin Perussuomalaiset. SMP:n tapaan PS on aatteelliselta linjaltaan populistinen puolue, jolla ei ole suuria ideologisia aaterakennelmia. Puolue katsoo poliittisen johdon vieraantuneen kansasta, mutta itseään se pitää laajojen kansankerrosten todellisten tuntemusten edustajana. Tämän lisäksi puolue tunnetaan keskusalueiden ja periferian vastakkainasettelusta sekä poliittisen eliitin (herrojen) ja tavallisen kansan välisen kuilun korostamisesta. (Paloheimo & Raunio 2008, 19.)

Vihreä liitto perustettiin ensimmäisen kerran liittona vuonna 1987 ja puolueeksi se rekisteröitiin vuonna 1988. Samaan aikaan kommunistien, vasemmistososialistien ja heidän kannattajiensa osuus oli selvässä laskussa. Vielä 1970-luvullahan Suomessa oli eletty neljän suuren puolueen järjestelmää, joka muuttui viimeistään vuoteen 1991 mennessä vihreiden ja vasemmiston myötä kahden keskisuuren ja kolmen suuren (Kesk. SDP, Kok.) puolueen uuteen järjestelmään. (Mickelsson 2007, 247.) Vihreiden juuret löytyvät vaihtoehtoliikkeestä, joka kritisoi politiikkaa (erityisesti puoluepolitiikkaa) ja piti itseään enemmän elämäntapa- kuin poliittisena liikkeenä. Silti vaihtoehtoliikkeen yhteiskunnan muutokseen tähtäävä tavoite oli selkeä poliittinen manifesti. (Mickelsson 2007, 252–253.) Kansanedustajia Vihreät ovat saaneet kaikissa vaaleissa vuodesta 1983

lähtien (Paloheimo 2008, 28) ja sen ideologian keskiössä ovat alusta alkaen olleet erityisesti luonnonsuojeluun liittyvät teemat.

4.3 Liike puolueen vaihtoehtona

Puolueiden lisäksi myös poliittisilla liikkeillä on ollut merkittävä osuutensa Suomen yhteiskuntaelämässä. Puolueiden tapaan liikkeet olivat alun perin kietoutuneet tiukasti jonkin tietyn väestöryhmän ympärille: Ne tukivat jonkin yhteiskuntaluokan kollektiivisubjektin muodostumista ja keskittyivät esimerkiksi työväen (Työväenliike/SDP) tai maaseudun (Maalaisten liike) ympärille. 1960- ja 1970-luvuilta lähtien liikkeet alkoivat kuitenkin identifioida itsensä erilaisten väestöryhmäidentifiointien sijaan sellaisilla asiakysymyksillä, jotka eivät liikuttaneet mitään tiettyä väestöryhmää. Kehityssuunta voimistui 1980-luvulla, jolloin vaihtoehtoliikkeet ja uudet yhteiskunnalliset liikkeet ryhmittivät puolueiden ulkopuolelle ja jopa niitä vastaan. (Mickelsson 2007, 322.)

Näiden 1980-luvulla organisoitujen liikkeiden alkujuuret syntyivät jo 1960-luvun nuorisokulttuurin noususta ja hippiliikkeestä. Uudet yhteiskunnalliset liikkeet kartoivat hierarkiaa ja puoluepolitiikkaa, mutta ne olivat silti poliittisia ryhmittymiä. Myös naiset osallistuivat liikkeiden toimintaan aiempaa enemmän. Uusia yhteiskunnallisia liikkeitä olivat esimerkiksi Energiapoliittinen yhdistys – Vaihtoehto ydinvoimalle, naisliike, rauhanliike ja erilaiset ympäristöliikkeet. (Mickelsson 2007, 251–252.)

Liikkeiden keskeisin teema oli selvästi ympäristönsuojelu, mutta liikkeet painottivat muitakin teemoja. Uusien yhteiskunnallisten liikkeiden päätavoitteena oli tarjota vaihtoehto nykyiselle yhteiskuntajärjestelmälle ja tähän ajatukseen sisältyi omien kauppojen, pankkien, ravintoloiden ja asuinyhteisöjen rakentaminen niille, jotka kannattivat vaihtoehtoista elämää. Liikkeet eivät olleet niinkään nuorisokulttuurin nousun tai hippiliikkeen kaltaisia opiskelijoiden yhteenliittymiä, vaikka suurin osa kannattajista olikin opiskelijoita. Ne olivat myös pidempiaikaisia liikehdintöjä verrattuna aikaisempiin nuorisoliikkeisiin ja liikkeet keskittyivät pitkälti yhden teeman ympärille. Esimerkiksi 1990-luvun alussa syntyi aarniometsien hakkuita vastustava uusi metsäliike, radikaali eläinoikeusliike ja globalisaatiokriittinen liike. (Mickelsson 2007, 251.)

Niin sanotuilla yhden asian liikkeillä oli merkittävä vaikutus koko poliittiseen toimintaympäristöön. Aiemmin asiakysymyksiä oli hoidettu ensisijaisesti puolueiden kautta, mutta uuden trendin seurauksena yhden asian liikkeitä perustettiin jonkin tietyn asiakysymyksen ympärille. Lisäksi liikkeiden avulla asioita saatiin aivan uudella tavalla mukaan politiikan päiväjärjestykseen, sillä liikkeet järjestivät usein suuria ja näyttäviä kampanjoita. Esimerkiksi eläinoikeusliikkeen aktivistit vapauttivat tarhattuja minkkejä, vaikka he lopulta jäivätkin yhteiskunnallisen hyväksynnän ulkopuolelle. Liikkeet olivat kuitenkin tulleet jäädäkseen poliittiseen elämään ja myös puolueiden oli kuunneltava liikkeiden sanomaa. Poliittisten liikkeiden perintö ei ollut muutenkaan täysin merkityksetön puoluejärjestelmälle, sillä Vihreä Liitto syntyi nimenomaan vaihtoehtoliikkeiden esimerkistä ja vakiinnutti myöhemmin asemansa eduskuntapuolueeksi saakka (Mickelsson 2007, 251–252).

5 PIRAATTIPUOLUEEN IDEOLOGIA JA PUOLUEKENTÄLLE SJOITTUMINEN VAALIKONEISSA

Luvussa 2.4 käsittelin ja analysoin Piraattipuolueen puolueohjelman, joka osoittautui selkeän vasemmisto-liberalistiseksi: Suoran demokratian ja tasa-arvon vaatimuksien perusteella puolue voitiin määritellä aatemaailmaltaan vasemmistolaiseksi ja yksilönvapauksiin tähtäävien kohtien perusteella puolue näytti korostavan liberalistista ideologiaa. Samalla huomattiin Piraattipuolueen ideologian olevan varsin lähellä Vihreiden puoluetta tai niin sanottuna porvarillista vasemmistoa, joka kannattaa samanaikaisesti sekä liberalismiin yksilökeskeisiä arvoja ja tasa-arvoon perustuvaa oikeudenmukaisuutta. Myös Vasemmiston perusarvot osoittautuivat lähes identtisiksi Piraattipuolueen arvojen kanssa.

Luvussa 2.5 tarkasteltiin Vihreitä ja Vasemmistoa Piraattipuolueeseen nähden, Helsingin Sanomien tuottaman arvojen nelikenttä-vaalikonetutkimuksen kautta, interaktiivisena grafiikkana. Arvojen nelikentästä huomattiin, että osa Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaista hajaantui huomattavan paljon oikealle sekä Vihreistä että Vasemmistosta. Vihreiden ja Vasemmiston ehdokkaiden enemmistö sijoittui arvojen nelikentällä selvästi vasemmalle sekä liberaalin että restriktiivin kentän puolelle. Piraattipuolueen ehdokkaita taas sijoittui jokaiseen neljään kenttään, vaikka selvä enemmistö heistä sijoittuikin liberaali-ulottuvuudelle. Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella Piraattipuolueen ehdokkaat jakaantuivat lähes tasan molemmille puolille, vasemmiston jäädessä kuitenkin pienelle voitolle. Näin ollen voitiin todeta, että Piraattipuolueen joukoissa seisoo ideologialtaan eniten vasemmisto-liberalistisia ehdokkaita, jotka sijoittuivat sekä Vihreiden että Vasemmiston ehdokkaiden kanssa samalle alueelle. Toisaalta grafiikkataulukko osoitti Piraattipuolueen ehdokkaiden hajaantuvan melko paljon toisistaan: Kaikki Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaat eivät siis suinkaan ole lähellä Vihreitä ja Vasemmistoa tai vasemmisto-liberalistista aatemaailmaa.

Kiinnostavaa onkin tutkia, missä asiakysymyksissä Piraattipuolueen ehdokkaiden näkemykset yhtenevät ja missä eivät, ja miten Piraattipuolueen enemmistön vastaukset sijoittuvat yksittäisten asiakysymyksien kohdalla esimerkiksi Vihreisiin ja Vasemmistoon

nähdän. Lähden siis tutkimaan Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksia yksittäisistä asiakysymyksistä kevään 2011 eduskuntavaalien vaalikoneista. Tämän tarkoituksena on selvittää Piraattipuolueen puolueohjelmaa laajempi poliittinen koti ja puolueen sijoittuminen perinteiselle puoluekentälle.

5.1 Vaalikoneet, kysymykset ja ristiriitavuudet

Tutkimukseeni valikoituivat Ylen ja Helsingin Sanomien vaalikoneet. Ylen mukaan sen vaalikoneessa kävi vastaamassa 90 ehdokasta 126 ehdokkaasta. Oman tutkimukseni mukaan Piraattipuoluelaiden vastauksia kertyi kuitenkin vain 79 kappaletta, joten oletuksena on, että Ylen vaalikoneessa kävi todellisuudessa vastaamassa yhteensä 79 puolueen ehdokasta eikä 90. Ylen vaalikoneessa Piraattipuolueen ehdokkaiden vastausprosentti oli siis 62.7 %. Vaalikoneen vastausvaihtoehtoina olivat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä ja en osaa sanoa. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus perustella vastauksensa avoimeen kenttään.

Helsingin Sanomien vaalikoneessa Piraattipuoluelaisia kävi vastaamassa 82 ehdokasta ja vastausprosentti oli 65.1 %. HS:n vaalikoneessa vastausvaihtoehdot määrittivät jokaisen kysymyksen kohdalla erikseen ja ehdokkailla oli mahdollisuus lisätä jokaisen kysymyksen kohdalle: pieni, keskisuuri tai suuri merkitys. Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan huomionnut ehdokkaiden antamia merkityseroja.

Tutkimukseeni valitut kysymykset/väitteet ovat:

- 1. Mitä veromuotoa olisit valmis ensisijaisesti korottamaan?*
- 2. Yksilön vastuuta omasta ja perheensä hyvinvoinnista on lisättävä.*
- 3. Rekisteröityneille homopareille pitää kuulua kaikki samat oikeudet kuin avioliiton solmineille heteropareille.*
- 4. Suomen kuuluu jatkossakin tukea taloudellisesti ahdinkoon joutuneita EU-maita.*
- 5. Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuuspoliittista asemaa.*
- 6. Maahanmuuttajien vastaanottamista ja tukemista verovaroin on tiukennettava.*

7. Tulevalla vaalikaudella tulee myöntää lupa ainakin yhden uuden ydinvoimalan rakentamiselle.

Vaalikoneiden kysymyksistä valitsin tutkimukseeni kuusi kysymystä Ylen vaalikoneesta ja yhden Helsingin Sanomien vaalikoneesta, siten että verotusta koskeva kysymys (1.) on otettu Helsingin Sanomien vaalikoneesta ja loput kuusi Ylen vaalikoneesta. Kysymykset jotka valitsin, mittaavat mielestäni Piraattipuolueen sijoittumista: vasemmisto–oikeisto-, liberalismi–konservatismi-, nationalismi–transnationalismi- ja industrialismi–post-industrialismi-ristiriitaulottuvuuksilla.

Ristiriitaulottuvuuksien perusteella puolueita pyritään sijoittamaan toisiinsa nähden, koska puolueet ovat yhteiskuntamme osia ja ne edustavat väestön keskuudessa vallitsevia jakoja. Jaot ja ristiriitaulottuvuudet voivat perustua esimerkiksi arvoihin, etuihin ja uskomuksiin, mitkä ovat kaikkien yhteiskunnallisten liikkeiden kollektiivisen identiteetin ja syntyhistorian perustana. (Paloheimo & Raunio 2008, 12.) Monet puolueet käyttävätkin ristiriitaulottuvuuksia taitavasti hyödykseen omassa politiikassaan ja useat puolueet ovat asemoituneet jonkin tietyn ristiriitaulottuvuuden ympärille. Esimerkiksi SMP korosti aikanaan kasvukeskuksien ja syrjäseutujen vastakohtaisuutta sekä kansan ja eliitin välistä kuilua. Vihreät taas ovat alusta alkaen painottaneet luonnonsuojelua ja yhteiskunnallista moniarvoisuutta. (Paloheimo 2009, 18.)

Ristiriitaulottuvuuksien perusteella puolueita siis pyritään sijoittamaan toisiinsa nähden. Arendt Lijphartin mukaan demokraattisissa maissa on seitsemän erilaista ristiriitaulottuvuutta eri yhdistelmillä. Näitä laajasti sovelluttuja ristiriitaulottuvuuksia ovat: 1. sosio-ekonominen ulottuvuus, 2. uskonnollinen ulottuvuus, 3. kulttuuris-etninen ulottuvuus, 4. keskusta-periferia, 5. hallitsemistapaan kohdistuva tuki, 6. ulkopolitiikka ja 7. materialistiset arvot vastaan post-materialistiset arvot. (Lijphart 1984)

Tutkimukseeni valitut ristiriitaulottuvuudet ovat peräisin Heikki Paloheimolta, joka on soveltanut Lijphartin ristiriitaulottuvuuksia. Paloheimon ristiriitaulottuvuudet ovat: vasemmisto vastaan oikeisto, kasvukeskukset vastaan syrjäseutu, kansallinen vastaan kansainvälinen suuntautuminen, suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset, yhtenäiskulttuuri vastaan moniarvoisuus, ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus sekä eliitti vastaan kansa. (Paloheimo 2009, 15–61.) Omassa tutkimuksessani käsittelen kuitenkin Paloheimon kolmea ristiriitaulottuvuutta: 1. Vasemmisto vastaan oikeisto 2. Yhtenäiskulttuuri vastaan

moniarvoisuus eli nationalismi ja transnationalismi. 3. Ekologiset arvot vastaan kasvu ja kulutus eli post-industrialismi ja industrialismi. Lisäksi tarkastelen liberalismi–konservatismi-ristiriitaulottuvuutta omana ulottuvuutenaan.

Tavoitteena oli löytää jokaisen valitsemani ristiriitaulottuvuuden alle vähintään yksi vaalikonekysymys, mutta osaan valikoitui useampikin kysymys omien kiinnostuksenkohteideni perusteella. Seuraavaksi esittelen ristiriitaulottuvuuksia ja niiden alle valikoituneita vaalikonekysymyksiä. On kuitenkin muistettava, ettei kysymyksiin ole välttämättä olemassa mitään selvää ristiriitaulottuvuutta, vaan kysymyksiin saattaa sopia useampi kuin yksi ristiriitaulottuvuus. Tässä tutkimuksessa käytettävät jaottelut ja niiden perusteella valitut kysymykset ovatkin vain esimerkkejä mahdollisista puoluejaotteluista.

Vasemmisto vastaan oikeisto

Jako vasemmistoon ja oikeistoon on peräisin Ranskan suuren vallankumouksen ajoilta, jolloin puhemiehestä vasemmalla olleet ryhmät vaativat suuria muutoksia poliittisiin oloihin, kun taas salin oikealla puolella istuneet kannattivat status quo-tilaa eli olojen pysyttämistä entisellään. (Paloheimo 2008, 15).

Vasemmiston ja oikeiston vastakkainasettelu on nykyisinkin kaikissa demokraattisissa maissa kaikista näkyvin poliittinen ristiriitaulottuvuus, vaikka niiden väliset aatteelliset erot ovat kaventuneet monissa maissa viime vuosikymmenien aikana. Silti useimmat Suomen ja muiden demokraattisten valtioiden puolueet voidaan sijoittaa joko poliittiseen vasemmistoon, keskustaan tai oikeistoon puolueiden ohjelmallisten tavoitteiden perusteella. (Paloheimo & Raunio 2008, 12.)

Tyypillisin vasemmiston ja oikeiston jako muodostuu puolueiden sosioekonomisista vastakkainasetteluista. Sosioekonomiset vastakkainasettelut (kapitalismi vs. sosialismi) koskevat puolueiden käsityksiä: tuotantovälineiden omistuksesta, taloudellisen toiminnan sääntelyn tarpeesta, tulojen uudelleenjaon tarpeesta ja julkisten palveluiden tarpeellisuudesta. (Paloheimo & Raunio 2008, 12.) Tarkemmin sanottuna ne edustavat erilaisia arvoja ja uskomuksia talousjärjestelmän toiminnan periaatteista, ja sitä miten puolueet suhtautuvat eri tavoin markkinatalouden sääntelyyn ja miten ne ovat eri mieltä julkisen sektorin vastuun laajuudesta. (Paloheimo 2009, 19.)

Vaikka kapitalismi ja sosialismi eivät enää näyttäydä voimakkaasti puolueita erottavana tekijänä, ne näkyvät yhä luottamuksessa markkinoiden itsesäätelymekanismeihin. Usein oikeisto uskoo rajoittamattomien markkinoiden olevan paras keino työllisyyden ja tulonjaon tavoitteiden toteuttamisessa, kun vasemmistopuolueet kannattavat oikeistopuolueita enemmän julkisen sektorin aktiivista roolia taloudellisen toiminnan sääntelijänä, tulojen uudelleenjakajana sekä julkisten palveluiden tuottajana (Paloheimo & Raunio 2008, 12.) Oikeistopuolueet luottavat markkinoiden säätelevän itse itseään ja uskovat markkinoiden poliittisen ohjauksen usein vain heikentävän talousjärjestelmän toimintaa (Paloheimo 2009, 19–20). Näiden lisäksi oikeisto korostaa voimakkaasti yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnalle (Paloheimo & Raunio 2008, 12).

Vasemmiston ja oikeiston vastakkaisuus tulee hyvin ilmi myös eri käsityksistä, jotka koskevat julkisen sektorin tehtävien laajuutta: toisin sanottuna siitä, kuinka paljon julkisen sektorin tulisi tarjota sosiaaliturvaa ja julkisia palveluita? (Paloheimo 2009, 17). Nykyisin lähes kaikki eduskuntapuolueet ovat kuitenkin esittäneet periaateohjelmissaan enemmän hyvinvointivaltion vastuun lisäämistä kuin sen vähentämistä (Paloheimo & Raunio 2008, 40–42). Alun perin avokätinen julkinen sektori oli enimmäkseen vasemmistolaisten ja keskustalaisten puolueiden rakentama, mutta oikeiston hyväksynnän myötä julkisen sektorin osuus kansantaloudesta on kasvanut koko ajan (Paloheimo 2009, 17).

Vaalikonetutkimukseni vasemmisto–oikeisto-ristiriitailottuvuuden kysymys on perinteinen verotusta koskeva kysymys Helsingin Sanomien vaalikoneesta:

1. Mitä veromuotoa olisit valmis ensisijaisesti korottamaan?

Vastausvaihtoehtoina olivat: Ansiotuloveroa, Arvonlisäveroa, Ei mitään näistä, Ei ylipäättään verojen korotuksia, Energiaveroja, Palauttaisin varallisuusveron, Pääomatuloveroa, Yritysveroa ja Kiinteistöveroa.

Vasemmisto on yleensä vastustanut veroja, jotka kohdistuvat erityisesti vähäosaiseen kansanosaan, kun taas oikeisto on yleensä puoltanut esimerkiksi pääomatulojen vähäistä verotusta. Vasemmisto–oikeisto-ristiriitailottuvuudessa puolueet jotka valitsevat ensisijaiseksi verojen korotuskohteeksi esimerkiksi: ei ylipäättään verojen korotuksia, palauttaisin varallisuusveron tai pääomatuloveroa, voidaan siis luokitella vasemmistolaisiksi puolueiksi. Vastaavasti oikeistolaisia puolueita olisivat puolueet, jotka valitsisivat esimerkiksi arvonlisäveron korottamisen ensisijaiseksi veronkorotuskohteeksi.

Liberalismi vastaan konservatismi

Ranskan suuren vallankumouksen aikoihin liberalismien kannattajat sijoitettiin poliittiseen vasemmistoon ja konservatiivisia arvoja kannattavat poliittiseen oikeistoon. 1800-luvulta lähtien vasemmistoon sijoitettiin myös sosialistisia aatteita kannattavat puolueet ja samalla liberalistista aatemaailmaa kannattavat puolueet sijoitettiin poliittiseen keskustaan tai keskusta–oikeistoon, konservatiivisten puolueiden pysyessä edelleen oikealla. (Paloheimo 2008, 15.)

Klassinen liberalismi kietoutuu voimakkaasti erilaisten yksilövapauksien ympärille ja se haluaa minimoida valtion roolin kansalaisten elämässä (Hudelson 1999, 37). Konservatismissa taas pidetään kiinni perinteisistä arvoista, vastustetaan radikalismia ja kannatetaan maltillisia uudistuksia (Suvanto 1994, 13).

Liberalismi-konservatismi-ristiriitaulottuvuuden kysymykset ovat tutkimuksessani:

2. Yksilön vastuuta omasta ja perheensä hyvinvoinnista on lisättävä.

3. Rekisteröityneille homopareille pitää kuulua kaikki samat oikeudet kuin avioliiton solmineille heteropareille.

Liberalismi–konservatismi-ristiriitaulottuvuudessa puolueet, jotka ovat yksilön vastuun lisäämisen kannalla ja jotka kannattavat homoparien tasa-vertaisia oikeuksia heteropareihin nähden, voidaan luokitella liberalistista aatemaailmaa korostaviksi puolueiksi, sillä liberalismissa on tyypillisesti kannatettu yksilön vastuuta ja ihmisen vapautta päättää itse oman elämänsä asioista. Samalla valtion rooli on haluttu minimoida kansalaisten elämässä. Tästä johtuen valtio ei voi liberalistisessa ideologiassa esimerkiksi rajoittaa ihmisen oikeutta homoavioliittoon.

Vastaavasti puolueet jotka eivät halua lisätä yksilön vastuuta omasta ja perheensä hyvinvoinnista, ja jotka eivät hyväksy homoparien tasavertaisia oikeuksia heteropareihin nähden, ovat konservatiivisia puolueita: Ne kannattavat vahvaa yhteisöllisyyttä yksilökeskeisyyden sijaan ja kunnioittavat perinteisiä arvoja.

Nationalismi vastaan transnationalismi

Talouden ja politiikan kansainvälistyessä puolueet ovat joutuneet valitsemaan oman linjansa kansainvälisen yhteistyön lisäämisen tai voimakkaan kansallisen itsemääräämisoikeuden ja kansallisten kulttuurien säilyttämisen väliltä. (Paloheimo 2008, 14.) Parin viime vuosikymmenen aikana esimerkiksi siirtolaisuutta ja maahanmuuttoa kritisoineet puolueet ovat saaneet laajaa kannatusta monissa Euroopan maissa, minkä seurauksena on perustettu uusia, lisääntyvään kansainvälistymiseen kielteisesti suhtautuvia puolueita. Nämä äärioikeistolaiset puolueet korostavat kulttuurillista yhtenäisyyttä kansainvälisyyden sijaan ja ne suhtautuvat vihamielisesti valtaväestöstä poikkeaviin etnisiin ryhmiin. Esimerkiksi Suomessa eduskuntapuolueemme Perussuomalaiset suhtautuu kriittisesti rajojen avaamiseen ja vastustaa Euroopan integraatiota. (Paloheimo 2008, 13–14.) Perussuomalaiset kansanedustajat ovat myös hyvin kuuluisia maahanmuuttokriittisistä lausunnoistaan ja jopa rasistisista kannanotoistaan.

Suomalaisista puolueista kansainväliseen yhteistyöhön ja sen lisäämiseen suhtaudutaan yleisesti ottaen myönteisesti kaikkien muiden eduskuntapuolueiden osalta paitsi juuri Perussuomalaisten puolelta (Paloheimo 2009, 30). Sen sijaan eduskunnan ulkopuolella on useita kansainvälistymiseen kielteisesti suhtautuvia liikkeitä ja puolueita, jotka eivät kuitenkaan ole vielä saavuttaneet merkittävää suosiota Suomessa. Esimerkiksi kevään 2011 eduskuntavaaleissa maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuva puolue Muutos 2011 sai äänistä vain 0.3 % eli 7504 ääntä (Yle.fi: Puolueiden kannatus, 20.4.2011).

Aikaisemmin monet puolueet kannattivat selvästi enemmän kansallista yhtenäisyyttä ja puolueilla oli toisistaan poikkeavia kansallisuusaatteita ja kansallista elämäntapaa koskevia painotuksia. Nykyisin puolueilta ei kuitenkaan juuri kuulla isänmaata koskevaa retoriikkaa ja esimerkiksi eduskuntapuolueistamme Kokoomus on viimeksi käyttänyt isänmaan käsitettä periaateohjelmassaan vuonna 2007. Kansallisuusaatteiden vähentymisen on arveltu johtuvan kansainvälisyyden suosimisesta, jota erityisesti uudet puolueet ovat heränneet kritisoimaan. Vanhojen puolueiden kansainvälisyyden kritisoiminen ei ole kuitenkaan juuri johdattanut uusia puolueita eduskuntaan saakka – Perussuomalaisia lukuun ottamatta. (Paloheimo 2008, 46.)

Tutkimuksessani nationalismi–transnationalismi-ristiriitailottuvuuden kysymyksiä on kolme kappaletta:

4. Suomen kuuluu jatkossakin tukea taloudellisesti ahdinkoon joutuneita EU-maita.

5. Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuuspoliittista asemaa.

6. Maahanmuuttajien vastaanottamista ja tukemista verovaroin on tiukennettava.

Nationalismissa on tyypillistä korostaa kansallista yhtenäisyyttä ja kansakuntien itsemääräämisoikeutta. Nationalismi–transnationalismi-ristiriitaulottuvuudessa nationalistisia puolueita ovat EU-, Nato- ja maahanmuutto -kysymyksiin kielteisesti suhtautuneet puolueet ja vastaavasti transnationalistisia puolueet, jotka suhtautuivat kysymyksiin myönteisesti. Kysymyksen 4 lähtökohtana on siis, että puolueet jotka suhtautuvat EU-maiden taloudelliseen tukemiseen kielteisesti ovat nationalistisia ja myönteisesti suhtautuvat puolestaan transnationalistisia. Kysymyksessä 5. Natoon kriittisesti suhtautuneet puolueet luokitellaan ideologialtaan nationalistisiksi ja Naton kannattajat transnationalistisiksi puolueiksi. Kysymyksessä 6. maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvat puolueet ovat aatemaailmaltaan nationalistisia ja maahanmuuttoon myönteisesti suhtautuvat transnationalistisia puolueita.

Industrialismi vastaan post-industrialismi

Kolme edellistä ristiriitaulottuvuutta ovat melko perinteisiä puoluejaottelun tapoja. Niiden lisäksi puhutaan uudesta politiikasta puolueita erottavana tekijänä. Jo 1970-luvun yhteiskuntatieteilijät puhuivat uudesta politiikasta, jonka mukaan kehittyneille lännen demokratioille eivät enää riitä perinteiset politiikan osallistumismuodot. (Paloheimo 2009, 17.) Esimerkiksi Ronald Inglehart (1977) puhui materialististen ja post-materialististen arvojen erilaisuudesta. Hänen mukaansa elintason noustessa ihmiset alkavat kiinnittää enemmän huomiota omaan viihtyvyyteensä, keskinäisiin kanssakäymisiin ja omiin yhteiskunnallisiin osallistumismuotoihin aineellisen elintason ja materialististen arvojen sijaan. Suuntaukseen kuuluu uusien osallistumismuotojen vaatiminen, joiden avulla halutaan entistä enemmän osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Uuden politiikan myötä puolueiden ohjelmiin alkoi nousta luonnonsuojeluun ja kestävään kehityksen keskittyviä tavoitteita, mutta 1980-luvulta alkaen ne alkoivat saada enemmän näkyvyyttä (Paloheimo 2009, 35). Vihreät eivät kuitenkaan tuoneet näitä ekologisia kysymyksiä ensimmäisenä puolueiden ohjelmiin, sillä luonnonsuojeluun havahtuivat jo 1970-luvun alussa vanhat puolueet ja erityisesti niiden nuorisjärjestöt. (Mickelsson 2007, 280.)

Ekologisten kysymyksien lisäksi puolueiden ohjelmiin nousi uuden politiikan kaudella muitakin aihealueita: Kysymykset rauhasta, feminismistä, seksuaalisesta tasa-arvosta, epäoikeudenmukaisesta tulonjaosta maailmalla ja elämäntavasta nousivat mukaan ohjelmien keskiöihin. (Mickelsson 2007, 277.) Luonnonsuojelu on noussut monien nykypuolueidenkin tärkeäksi tavoitteeksi, eikä minkään puolueen periaateohjelmasta löydy luonnonsuojelun vastaisia kohtia (Paloheimo 2008, 51). Suomalaisista puolueista eniten luonnonsuojelun teemoja löytyy Vihreiltä ja Keskustalta lähes saman verran. Perussuomalaisten periaateohjelmasta löytyy puolestaan vähiten luonnonsuojeluun liittyviä teemoja. (Paloheimo 2009, 35.)

Puolueiden myötämielinen suhtautuminen luonnonsuojeluun selittynee Paloheimon mukaan puolueiden halulla vastata kansan tärkeinä pitämiin asioihin. EVA (Elinkeinoelämän Valtuuskunta) kansallisessa asennetutkimuksessa on ollut seuraava väite vuodesta 1984 alkaen:

“Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon”.

Luonnonsuojeluun pääosin myötämielisesti suhtautuneet kansalaiset vastasivat olevansa väitteen kohdella eri mieltä ja samaa mieltä vastanneet suhtautuivat siihen jokseenkin varauksellisesti. Kaikilla EVA:n neljällä mittauskerralla väitteestä oltiin enemmän eri mieltä kuin samaa mieltä. Paloheimon mukaan, kansalaiset pitävät luonnonsuojelua ainakin periaatteessa tärkeänä asiana. Myönteinen suhtautumistapa luonnonsuojeluun ei mittauksen mukaan ole kuitenkaan lisääntynyt vaan pikemminkin vähentynyt. (Paloheimo 2009, 35–36.)

Industrialismi–post-industrialismi-ristiriitaulottuvuuden kysymys on tutkimuksessani:

7. Tulevalla vaalikaudella tulee myöntää lupa ainakin yhden uuden ydinvoimalan rakentamiselle.

Industrialistista aatemaailmaa kannattavat siis puolueet, jotka tavoittelevat kasvua kestäväen kehityksen sijaan. Vastaavasti post-industrialistisia puolueita ovat puolueet, jotka ovat jo alkaneet kiinnittää enemmän huomiota muihin arvoihin materialistisen kasvun tavoittelun sijaan. Kysymyksessä 7. uuden ydinvoimalan rakentamiseen myönteisesti suhtautuneet puolueet ovat näin ollen aatemaailmaltaan industrialistisia ja kriittisesti suhtautuneet puolueet post-industrialistisia.

Seuraavissa alaluvuissa esittelen Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksien jakaantumisen kunkin kysymyksen kohdalla. Esitystä selventävät ehdokkaiden vastauksista rakennetut ympyrädiagrammit sekä avoimien vastauksien perusteella kootut yhteenvedot ja suorat lainaukset. Tämän jälkeen vertaan Piraattipuolueen enemmistön vastauksia kevään eduskuntavaaleissa eniten ääniä saaneiden puolueiden vastauksiin.⁶ Lukujen lopussa määritellään Piraattipuolueen ideologia kunkin ristiriitautuvuuden kohdalla ja niiden perusteella puolue sijoitetaan kahdeksan eduskuntapuolueen joukkoon.

5.2 Pääomatuloveron korottaminen saa eniten kannatusta

Taulukko 5 esittää Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksien jakaantumisen, kun kysyttiin: Mitä veromuotoa he olisivat ensisijaisesti valmiita korottamaan. Vastausvaihtoehtoina olivat: Ansiotuloveroa, Arvonlisäveroa, Ei mitään näistä, Ei ylipäättään verojen korotuksia, Energiaveroja, Palauttaisın varallisuusveron, Pääomatuloveroa, Yritysveroa ja Kiinteistöveroa.

TAULUKKO 5 Piraattipuolueen ensisijainen verojen korotuskohde

⁶ Kevään 2011 eduskuntavaaleissa eniten ääniä saivat: Kokoomus 20.4 %, SDP 19.1 %, Perussuomalaiset 19.1 %, Keskusta 15.8 %, Vasemmisto 8,1 %, Vihreät 7,3 %, RKP 4.3 % ja Kristillisdemokraatit 4.0 %. ("Yle.fi: Puolueiden kannatus", 20.4.2011.)

Taulukosta 5 nähdään selvästi, etteivät Piraattipuolueen ehdokkaat olleet yksimielisiä ensisijaisesta verojen korotuskohteesta, mutta ehdokkaiden enemmistö eli 43.9 % (36) vastasi olevansa valmis korottamaan ensisijaisesti pääomatuloveroa. Seuraavaksi eniten kannatusta sai: ei ylipäätään verojen korotuksia -vaihtoehto, jota kannatti 23.3 % (19) ehdokkaista. Kolmanneksi eniten Piraattipuolueen ehdokkaat vastasivat haluavansa palauttaa varallisuusveron ja sen kannalla oli 11.0 % (9) ehdokkaista. Loput ehdokkaista kannattivat: ansiotuloveroa (6), ei mitään näistä (4), energiaveroja (4), arvonlisäveroa (3) ja yritysveroa (1). Sen sijaan kiinteistöveron korottamisen kannalla ei ollut yksikään Piraattipuolueen ehdokas.

Pääomatuloveron korottamisen kannalla ollut enemmistö (43.9 %) perusteli valintaansa erityisesti tasa-arvolla ja oikeudenmukaisuudella: Heidän mukaansa pääomatulojen korkeampi verottaminen tukisi tuloerojen kaventamista, eikä rikkaampi kansanosajuurikaan kärsisi muutaman prosentin korottamisesta.

”Tuloerojen tasaaminen on ensiarvoisen tärkeää tasa-arvon toteutumisen kannalta, ja tällä hetkellä nimenomaan pääomatulojen verotuksen pienuus antaa erityisesti rikkaimmille mahdollisuuden kiertää verotusta.” (Pääomatuloveroa)

Monet pääomatuloverotuksen korottamisen puolella olleet olivat etenkin progressiivisen pääomatuloverotuksen kannalla, mikä tarkoittaisi, että suurituloisilla olisi korkeampi veroprosentti pääomatuloverotuksessa kuin pienituloisilla. Ansiotuloverotusta enemmistövastaajat eivät missään nimessä halunneet enää korottaa, vaan sitä pidettiin jo nyt melko korkeana ja epäoikeudenmukaisena. Pääomatuloverotus haluttiinkin samalle tasolle ansiotuloverotuksen kanssa, sillä vastaajien mukaan pääomatuloverotuksen tulisi olla riittävän korkea, jotta sitä ei olisi mahdollista kiertää niin kuin erään vastaajan mukaan tehdään nykyisin. Vastaaja viittaa tällä verotukselliseen suunnitteluun, jossa palkkatuloja otetaan pääomatuloverotukseen ansiotuloverotuksen sijaan.

Pääomatuloverotuksen ensisijaiseksi korotuskohteeksi valinneista ehdokkaista osa ei loppujen lopuksi olisi halunnut kiristää mitään veroa. Toisaalta osa kannatti pääomatuloverotuksen rinnalle myös varallisuusveron palauttamista ja yritysveroa sekä muutamien muiden verojen kiristämistä. Nykyisessä verotusmallissa nähtiin joka tapauksessa parantamisen varaa:

”Pääomatuloveron ja ansiotuloveron epäsuhta on korjattava korottamalla pääomatuloveroa. Ansiotulovero on jo nykyisellään kohtuullisen korkea, mutta tässä taloudellisessa tilanteessa sitä ei ole syytä myöskään laskea. Epävarman talouskasvun varaan laskeminen ei ole järkevää. Muista veroista kiinteistöverossa on vielä hieman varaa tiukentamiseen. Energiaverossa sekä arvonlisäverossa on jo noustu varsin korkealle, joten korkeintaan marginaaliset korotukset ovat mahdollisia.”
(Pääomatuloveroa)

Ehdokkaan mukaan erityisesti pääomatuloveron korotus ja ansiotuloveron laskeminen tekisi verotuksesta tasa-arvoisen. Samalla hän kuitenkin totesi, ettei ansiotulon verotusta ole järkevää laskea epävarmassa taloustilanteessa.

Piraattipuoluelaisista yhdeksän ehdokasta valitsi ensisijaiseksi verojen korottamiskohteeksi: ei ylipäätään verojen korotuksia. Heidän mukaansa Suomen verotaso on jo nykyisellään liian korkea, eikä näin ollen veroja ole enää mahdollista korottaa, vaan valtion tulisi karsia omia menojaan.

”Valtio ottaa jo nyt merkittävän osan kaikenlaisesta rahavirrasta taskuunsa. Nykyisillä pitää pärjätä ja keskittyä tehokkaampaan varojenkäyttöön.” (Ei ylipäätään verojen korotuksia)

Korotuksen sijaan veroja haluttiinkin ensisijaisesti laskea.

”Verotaso Suomessa on jo mahdottoman korkea. Palkansaajalla todellinen veroprosentti on suuruusluokkaa 75-85. Valtion menot on karsittava. Veroja ei voida enää nostaa.”
(Ei ylipäätään verojen korotuksia)

Eduskuntapuolueiden ehdokkaiden vastauksiin verrattuna Piraattipuolueen ehdokas-enemmistö vastasi kuten enemmistö puolueiden ehdokkaista (TAULUKKO 6).

TAULUKKO 6 Puolueiden ensisijainen verojen korotuskohde

Pääomatuloveron ensisijaista korottamista kannattivat: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, SDP, Vasemmisto, Vihreät, Keskusta, RKP ja Kristillisdemokraatit. Ainoastaan Kokoomuksen enemmistö oli ensisijaisesti arvonlisäveron korottamisen kannalla.

Vasemmisto–oikeisto-ristiriitaulottuvuudessa Piraattipuolue sijoitetaan enemmistövastauksensa perusteella vasemmistoon, kuten myös muut pääomatuloveron korottamisen kannalla olleet puolueet. Verotuskysymyksessä puolueiden jako vasemmistoon ja oikeistoon määräytyy siten, että yleensä vasemmiston puolella on vastustettu veroja, jotka kohdistuvat pienituloisiin kansalaisiin ja vastaavasti kannatettu paremmin toimeentulevien kansalaisten korkeampaa verotusta. Pääomatuloveron korottaminen koskeekin enimmäkseen hyvätuloista kansanosaa, jolloin veron korottamisen kannalla olleet puolueet voidaan sijoittaa vasemmalle. Vasemmalla ovat siis tämän kysymyksen perusteella: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, SDP, Vasemmisto, Vihreät, Keskusta, RKP ja Kristillisdemokraatit.

Arvonlisäveron korottaminen taas vaikuttaa eniten pienituloisten elämään, koska pienituloiset maksavat suhteellisesti enemmän veroja, vaikkakin rahamäärällisesti luonnollisesti vähemmän kuin suurituloiset. ALV:n korotus näkyy joka tapauksessa kaikkialla tuotteiden ja palveluiden hintojen nousuina, mikä saattaa vaikeuttaa merkittävästi vähävaraisten kansalaisten taloudellista tilannetta. Oikeiston onkin yleensä katsottu puoltavan enemmän hyvin toimeentulevan kansanosan etuuksia, jolloin verotuskysymyksen perusteella vain Kokoomus sijoitetaan ristiriitaulottuvuudessa oikealle.

Alla olevassa vasemmisto–oikeisto-ristiriitaulottuvuudessa puolueet on vielä sijoitettu enemmistövastauksiensa perusteella ryhmiin, ilman ryhmäkohtaisia paremmuusjärjestyksiä.

Vasemmisto PIR, PS, SDP, VAS, VIHR, KES, RKP, KD – KOK Oikeisto

Lähes kaikki puolueet sijoittuivat siis verotuskysymyksen perusteella vasemmalle paitsi Kokoomus oikealle.

Piraattipuolueen vasemmisto-sijoittumista tukevat myös kaksi suurempaa kannatusta saaneet veronkorotus-vaihtoehdot: ei ylipäättään verojen korotuksia (19) ja palauttaisın varallisuusveron (9). Mielestäni molemmat vaihtoehdot sopivat nimenomaan vasemmistolaiseen arvomaailmaan.

Myös Piraattipuolueen uusi puolueohjelma (4.12.2011) ottaa vasemmistolaisesti kantaa talouspolitiikkaan sosiaaliturvan ja perustulon osalta:

”Sosiaaliturvan tulee pääosin perustua kaikkien kansalaisten vastikkeettomaan perustuloon, joka mahdollistaa kohtuullisen elintason ja kannustaa hankkimaan ylimääräisiä tuloja.

Perustulo ei vaadi merkittävästi ylimääräistä julkista rahoitusta, sillä tuki korvaa suuren osan nykyisistä tuista. Perustulo parantaa erityisesti pienyrittäjien, opiskelijoiden, tutkijoiden, toimeentulotuella elävien, pätkä- ja silpputyöläisten, freelancereiden, luovan työn tekijöiden ja urheilijoiden asemaa. Ne, joilla tulot tulevat epäsäännöllisesti tai satunnaisina piikkeinä, saisivat toimeentulonsa turvaksi perustulon, jota muut saadut tulot eivät vähennä. Heidän ei tarvitsisi taistella tukiensa puolesta, eivätkä he joutuisi tulo- tai kannustinloukkuihin.” (Piraattipuolue.fi: Puolueohjelma”, 4.12.2011)

Muista puolueista perustuloa ovat jo ehdottaneet Vihreät (”Vihreät.fi: Perustulo”, 2007 ja 2011) ja Vasemmisto (”Vasemmisto.fi: Perustulo” 30.3.2011), mitä kautta perustulon ajaminen näyttäytyy (ääri)vasemmistolaisena hankkeena. Toisaalta esimerkiksi Kokoomus oli perustulon kannalla jo parikymmentä vuotta sitten ja vuonna 2005 puolueen tekemän aatekyselyn perusteella 58 % kokoomuslaisista oli yhä perustulon kannalla (”Suomenkuvalehti.fi: Kansalaispalkkaa kaikille?” 9.2.2012). Nykyisin näyttää kuitenkin siltä, että virallisesti perustuloa ajavat vain vasemmistopuolueet, minkä johdosta Piraattipuolue sijoittuu myös perustulo-tavoitteen perusteella vasemmistoon.

5.3 Enemmistöltä myönteinen kanta yksilön vastuun lisäämiseen

”Yksilön vastuuta omasta ja perheensä hyvinvoinnista on lisättävä” -väitteen kohdalla Piraattipuolueen ehdokkaiden vastaukset erosivat jonkin verran toisistaan (TAULUKKO 7).

TAULUKKO 7 Piraattipuolueen kanta yksilön vastuusta

Puolueen eduskuntavaaliehdokkaiden enemmistö eli 31.6 % (25) oli jokseenkin samaa mieltä yksilön vastuun lisäämisestä ja lähes yhtä moni ehdokkaista eli 30.4 % (24) oli asiasta täysin samaa mieltä. Sen sijaan 24.1 % (19) ehdokkaista oli väitteen kohdalla jokseenkin eri mieltä ja loput 13.9 % (11) täysin eri mieltä. Yhteensä 62.0 % (49) ehdokkaista oli siis myönteisellä kannalla yksilön vastuun lisäämisestä ja vastaavasti kielteiselle kannalla oli 38.0 % ehdokkaista.

Yksilön vastuun lisäämisestä jokseenkin samaa mieltä olleiden vastaajien (31.6 %) mielestä holhousyhteiskunta rikkoo ihmisten perusoikeuksia vastaan, eivätkä ehdokkaat pääsääntöisesti halunneet elää sellaisessa yhteiskunnassa.

”En halua elää holhousyhteiskunnassa. Perusteet hyvinvoinnin ylläpitämiselle pitää tarjota.” (Jokseenkin samaa mieltä)

Holhousyhteiskunta ei kuitenkaan saanut kannattajien keskuudessa totaalikieltoa, vaan holhoamista kannatettiin silloin, kun ihminen esimerkiksi aiheuttaa muille ihmisille haittaa. Myös tietyt yhteiskunnan tukiverkot kuten sosiaaliturva, koulu ja julkiset palvelut katsottiin jatkossakin tarpeellisiksi. Sen sijaan joidenkin lakien katsottiin puuttuvan liikaa ihmisten itsemääräämisoikeuteen. Esimerkiksi lait jotka koskivat kannabiksen

kriminalisointia, eutanasian kieltämistä ja savutonta Suomea nähtiin liian holhoavina toimina, koska ne liittyivät ihmisen omaan terveyteen. Liiallisen valvonnan uskottiinkin sumentavan ihmisten järjenkäyttöä ja vääristävän arvostelukykyyä. Samalla ehdokkaat peräänkuuluttivat ihmisen olevan itse vastuussa omista teoistaan.

Täysin samaa mieltä olleiden ehdokkaiden (30.4 %) mukaan jokainen yksilö omistaa oman elämänsä, jolloin heillä on oikeus ja vapaus tehdä omaa elämäänsä koskevat päätökset – niin kauan kun toiminnasta ei aiheudu haittaa muille ihmisille.

”Tasa-arvo, yhdenvertaisuus, suvaitsevaisuus ja yksilönvapaus ovat minulle erittäin tärkeitä. Yhteiskunnan tulee olla yksilöä varten, eikä yksilön yhteiskuntaa varten. Jokaisella ihmisellä tulee olla vapaus elää elämäänsä ja pyrkiä onnellisuuteen itse valitsemallaan tavalla, kunhan ei loukkaa toisten vastaavaa vapautta.” (Täysin samaa mieltä)

Myönteisellä kannalla olleiden ehdokkaiden mielestä yksilön vastuuta tuli kiristää, sillä vastuun (ja vapauden) lisääminen edistää heidän mukaansa ihmisen vapautta elää elämänsä onnellisesti, parhaaksi katsomallaan tavalla.

Kaikki ehdokkaat eivät kuitenkaan olleet valmiita lisäämään yksilön vastuuta omasta ja perheensä hyvinvoinnista, sillä yksilön vastuun lisäämisestä 13.9 % oli täysin eri mieltä ja 24.1 % ehdokkaista oli jokseenkin eri mieltä. Jokseenkin erimielisten joukossa kysymystä kritisoitiin epämääräiseksi ja monitulkintaiseksi. Sosiaaliturvaa ei missään nimessä haluttu heikentää, mutta yksilöt katsottiin joka tapauksessa vastuullisiksi sekä omasta että perheensä hyvinvoinnista; lapsille ja nuorille jopa suositeltiin nykyistä varhaisempaa vastuunottoa omasta hyvinvoinnistaan. Yksilöiden kuitenkin arveltiin laiminlyövän itsensä ja perheensä erityisesti huonossa elämäntilanteessa, jolloin ulkopuolisen avun saaminen olisi jatkossakin elintärkeää. Loppujen lopuksi vastuun katsottiin kuuluvan sekä valtiolle että yksilöille, sillä valtion olisi mahdotonta olla yksin vastuussa kaikesta mitä yksilöt tekevät. Yksilön vastuun aluetta ei silti haluttu laajentaa nykyisestä tasosta. Pääinvastoin osa vastaajista piti nykyistä yksilön vastuualuetta jo liian suurena taakkana ja stressin tuottajana, minkä lisäksi yksilön vastuun lisääminen kuulosti heidän mielestään enemmän heitteille jätöltä kuin vapauden lisäämiseltä.

Täysin eri mieltä vastanneet ehdokkaat olivat samalla linjalla jokseenkin eri mieltä vastanneiden kanssa siitä, ettei yksilön vastuuta tule lisätä, koska hekin katsoivat yksilöillä

jo nyt olevan melkoisesti vastuuta sekä itsestään että perheestään. Myös täysin eri mieltä vastanneet pitivät yhteiskunnan holhousta tarpeellisena, koska ihmisten elämäntilanteet vaihtelevat ja heillä on erilaiset lähtökohdat elämään. Näiden syiden takia hyvinvointipalvelujen ei haluttu katoavan jatkossakaan. Vastajaat myös nimesivät yhteiskunnan tärkeimmäksi tehtäväksi juuri kansalaisten hyvinvoinnista huolehtimisen, minkä vuoksi yhteiskunta ei voi ajaa alas julkisia palveluita.

Lähes kaikki eduskuntapuolueet olivat Piraattipuolueen ehdokas-enemmistön kanssa jokseenkin samaa mieltä yksilön vastuun lisäämisestä (TAULUKKO 8).

TAULUKKO 8 Puolueiden kanta yksilön vastuun lisäämisestä

Yksilön vastuun lisäämisestä jokseenkin samaa mieltä olivat: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät, Kristillisdemokraatit ja RKP ja niiden lisäksi Kokoomus oli väitteestä täysin samaa mieltä. Mikään puolue ei ollut täysin eri mieltä yksilön vastuun lisäämisestä, mutta Vasemmisto oli ainoana puolueena jokseenkin eri mieltä väitteestä.

Liberalismi–konservatismi-ristiriitaulottuvuudessa enemmistö puolueista osoittautui kysymyksen perusteella liberalistista aatemaailmaa kannattaviksi puolueiksi, sillä liberalismissa korostetaan erityisesti yksilön vapauksia, yksilön vastuuta ja valtion roolin minimointia kansalaisten elämässä. Piraattipuolueen lisäksi liberalistisia puolueita ovat siis tämän kysymyksen perusteella: Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät, Kristillisdemokraatit ja RKP, samoin Kokoomus joka oli kaikkein selvimmin yksilön vastuun lisäämisen kannalla vastauksella: täysin samaa mieltä.

Ristiriitaulottuvuudessa liberalismiin vastakkaisella puolella on yhteisöllisyyttä ja perinteisiä arvoja kunnioittava konservatismi. Tämän vaalikoneen kysymyksen perusteella vain Vasemmistoliitto osoittautui konservatiivisia arvoja kannattavaksi puolueeksi vastauksellaan jokseenkin eri mieltä.

Alla puolueet on sijoitettu vastauksiensa perusteella ryhmiin liberalismi–konservatismi-
ulottuvuudessa siten, ettei niiden välillä ole paremmuusjärjestystä, vaan ristiriitaulottuvuuden tehtävänä on osoittaa, miten eduskuntapuolueiden ehdokkaiden enemmistöt vastasivat Piraattipuolueen ehdokas-enemmistöön nähden.

Liberalismi KOK – PIR, PS, KES, SDP, VIHR, KD, RKP – VAS Konservatismi

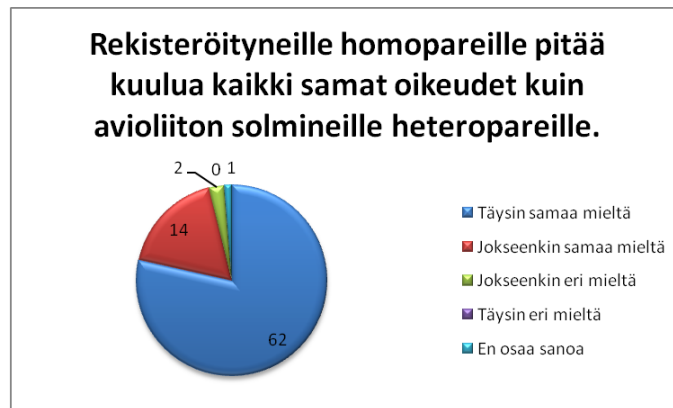
Ristiriitaulottuvuudessa liberalistisin puolue on siis Kokoomus (täysin samaa mieltä) ja seuraavina tulevat: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät, Kristillisdemokraatit ja RKP (jokseenkin samaa mieltä). Vasemmisto puolestaan osoittautui konservatiiviseksi puolueeksi tässä vaalikonekysymyksessä (jokseenkin eri mieltä).

Myös puolueohjelman perusteella Piraattipuolue osoittautui aatemaailmaltaan liberalistiseksi puolueeksi, sillä puolueohjelma tähtää monin paikoin yksilöiden vapauksien lisäämiseen ja kaikenlainen valvonta koetaan vapautta rajoittavana asiana (ks. luku 2.4). Piraattipuoluelaisten enemmistön vaalikonevastaus on siis puolueohjelmaan verrattuna hieman varovaisemmalla linjalla, jos huomioidaan vain enemmistön jokseenkin samaa mieltä vastaus (31.6 %). Mikäli mukaan otetaan myös asiasta täysin samaa mieltä olleet ehdokkaat (30.4 %), saadaan tulokseksi 62.0 %, mikä on jo huomattavasti isompi enemmistökeskittymä yksilövapauksien lisäämisen ja liberalististen arvojen suuntaan.

5.4 Homoparit tasa-arvoisia heteropareihin nähden

Homoparien tasa-vertaisista oikeuksista Piraattipuolueen ehdokkaat olivat lähes yksimielisiä (TAULUKKO 9).

TAULUKKO 9 Piraattipuolueen kanta homoparien oikeuksista

”Rekisteröityneille homopareille pitää kuulua kaikkia samat oikeudet kuin avioliiton solmineille heteropareille.” -väitteestä ylivoimainen enemmistö eli 78.5 % (62) ehdokkaista oli täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli 17.7 % (14) vastanneista. Ainoastaan kaksi vastaajaa oli kysymyksen kohdalla jokseenkin eri mieltä ja yksi ehdokas ei osannut sanoa kantaansa.

Kaiken kaikkiaan myönteisellä kannalla oli siis 96.2 % ehdokkaista. He pitivät kysymystä turhana ja itsestään selvänä asiana oikeusvaltiossa, jonka lain edessä kaikkien kansalaisten tulisi olla tasa-arvoisia. Näin ollen sukupuolisyryntään ei heidän mukaansa ollut yksinkertaisesti mitään syytä, vaan jokaisen ihmisen tulisi saada elää tahtomallaan tyyllillä niin kauan, kun se ei vahingoita toisten oikeutta elää haluamallaan tavalla.

Vastaajien mielestä oli suoranainen vääryys, että heteropariskunnat olivat saaneet erityisaseman yhteiskunnassamme. Tämän vuoksi muutamat vastaajat ehdottivat täysin sukupuolineutraalia avioliittolakeja. Sukupuolineutraalin avioliittolain ohessa esitettiin myös niin sanottua lukumääräneutraalia avioliittolakeja, joka mahdollistaisi avioliiton samanaikaisesti useamman kuin yhden henkilön kanssa.

”Kannatan sukupuoli- ja lukumääräneutraalia avioliittoa. Rekisteröity parisuhde on syrjivä nimitys - valtion ei tulisi ottaa kantaa ihmisten sukupuoleen tai suuntautumiseen. Uskonnollisten yhteisöjen perinteet on pidettävä erillään lainsäädännöstä ja politiikasta.” (Täysin samaa mieltä)

Vaikka enemmistö vastaajista halusi homopareille täysin samat oikeudet kuin heteropareille, osa ei pitänyt kirkollista vihkimistä välttämättömänä edellytyksenä tasa-arvon saavuttamiselle, vaan heidän mielestään kirkon tulisi itse saada päättää homoparien

vihkimisestä. Osa vastaajista kuitenkin nimenomaan vaati tasa-arvoa kirkkojenkin puolelta: Mikäli kirkot eivät suostuisi vihkimään homopareja, valtion tulisi ottaa avioliittoon vihkiminen tehtäväkseen. Osa taas ei kannattanut lainkaan valtion puuttumista avioliiton solmimiseen.

Homoparien adoptio-oikeutta ei kommentoitu monessakaan vastauksessa erikseen. Ne jotka ottivat siihen kantaa, perustelivat adoptio-oikeutta tasa-arvolla. Homovanhempia pidettiin myös parempana vaihtoehtona kuin esimerkiksi laitoshoidtoa. Kaikki tasa-arvon kannalla olleet ehdokkaat eivät kuitenkaan halunneet myöntää adoptio-oikeutta homopareille:

”Muuten kyllä, mutta samanlaista adoptio-oikeutta en välttämättä homopareille antaisi. Luulen edelleen, että lapsen etu on saada molempia sukupuolia edustavat vanhemmat. Tosin tämä kantani ei ole mitenkään ehdoton, vaan olen valmis muuttamaan sitä, jos minulle esitellään hyvät perustelut.” (Jokseenkin samaa mieltä)

Vain kaksi ehdokasta oli homoparien tasavertaisia oikeuksia koskevan väitteen kohdalla jokseenkin eri mieltä, eivätkä he halunneet myöntää rekisteröityneille homopareille tasavertaisia oikeuksia avioliitossa eläviin heteropareihin nähden:

”Eiköhän ns. homot ole saaneet jo ihan tarpeeksi oikeuksia. Pian ne haluaa oikeuden päästä kouluihin valistamaan homouden eduista...” (Jokseenkin eri mieltä)

Monet eduskuntapuolueet olivat Piraattipuolueen kanssa samaa mieltä homopareille kuuluvista tasavertaisista oikeuksista heteropareihin nähden (TAULUKKO 10).

TAULUKKO 10 Puolueiden kanta homoparien oikeuksista

Piraattipuolueen ehdokkaiden enemmistön kanssa samalla tavalla vastasivat: SDP, Vihreät, Vasemmisto ja RKP, jotka olivat kaikki täysin samaa mieltä homoparien tasa-vertaisten oikeuksien sallimisesta, Kokoomuksen ollessa jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä olivat Perussuomalaiset sekä Kristillisdemokraatit, kun taas Keskusta oli jokseenkin eri mieltä homopareille kuuluvasta tasa-arvosta.

Liberalismi–konservatismi-ristiriitaulottuvuudessa homoparien tasa-vertaisten oikeuksien kannattaminen voidaan yhdistää liberalistiseen ideologiaan, jonka mukaan yksilöt ovat jo syntyessään vapaita ja yhdenvertaisia, minkä lisäksi heillä on oikeus elää parhaaksi katsomallaan tavalla. Homoparien tasavertaisia oikeuksia käsittelevän kysymyksen perusteella liberalistista aatemaailmaa kannattavat siis: Piraattipuolue, SDP, Vihreät, Vasemmisto ja RKP, jotka olivat kaikki täysin samaa mieltä homoparien tasa-vertaisten oikeuksien sallimisesta ja Kokoomus, joka oli jokseenkin samaa mieltä.

Konservatismissa kunnioitetaan yhteisöllisyyttä ja perinteisiä arvoja, mikä tarkoittaa esimerkiksi tämän vaalikoneen kysymyksen kohdalla sitä, että konservatiivisessa arvomaailmassa ainoastaan heteroparit saavat solmia avioliiton. Homoparien tasa-vertaisia oikeuksia vastustaneet puolueet voidaan näin ollen luokitella konservatiivisia arvoja kannattaviksi puolueiksi. Tämän vaalikoneen kysymyksen perusteella konservatiivisiksi puolueiksi osoittautuivat: Perussuomalaiset ja Kristillisdemokraatit vastauksellaan täysin eri mieltä, samoin Keskusta joka oli väitteestä jokseenkin eri mieltä.

Alla puolueet on sijoitettu ryhmiin vastauksiensa perusteella liberalismi–konservatismi-ristiriitaulottuvuuteen, ilman ryhmäkohtaisia paremmuusjärjestyksiä.

Liberalismi PIR, SDP, VIHR, VAS, RKP – KOK – KES – PS, KD Konservatismi

Ulottuvuudessa eniten liberalistista aatemaailmaa kannattavat: Piraattipuolue, SDP, Vihreät, Vasemmisto ja RKP (täysin samaa mieltä), seuraavaksi eniten Kokoomus (jokseenkin samaa mieltä). Konservatiivista ideologiaa taas kannattavat ulottuvuudessa eniten Perussuomalaiset ja Kristillisdemokraatit (täysin eri mieltä) ja seuraavaksi eniten Keskusta (jokseenkin eri mieltä).

Piraattipuolueen virallisessa puolueohjelmassa ei oteta suoranaisesti kantaa homojen oikeuksien ajamiseen, mutta puolueen yhtenä ohjelmallisena tavoitteena on turvata kansalaisoikeudet ja ne kuuluvat puolueen mukaan kaikille kansalaisille. Puolueohjelma ja

vaalikonetutkimuksen tulos tukevat siis toisiaan: Piraattipuolue ja sen ehdokas-enemmistö kannattavat liberalistista aatemaailmaa.

5.5 Ei-linja EU-tukiin

”Suomen kuuluu jatkossakin tukea taloudellisesti ahdinkoon joutuneita EU-maita” -kysymyksestä Piraattipuolueen ehdokas-enemmistö oli täysin eri mieltä (TAULUKKO 11).

TAULUKKO 11 Piraattipuolueen kanta EU-maiden taloudelliseen tukemiseen

Enemmistö eli 34.2 % (27) ehdokkaista oli täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä oli 32.9 % (26) vastaajista. Suurin osa eli 67.1 % Piraattipuolueen ehdokkaista suhtautui siis kielteisesti ahdinkoon joutuneiden EU-maiden taloudelliseen tukemiseen. Täysin samaa mieltä ehdokkaista oli vain 3.8 % (3), mutta jokseenkin samaa mieltä vastasi olevansa 27.8 % (22) vastanneista ehdokkaista. Yhteensä EU-maiden taloudellista tukemista kannatti siis 31.6 %. Yksi ehdokas ei osannut sanoa kantaansa.

Täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä vastanneiden ehdokkaiden (67.1 %) mielestä Suomi ei ole vastuussa muiden maiden taloudellisesta ahdingosta. Vastaajat epäilivät ahdinkojen vain lisääntyvän mikäli ”pelastusautomaatteja” löytyy ja samalla he alleviivasivat jäsenmaiden olevan itse vastuussa omasta taloustilanteestaan. Moni vastaajista kritisoi tukipaketteja erityisesti kansainvälisten ylivelkaantuneiden pankkien vuoksi, jotka ovat heidän mukaansa tukien todellisia vastaanottajia:

”Suomi ei ole tietääkseni tukenut vielä taloudellisesti EU-maita vaan ainakin Kreikan tukipaketti meni yksityisille voittoatavoitteleville pankeille. Hätiin joutuneita kansoja pitää tietenkin auttaa jatkossakin. Mutta en näe mitään järkeä auttaa kansoja riistäviä pankkeja tai korruptoituneita hallintoja.” (Jokseenkin eri mieltä)

Vastaajien mukaan ulkomaalaisten pankkien auttaminen heikentäisi Suomen omaa taloutta ja mahdollisuus finanssikriisin leviämiseen suurenisi. Toisaalta vastaajat halusivat auttaa suoraan hädässä olevia kansalaisia ja muuttumaan halukkaita olevia EU-maita, mutta eivät kuitenkaan veronmaksajien rahoilla. Osa vastaajista taas myönsi tämän hetkisten tukien olevan tarpeen koko järjestelmän vakauttamiseksi, mutta tulevaisuudessa pankkijärjestelmää tulisi muokata ja rahoituslaitoksien olisi kannettava vastuunsa itse. Ääripään vastaaja ei halunnut tukea EU:ta tai euroa lainkaan:

”Ei ole meidän tehtävämme tukea näitä taloutensa sössineitä.” (Täysin ei mieltä)

Täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä vastanneiden ehdokkaiden osuus oli 31.6 %: Täysin samaa mieltä oli 3.8 % (3) vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä oli 27.8 % (22) vastaajista. Myönteisellä kannalla olleiden vastaajien mielestä EU:n vakaus on kaikkien yhteinen asia ja siksi ahdinkoon joutuneita maita tulee auttaa. EU-maiden romahtamisen salliminen olisi puolestaan täysin kestäväntöntä talouspolitiikkaa:

”Vaikka täysin varaukseton ei voi olla, olisi EU-maiden romahtamisen salliminen täysin kestäväntöntä talouspolitiikkaa. Euron romahtaminen ei säästä Suomeakaan.” (Jokseenkin samaa mieltä)

Toiset vastaajat olivat varovaisemmalla linjalla tukien myöntämisen suhteen ja tuen myöntämiselle asetettiin monia ehtoja. Tukea haluttiin myöntää: vain todellisen pakon edessä, kun tuen seuraukset olisivat Suomelle myönteiset, tuen määrä olisi sopiva maan omaan varallisuuteen nähden, tukematta jättäminen toisi suurempia taloudellisia vaikeuksia, unionin tulevaisuus olisi vaakalaudalla tai jos ongelmia ei voitaisi ratkaista paikallisesti. Monet vastaajista korostivat, ettei talousahdinkoon joutuneiden maiden auttaminen edes pelkästään riittäisi vakauttamaan taloutta, vaan myös jäsenmaiden talouspoliittista valvontaa olisi lisättävä. Lisäratkaisuksi ehdotettiin lainaehtojen tiukentamista sekä automaattisia sanktioita talousasiansa huonosti hoitaneille jäsenvaltioille. Aivan kuten tuen antamiseen kielteisesti suhtautuneet vastaajat, niin myös myönteisesti suhtautuneiden keskuudessa ei haluttu tukipakettien menevän eurooppalaisille pankeille vaan suoraan kansalle.

Joka tapauksessa moni vastaaja uskoi EU:sta olleen Suomelle myös paljon hyötyä:

”Suomi on hyötynyt EU:sta niin taloudellisesti kuin henkisesti. Suomi ei voi pärjätä yksin globaalissa maailmassa, vaan on vahvasti riippuvainen EU:n hyvinvoinnista ja siksi heikompia maita on tuettava. Valtioiden budjettikuria on kuitenkin valvottava ja sanktioiden pitää olla automaattiset, jotta vältetään jatkossa suurilta ongelmilta.”
(Jokseenkin samaa mieltä)

Taulukossa 12 Piraattipuolueen ehdokas-enemmistön täysin eri mieltä -vastausta on verrattu kahdeksan eduskuntapuolueen enemmistöjen vastauksiin.

TAULUKKO 12 Puolueiden kanta EU-maiden taloudelliseen tukemiseen

Sen perusteella vain Perussuomalaiset ovat Piraattipuolueen kanssa täysin eri mieltä ahdinkoon joutuneiden EU-maiden taloudellisesta tukemisesta ja jokseenkin eri mieltä ovat SDP ja Vasemmisto. Täysin samaa mieltä väitteestä ovat ainoastaan Kristillisdemokraatit, mutta Keskusta, Kokoomus, Vihreät ja RKP ovat kaikki jokseenkin samaa mieltä ahdinkoon joutuneiden EU-maiden taloudellisesta tukemisesta.

Nationalismi–transnationalismi-ristiriitaulottuvuudessa puolueet jotka olivat täysin tai jokseenkin eri mieltä ahdinkoon joutuneiden EU-maiden taloudellisesta tukemisesta, voidaan katsoa nationalistista aatemaailmaa kannattaviksi puolueiksi, koska nationalistinen ideologia on tyypillisesti kannattanut kansallista yhtenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Näin ollen nationalistista ideologiaa kannattavat puolueet voidaan jo lähtökohtaisesti luokitella EU-vastaisiksi puolueiksi, jotka haluavat hoitaa oman maan asiat kuntoon ennen muita.

Päinvastoin kuin nationalismissa, transnationalismissa halutaan lisätä kansainvälisyyttä ja avata rajoja, minkä johdosta transnationalistiset puolueet kannattavat EU:ta ja sen säilymistä myös tulevaisuudessa. Tällöin ahdinkoon joutuneiden EU-maiden auttaminen on tärkeää.

Alla puolueet on ryhmitelty vastauksiensa perusteella samoihin ryhmiin nationalismi–transnationalismi-ristiriitautuvuudessa siten, ettei ryhmien sisällä ole paremmuusjärjestystä.

Nationalismi PIR, PS – SDP, VAS – KES, KOK, VIHR, RKP – KD Transnationalismi

Vaalikoneen EU-kysymyksen kohdalla eniten nationalistista ideologiaa kannattivat siis Piraattipuolue ja Perussuomalaiset, jotka olivat täysin eri mieltä ahdinkoon joutuneiden EU-maiden taloudellisesta tukemisesta. Seuraavaksi eniten nationalistisuutta löytyi Sosiaalidemokraateilta ja Vasemmistolta, jotka vastasivat olevansa jokseenkin eri mieltä. Sen sijaan Kristillisdemokraattien puolue osoittautui kaikkein eniten transnationalistista aatemaailmaa kannattavaksi puolueeksi vastauksellaan täysin eri mieltä. Seuraavaksi eniten transnationalistisia puolueita olivat: Keskusta, Kokoomus, Vihreät ja RKP vastauksellaan jokseenkin samaa mieltä.

Piraattipuolueen EU:ta kritisoi linja tulee hyvin ilmi myös puolueohjelmassa, kuten jo puolueohjelman analyysissä ilmeni. Puolue on kuitenkin suhtautunut Euroopan unioniin myönteisemmälläkin linjalla. Ylen esittämässä Vaalit 2011: Vaalientienhaastajat ohjelmassa (24.3.2011) puolueen puheenjohtaja Pasi Palmulehto valottaa puolueen ulkopoliittista linjausta EU:n kohdalla. Haastattelijä kysyi: Mitä mieltä pienpuolueet olivat EU-jäsenyydestä ja pitäisikö Suomen erota EU:sta? Palmulehto vastasi:

”Meidän on huomattavasti kannattavampaa hyödyntää EU:ta. Rakennetaan mieluummin tällä hetkellä jossain määrin huonosti toimivasta järjestelmästä kunnollinen järjestelmä.”

Palmulehto korosti puheenvuorossaan erityisesti EU:n hyödyllisyyttä Piraattipuolueelle tärkeiden tekijänoikeus- ja patenttikysymyksien kohdalla. Toisaalta Palmulehtokaan ei kannattanut nykyisenlaista Euroopan unionia, vaan hän kritisoi puolueohjelman mukaisesti EU:ta muun muassa avoimuuden puutteesta:

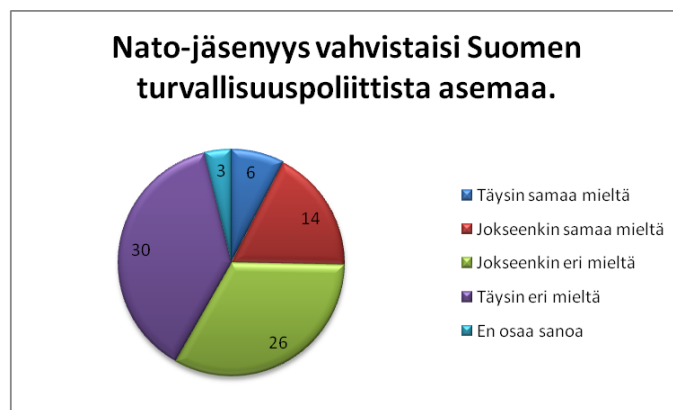
” – – järjestelmä jossa tällä hetkellä tehdään päätöksiä suljettujen ovien takana ja saadaan hyvin niukasti tietoa.”

Vaalikonetutkimuksen EU:ta koskevan kysymyksen perusteella Piraattipuolue osoittautuu kuitenkin joka tapauksessa EU:ta kritisoivaksi puolueeksi ja sitä kautta nationalistista ideologiaa kannattavaksi puolueeksi.

5.6 Kielteinen Nato-kanta

”Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuuspoliittista asemaa” -väitteestä Piraattipuolueen ehdokasenemmistö oli täysin eri mieltä (TAULUKKO 13).

TAULUKKO 13 Piraattipuolueen Nato-kanta

38.0 % (30) ehdokkaista ei uskonut Nato-jäsenyyden vahvistavan Suomen turvallisuuspoliittista asemaa lainkaan ja 32.9 % (26) vastaajista ilmoitti olevansa jokseenkin eri mieltä. Kaiken kaikkiaan 70.9 % ehdokkaista suhtautui siis kielteisesti väitteeseen. Myönteisesti suhtautuvia oli 29.1 % (20): Täysin samaa mieltä oli 8.0 % (6) ja jokseenkin samaa mieltä 17.7 % (14) ehdokkaista.

Täysin eri mieltä olleiden ehdokkaiden (38.0 %) mielestä Nato-jäsenyys heikentäisi enemmän Suomen turvallisuuspoliittista asemaa kuin vahvistaisi sitä.

”Olen voimakkaasti Natoon liittymistä vastaan. Nato-jäsenyys voisi jossain määrin vahvistaa Suomen turvallisuutta, mutta laajempi osallistuminen toisi myös uusia uhkia.”
(Täysin eri mieltä)

Vastaajia epäilytti Nato-jäsenyydessä erityisesti Suomen geopoliittinen sijainti Venäjään nähden, minkä vuoksi jäsenyydestä katsottiin olevan enemmän haittaa kuin hyötyä.

Vastaajien mukaan Suomen nykyinen turvallisuustilanne ei vaadi liittymistä sotilas- tai hyökkäysliittoon ja radikaali pää vastaajista uskoikin, ettei Suomea ylipäättään uhkaa ”kukaan tai mikään”. Nato-jäsenyyden myötä vastaajat ennustivat Suomelle kansainvälisen terrorismin riskiä, Venäjä-kitkaa, kuluja ja velvollisuuksia sekä sodan uhkaa. Piraattipuoluealaisten ehdokas-enemmistön mielestä paras turvallisuus saavutetaan rauhan keinoin: kestäväällä kehitys-yhteistyöllä, diplomatialla ja puolueettomuudella. Monet vastaajat kuitenkin kannattivat jonkinasteista yhteistyötä Naton kanssa, mutta samalla he korostivat laajemman osallistumisen Naton toimintaan tuovan turvallisuusuhkia Suomelle. Tämän vuoksi nykyisenkaltaista yhteistyömallia pidettiin riittävänä osallistumisen muotona. Osa vastaajista piti Natoa myös täysin turhana järjestönä, eivätkä he sen vuoksi nähneet Suomen Nato-jäsenyydessä mitään järkeä. Osa ehdokkaista taas uskoi EU-jäsenyyden riittävän Suomelle.

Jokseenkin eri mieltä vastanneet ehdokkaat (32.9 %) perustelivat vastauksiaan melko samantapaisesti kuin täysin eri mieltä olleet ehdokkaat: Nato-jäsenyyttä ei pidetty tarpeellisena Suomen nykyiselle turvallisuustilanteelle, liittymisen uskottiin lisäävän jännityksiä Suomi-Venäjä suhteisiin ja jäsenyydestä katsottiin aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia. Toisaalta jokseenkin eri mieltä olleet ehdokkaat näkivät Nato-jäsenyyden hyvinä puolina mahdollisen palkka-armeijan, turvallisuuden lisääntymisen ja Suomen aseman vahvistumisen. Osa vastaajista taas ei nähnyt Naton parantavan merkittävästi Suomen turvallisuutta, vaan uskoi jäsenyyden pikemminkin heikentävän Suomen turvallisuutta:

”Suomi on Venäjän puskurivaltio ja NATO-jäsenyys heikentäisi Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Niin kutsuttu Suomen malli eli NATO-yhteistyö on kannatettavaa.” (Jokseenkin eri mieltä)

Nato-jäsenyyttä pidettiin ennen kaikkea taloudellisesti ja poliittisesti järkevänä ratkaisuna, mutta jäsenyyden eettinen puoli arvelutti joitakin vastaajia; näiden ehdokkaiden muistissa olivat erityisesti Naton tekemät ”hyökkäyssodat”. Siksi reilu ja avoin ulkopoliittikka sekä eurooppalainen puolustusyhteistyö tähtäävätkin heidän mukaansa Natoa paremmin turvallisuuden lisäämiseen Suomessa. Nato-kysymykselle ehdotettiin kuitenkin myös kansanäänestystä.

7.6 % ehdokkaista vastasi Nato-kysymyksen kohdalla olevansa täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli 17.7 % ehdokkaista. Myönteisellä Nato-kannalla olleet

ehdokkaat jäivät siis selvään vähemmistöön Piraattipuolueessa. Kun Nato-jäsenyyteen kielteisesti suhtautuneet uskoivat Venäjä-suhteiden kärsivän Nato-jäsenyydestä, niin liittymisen kannalla olleiden mielestä Nato nimenomaan parantaisi Suomen turvallisuutta. Suurin osa Nato-jäsenyyden kannalla olleista uskoi liittymisen tuovan Suomelle turvallisuustakuun lisäksi säästöjä. Kaikki eivät kuitenkaan olleet samaa mieltä siitä, olisiko Nato paras organisaatio vahvistamaan Suomen turvallisuutta. Sen vaihtoehdoksi ehdotettiin jopa yhteispohjoismaista ydinaseohjelmaa.

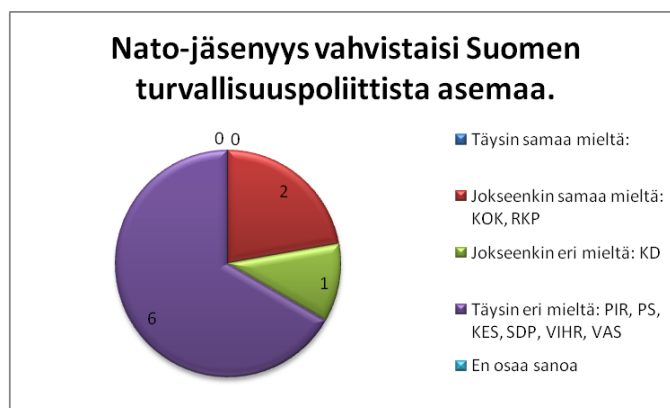
Jokseenkin samaa mieltä vastanneet (17.7 %) arvelivat Nato-jäsenyyden lisäävän turvallisuutta, mutta aivan kuten Natoon kielteisesti suhtautuneet, myös tässä ryhmässä epäiltiin liittymisestä aiheutuvia haittavaikutuksia, eikä Suomen nykyisen tilanteen katsottu välttämättä vaativan Nato-jäsenyyttä. Osa vastaajista kuitenkin piti Suomen nykyistä puolustusta epäuskottavana ja siksi Natojäsenyyden arveltiin tuovan Suomelle lisäturvaa:

”Olemme muutenkin jo kuvioissa osallisina, joten miksi ei. Lisäksi Venäjää pelätään joka tapauksessa: Nato toisi sentään uskottavaa turvaa. Tämän avulla voisimme myös miettiä uusiksi omaa epätasa-arvoista asevelollisuusjärjestelmäämme.” (Jokseenkin samaa mieltä)

Kannattajien mukaan Nato ei toisi Suomelle isoja muutoksia tai haittavaikutuksia, sillä Suomi oli jo nyt yhteistyössä Naton kanssa ja osallistui yhteisharjoituksiin sekä sotatoimiin ulkomailla. Palkka-armeija koettiin niin ikään tervetulleeksi puolustusvoimaksi nykyisen ”epätasa-arvoistavan” asevelvollisuuden tilalle. Kaiken kaikkiaan jäsenyydestä katsottiin koituvan Suomelle enemmän hyötyä eikä juuri lainkaan haittaa. Huomionarvoista on, etteivät kaikki väitteeseen myönteisesti suhtautuneet olleet kuitenkaan viemässä Suomea Natoon. He myönsivät Naton lisäävän turvallisuutta, mutta samalla he eivät halunneet Suomesta Nato-jäsentä, vaan he korostivat puolueettomuusstrategiaa.

Taulukossa 14 Piraattipuoluetta on verrattu eduskuntapuolueiden enemmistöjen vastauksiin Nato-kysymyksessä.

TAULUKKO 14 Puolueiden Nato-kanta

Piraattipuolue, Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät ja Vasemmisto olivat täysin eri mieltä ja Kristillisdemokraatit jokseenkin eri mieltä siitä, että Nato-jäsenyys tulisi vahvistamaan Suomen turvallisuuspoliittista asemaa. Sen sijaan Kokoomus ja RKP uskoivat Nato-jäsenyyden jokseenkin parantavan Suomen turvallisuuspoliittista asemaa.

Nationalismi–transnationalismi-ristiriitaulottuvuudessa Nato-jäsenyyteen kielteisesti suhtautuvia puolueita voidaan pitää aatemaailmaltaan nationalistisina, koska nationalismissa on tyypillisesti korostettu kansojen itsemääräämisoikeutta. Kun Nato-jäsenyys velvoittaa noudattamaan yhteisiä sopimuksia, jäsenyys luonnollisesti rajoittaa kansan itsemääräämisoikeutta esimerkiksi ulkopoliittikkaa koskevissa kysymyksissä ja samalla Suomi saattaa tulla riippuvaiseksi Natosta monissa muissakin asioissa. Natoa koskevan kysymyksen perusteella nationalistista ideologiaa kannattavia puolueita ovat siis: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät ja Vasemmisto, jotka vastasivat olevansa täysin eri mieltä Nato-jäsenyyden vahvistavasta vaikutuksesta Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan, samoin Kristillisdemokraatit jotka olivat väitteestä jokseenkin eri mieltä.

Transnationalismissa taas halutaan lisätä kansainvälisyyttä ja yhteistyötä toisten valtioiden kanssa, mikä voisi tarkoittaa myös esimerkiksi Nato-jäsenyyden pitämistä hyvänä asiana kansainvälisyyden tavoittelemisen kannalta. Nato-kysymykseen myönteisesti suhtautuneet puolueet: Kokoomus ja RKP, jotka olivat väitteestä jokseenkin samaa mieltä, voidaan siis tulkita transnationalistista aatemaailmaa kannattaviksi puolueiksi.

Alla puolueet on sijoitettu ryhmiin enemmistöjensä vastauksien perusteella nationalismi–transnationalismi-ristiriitautuvuudessa, ilman ryhmäkohtaisia paremmuusjärjestyksiä.

Nationalismi PIR, PS, KES, SDP, VIHR, VAS – KD – KOK, RKP Transnationalismi

Natoa koskevan väitteen perusteella eniten nationalistisia puolueita ovat siis: Piraattipuolue, Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät ja Vasemmisto, jotka olivat täysin eri mieltä Nato-väitteestä, samoin Kristillisdemokraatit jotka olivat jokseenkin eri mieltä. Vastaavasti transnationalistiseksi puolueiksi voidaan luokitella jokseenkin samaa mieltä olleet Kokoomus ja RKP.

Virallisesti Piraattipuolueella ei ole minkäänlaista Nato-kantaa. Puolueen puolueohjelman sekä kevään 2011 eduskuntavaaliohjelman kohdan 36. perusteella puolue kannattaa kuitenkin suoraa demokratiaa ja kansanäänestysaloitetta:

”Suoraa demokratiaa on lisättävä ottamalla käyttöön kansalaisaloite, kansanäänestysaloite ja kirjallinen kansalaiskysymys. Suomen on vaadittava näitä myös EU:n päätöksentekoon.” (”Piraattipuolue.fi: Vaaliohjelma”, 22.5.2010.)

Voidaan siis sanoa, että puolue toivoo kansanäänestystä Suomen Nato-jäsenyydenkin kohdalla. Sen sijaan puheenjohtaja Palmulehto suhtautuu Nato-jäsenyyteen suoraan kielteisesti:

”Ei, Suomi olisi lähinnä antajan roolissa, sillä mukana tulisi velvollisuus osallistua muiden maiden sotiin, kun taas Suomen tilanteessa NATO todennäköisesti keskittyisi rajaamaan menetykset Suomeen ” (”Pasi Palmulehto.fi”).

Vaalikonetutkimuksen perusteella Piraattipuolueen enemmistö suhtautui Nato-väitteeseen kielteisesti: Piraattipuolue ei halua Suomen liittyvän Natoon. Samalla Piraattipuolue osoittautui nationalistista ideologiaa kannattavaksi puolueeksi, niin kuin myös aiemman EU-kysymyksen perusteella.

5.7 Maahanmuuttokriittisyyttä?

”Maahanmuuttajien vastaanottamista ja tukemista verovaroin on tiukennettava” -väitteeseen Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaiden enemmistö suhtautui myönteisesti (TAULUKKO 15).

TAULUKKO 15 Piraattipuolueen kanta maahanmuuttajien vastaanottamiseen ja tukemiseen verovaroin

43.0 % (34) ehdokkaista vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja 22.8 % (18) ehdokkaista oli täysin samaa mieltä. 65.8 % ehdokkaista oli siis kaiken kaikkiaan myönteisellä linjalla. 2.5 % (2) ehdokkaista oli täysin eri mieltä väitteestä ja 29.1 % (23) ehdokkaista oli jokseenkin eri mieltä.

Maahanmuuttopolitiikan tiukentamisen kannalla olleet (65.8 %) korostivat Suomen asioiden ensisijaisuutta muihin maihin nähden. Tarkemmin sanottuna maahanmuuttajille haluttiin myöntää tukea vasta sitten, kun oman maan asiat olisi saatu riittävän hyvälle tasolle. Avun kohdistamista suoraan kohdemaihin pidettiin maahanmuuttajien vastaanottamista tehokkaampana tukemisen muotona, koska maahanmuuttajien vastaanottamisen katsottiin syövän paljon yhteiskunnan resursseja. Vastaajat väittivät, että Suomen nykyinen maahanmuuttopolitiikka oli jo epäonnistunut tehtävässään integroida maahanmuuttajat osaksi suomalaista kulttuuria, jolloin maahanmuuttajat olivat jääneet hyvin pitkälti yhteiskunnan taakaksi. Moni vastaajista kuitenkin hyväksyi työperäisen maahanmuuton: Suomeen saisi tulla, mikäli pystyy itse elättämään itsensä. Vastaajien mukaan työperäistä maahanmuuttoa tulisi jopa helpottaa muuttamalla hidasta ja jäykkää byrokratiaa. Sen sijaan turvapaikanhakijoille haluttiin tiukempia vastaanottokriteereitä.

Myös verorahojen käyttäminen maahanmuuttajien tukemisessa ja vastaanottamisessa jakoi Piraattipuolueläisten vastauksia.

”En ole tiukka maahanmuuton vastustaja, mutta varsinkin verorahojen käyttöä on tarkasteltava perinpohjaisesti maahanmuuton osalta. Hädän vuoksi maahan tulleilla ei ole tarvetta tulla taloudellisesti tuetuksi sen enemmän kuin maan työttömillä tai opiskelijoilla ja myös maahanmuuttajat tulisi nopeasti pyrkiä saamaan mukaan työelämään.” (Jokseenkin samaa mieltä)

Osa ei kuitenkaan hyväksynyt lainkaan verorahoilla mahdollistettua tukitoimintaa ja osa taas hyväksyi verorahojen käytön, mikäli niiden avulla edistettäisiin maahanmuuttajien integroitumista. Sen sijaan toiset ehdokkaat olivat valmiita lopettamaan kokonaan maahanmuuttajien tukemisen:

”Rajat kiinni. Niin kauan kuin oma kansa kärsii miksi ottaa lisää rahamenoa kun ei omiakaan saada pidettyä kunnossa.” (Täysin samaa mieltä)

2.5 % (2) ehdokkaista oli täysin eri mieltä väitteestä, eivätkä he siis halunneet lainkaan tiukentaa maahanmuuttajien vastaanottamista ja tukemista verovaroin. 29.1 % (23) ehdokkaista oli varovaisemmalla linjalla ja vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä väitteestä. Suurin osa heistä halusi tukea vain työperäistä maahanmuuttoa, koska heidän mukaansa maahanmuuttajat ovat tulevaisuuden veronmaksajina Suomessa. Uusien maahanmuuttajien vastaanottamista tärkeämpänä tukemisen muotona pidettiin kuitenkin jo maassa asuvien maahanmuuttajien tukemista. Vastaajien mielestä esimerkiksi suomen kielen kurssille ei päästä riittävän nopeasti ja pitkät odotusajat passivoivat maahanmuuttajia. Suomalaiseen kulttuurin integroitumista pidettiin siis todella tärkeänä tukemisen muotona.

”Suomeen tulee suhteellisen rajallinen määrä maahanmuuttajia vuosittain. Määrää ei tule merkittävästi lisätä, vaan tulee keskittyä tulijoiden sopeuttamiseen ja hyvinvointiin. Työvoiman vapaata liikkuvuutta tulee edistää sikäli kuin mahdollista.” (Jokseenkin eri mieltä)

Jokseenkin eri mieltä olleista ehdokkaista osa halusi tukea niin pakolaisia kuin työn perässä muuttavia maahanmuuttajiaakin. Tukemista perusteltiin lähinnä ihmisten vapaalla liikkuvuudella ja eri kulttuurien rikastuttavilla ulottuvuuksilla. Nykyistä maahanmuuttopolitiikkaakin pidettiin sopivana, mutta väärinkäytökset haluttiin kitkeä pois järjestelmästä. Verovaroilla tukeminen herätti kuitenkin myös vastustajissa – samoin kuin kannattajissa – paljon kritiikkiä. Tiukentamistoimia vastustaneet alleviivasivat joka tapauksessa tapauskohtaista tukemista ihmisoikeuksien mukaisesti, koska heidän

mielestään maahanmuuttajia ei voitu nähdä vain yhtenä ryhmänä, jonka ongelmat voitaisiin ratkaista kerralla.

Taulukossa 16 Piraattipuolueen ehdokas-enemmistön vastausta on verrattu eduskuntapuolueiden enemmistövastauksiin maahanmuutto-kysymyksen kohdalla.

TAULUKKO 16 Puolueiden kanta maahanmuuttajien vastaanottamiseen ja tukemiseen verovaroin

”Maahanmuuttajien vastaanottamista ja tukemista verovaroin on tiukennettava” -väitteestä vain Perussuomalaiset olivat täysin samaa mieltä, mutta enemmistö puolueista oli jokseenkin samaa mieltä: Piraattipuolue, Keskusta, Kokoomus ja Kristillisdemokraatit vastasivat kaikki olevansa jokseenkin samaa. Sen sijaan Vihreät, Vasemmisto ja RKP olivat täysin eri mieltä maahanmuuttajiin kohdistuvista tiukentamistoimista ja myös SDP oli asiasta jokseenkin eri mieltä.

Nationalismissa on tyypillisesti korostettu kansallista yhtenäisyyttä ja oman maan kulttuuria ylitse muiden kulttuurien: Äärinationalistisessa ideologiassa kannatetaan jopa suoranaista muukalaisvihaa ja rasismia. Maahanmuuttokriittiset puolueet voidaan siis tulkita nationalistista aatemaailmaa kannattaviksi puolueiksi. Lisääntyvää kansainvälisyyttä tavoitteleva transnationalismi on puolestaan kaukana maahanmuuttajiin kohdistuvasta kritiikistä.

Nationalismi–transnationalismi-ristiriitaulottuvuudessa maahanmuuttajia koskevan kysymyksen perusteella nationalistista ideologiaa kannattavat: Perussuomalaiset, jotka olivat väitteestä täysin samaa mieltä ja Piraattipuolue, Keskusta, Kokoomus ja Kristillisdemokraatit, jotka olivat jokseenkin samaa mieltä väitteestä. Transnationalistista

ideologiaa kannattavat puolestaan: Vihreät, Vasemmisto ja RKP (täysin eri mieltä) sekä SDP (jokseenkin eri mieltä).

Alla puolueet on ryhmitelty nationalismi–transnationalismi-ristiriitautuvuuteen ilman ryhmäkohtaisia paremmuusjärjestyksiä.

Nationalismi PS – PIR, KESK, KOK, KD – SDP – VIHR, VAS, RKP Transnationalismi

Väitteestä täysin samaa mieltä ollut Perussuomalaisten puolue on puolueista kaikkein nationalistisin, koska puolueen enemmistö oli täysin samaa mieltä maahanmuuttajiin kohdistuvan tukemisen kiristämisestä. Seuraavaksi nationalistisimpia puolueita ovat: Piraattipuolue, Keskusta, Kokoomus ja Kristillisdemokraatit jotka vastasivat olevansa väitteestä jokseenkin samaa mieltä. Vastaavasti eniten transnationalistista ideologiaa löytyy vaalikoneen kysymyksen perusteella Vihreistä, Vasemmistosta ja RKP:stä, jotka olivat täysin tiukentamistoimia vastaan. Myös SDP osoittautui transnationalistiseksi puolueeksi vastauksellaan: jokseenkin eri mieltä.

Piraattipuolueella ei ole maahanmuuttoon minkäänlaista virallista kantaa. Voima.fi -nimisellä Www-sivulla (26.10.2011) puolueen puheenjohtajalta Pasi Palmulehdolta kuitenkin kysyttiin Piraattipuolueen kantaa maahanmuuttopolitiikkaan. Palmulehto vastasi:

"Itse asiassa siitä ei olla paljoakaan keskusteltu. IRC:issä ollaan käyty jonkun verran keskustelua mutta on vaikea sanoa mikä olisi jäsenistön kanta asiaan. Se ei ole ollut negatiivista tai positiivista vaan keskustelu on keskittynyt lähinnä maahanmuuton menettelytapoihin kuten, miten pitäisi toimia, ettei syrjäydytä ja eristäydytä omiin piireihin."

Palmulehdon vastaus kuvaa suhteellisen hyvin Piraattipuolueen ehdokkaiden vastauksien jakaantumista eri suuntiin maahanmuuttoa koskevan väitteen kohdalla, sillä vaikka enemmistö (43.0 %) vastasikin olevansa jokseenkin samaa mieltä, vastasi 22.8 % ehdokkaista olevansa täysin samaa mieltä ja jokseenkin eri mieltä oli jopa 21.9 % ehdokkaista. Ehdokkaiden avoimien kenttien vastaukset taas keskittyivät niin ikään pohtimaan enemmän maahanmuuttopolitiikan menettelytapoja kuin kyllä–ei-linjausta itse maahanmuuttoasiaan.

Tästä huolimatta maahanmuuttokriittisyyttä ei voida kuitenkaan missään nimessä sulkea pois puolueen ideologiasta, vaikka asiasta ei olisikaan virallista linjausta. Esimerkiksi Piraattipuolueen solmima vaaliliitto Muutos 2011 kanssa Pirkanmaan vaalipiirissä kevään

2011 eduskuntavaaleissa (”Piraattivaalit.fi: Uutiset, Vaaliliitto Piraattipuolueen ja Muutos 2011 välillä Pirkanmaalla”, 1.1.2011) on osoitus maahanmuuttokriittisyyden suosimisesta, sillä Muutos 2011 on ollut näkyvästi maahanmuuttoa vastaan. Piraattipuolue perusteli vaaliliittoa sillä, että Muutos 2011 on samoilla linjoilla tietoyhteiskuntaan ja perusoikeuksiin liittyvissä asioissa, kuten yksilövapauden turvaamisessa, demokratian vahvistamisessa ja politiikan avoimuuden lisäämisessä. Maahanmuuttoa koskeviin linjauksiin Piraattipuolue ei sen sijaan ottanut kantaa.

Kaikesta huolimatta Piraattipuolueella itsellään on ohjelmallisena tavoitteena nimenomaan kansalaisoikeuksien turvaaminen. Puolueen sanoin:

”Piraattipuolue on kansalaisoikeuksien turvaamiseen ja kulttuurin ja tiedon vapauden lisäämiseen keskittyvä puolue. Nämä yleiset tavoitteet koskevat myös maahanmuuttajia.” (”Kaapeli.fi: Loviisan Sanomat”, 2.10.2009.)

Tästä puolueen tavoitteesta huolimatta Piraattipuolueen riveissä seisoo erittäin maahanmuuttokriittisiä puoluelaisia. Median huomion kiinnitti esimerkiksi viime kevään vaalien aikoihin tamperelaisen Panu Horsmalahden kirjoitus, jossa Horsmalahti ehdotti maahanmuuttajaisille sopivaksi työksi seksityötä:

”Seksityö on sopivaa maahanmuuttajaisille, koska se ei vaadi juuri lainkaan kielitaitoa tai koulutusta. Miesprostituoiduille ei valitettavasti ole yhtä paljon kysyntää, joten prostituutiota ei voida pitää sukupuolineutraalina ratkaisuna maahanmuuttajien työllistämiseen.” (”Uusi Suomi.fi: Panu Horsmalahti, Ratkaisu maahanmuuttajanaisten työttömyyteen”, 20.3.2011).

Vaalikoneen maahanmuuttoa koskevan väitteen kohdalla ja puoluelaisten julkisten kannanottojen perusteella Piraattipuolueen joukoissa tuntuu seisovan sekä maahanmuuttomyönteisiä että -kriittisiä puoluelaisia. Vaalikoneen kysymyksen perusteella Piraattipuolue kannattaa kuitenkin selkeästi enemmän nationalistista ideologiaa. Itse asiassa kaikki kolme vaalikoneen nationalismi–transnationalismi-ristiriitulottuvuuden kysymystä: EU-, Nato- ja maahanmuuttokysymykset osoittivat Piraattipuolueen ideologian menevän nationalismiin suuntaan.

5.8 Ydinvoiman kannattajat ja vastustajat

”Tulevalla vaalikaudella tulee myöntää lupa ainakin yhden uuden ydinvoimalan rakentamiselle” -väite jakoi piraattipuoluelaiset kaikkein selvimmin kahtia (TAULUKKO 17).

TAULUKKO 17 Piraattipuolueen kanta uuden ydinvoimalan rakentamisesta

Enemmistö eli 34.2 % (27) oli väitteestä täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli 17.7 % (14) ehdokkaista. Lähes yhtä moni oli väitteestä kuitenkin eri mieltä: 30.4 % (24) oli täysin eri mieltä, minkä lisäksi jokseenkin eri mieltä oli 16.5 % (13).

Useimmat täysin samaa mieltä vastanneet perustelivat olevansa ydinvoiman kannalla, koska heidän mukaansa ydinvoimalla tuotettu energia on paljon ympäristöystävällisempää ja sen tuottaminen on tehokkaampaa verrattuna fossiilisiin energiamuotoihin. Vastaajat kuitenkin peräänkuuluttivat turvallisuusmääräysten noudattamista ja vanhojen reaktorien korvaamista nykyaikaisemmilla. Tulevaisuuden markkinoille toivottiin joka tapauksessa uusia energiantuottamistapoja.

”Ydinvoima on fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna erittäin puhdas tapa tuottaa energiaa. Lisäksi vanhempien reaktorien korvaaminen ajanmukaisilla lisää turvallisuutta. Samanaikaisesti tulee markkinaehtoisesti kehittää myös vaihtoehtoisia ratkaisuja.” (Täysin samaa mieltä)

Uuden ydinvoimalan kannalla olleet ihmettelivät, miksi ydinvoimaloiden rakentaminen on ylipäättään luvanvaraista toimintaa. Heidän mukaansa teollisuuden tulisi saada rakentaa omilla rahoillaan niin paljon ydinvoimaloita kuin on tarpeen, ja valtion rooliksi jäisi ainoastaan turvallisuusnäkökohtien valvominen. Toisaalta eräs täysin samaa mieltä vastannut ehdokas ei ollut valmis myöntämään lupaa suoralta kädeltä, vaan hänen mukaansa olisi ensin tiedettävä, mistä polttoaine hankitaan ja mihin loppujäte haudataan.

Täysin samaa mieltä vastanneet pitivät joka tapauksessa Suomen itse tuottamaa ydinvoimaa parempana vaihtoehtona kuin, että energiaa ostettaisiin ulkomailta. He myös lisäsivät, että Suomen omavaraisuus sähkön tuottamisessa olisi vaarassa, mikäli uusia ydinvoimaloita ei tultaisi rakentamaan tulevaisuudessa.

Siinä missä täysin samaa mieltä vastanneet (34.2 %) pitivät ydinvoimaa yksinkertaisesti parhaana vaihtoehtona, niin jokseenkin samaa mieltä vastanneet (17.7 %) sanoivat sen olevan mahdollinen vaihtoehto. Lupa uuden ydinvoimalan rakentamiseen haluttiin myöntää vain siinä tapauksessa, mikäli energian tarpeen kasvu vaatisi niin, ja jos rakentaminen olisi riittävän turvallista. Myös jokseenkin samaa mieltä vastanneet pitivät ydinvoimaa kaikkein energiatehokkaimpana ja realistisimpana vaihtoehtona korvaamaan fossiiliset energiamuodot tulevaisuudessa.

Ydinvoiman vastustajien perusteluissa epäiltiin kaikkein eniten ydinvoiman turvallisuutta. Vastajat olivat skeptisiä jo nykyistenkin ydinvoimaloiden suhteen, eikä uusien voimaloiden turvallisuuteen uskottu sen enempää. Vastustajien mielessä oli erityisesti Japanin ydinvoimalaonnettomuus keväältä 2011, mutta yhtä lailla kotimaan Olkiluodon kolmosreaktorin ongelmat aiheuttivat huolta. Myös radioaktiivisen loppujätteen sijoituspaikka arvelutti monia ehdokkaita.

Uutta ydinvoimalaa vastustaneet eivät pitäneet uuden voimalan rakentamista missään mielessä järkevänä ratkaisuna energiatarpeen täyttämiseksi, koska heidän mukaansa energiaa pystytään tuottamaan kestävälläkin tavalla. Näin ollen uusien energiamuotojen kuten tuuli-, maalämpö- ja aurinkoteknologian kehitystä tulisi heidän mukaansa entisestään lisätä, mitä kautta uudet kestävät energiamuodot takaisisivat Suomelle myös loistavan vientituotteen ulkomaiden markkinoille.

Uusiutuvien energiamuotojen lisäksi nykyisten ydinvoimaloiden tilalle kaivattiin järkevämpiä ydinvoimaloita:

”Uusia ydinvoimalalupia ei tule myöntää ennen kuin fiksumpia ydinvoimaloita voidaan ottaa käyttöön. Näitä ovat esimerkiksi IFR-reaktoria käyttävät, joiden ydinjätteen säilytysaika voidaan laskea jo muutamassa ihmisessä. On sula hulluus kuvitella ihmisen voivan harkitusti suunnitella vaarallisten ydinjätteiden säilytys niin pitkän ajan päähän, johon edes viljeleminen ei kykene näkemään.” (Täysin eri mieltä)

Yksi täysin eri mieltä vastannut ehdokas kannatti myös energian kokonaisvaltaista säästämistä, minkä seurauksena uudelle ydinvoimalle ei olisi tarvetta. Eräs vastaaja taas ei kannattanut uutta ydinvoimalaa siksi, koska uskoi siitä koituvan liikaa kuluja valtiolle.

Jokseenkin eri mieltä vastanneet (16.5 %) olivat täysin eri mieltä vastanneita (30.4 %) varovaisemmalla linjalla pohtiessaan, onko uudelle ydinvoimalalle todellista tarvetta. Monessa vastauksessa epäiltiin omaa tietämystä ydinvoimasta riittämättömäksi, mikä vaikeutti heidän mukaansa väitteeseen vastaamista. Tämän vuoksi he vastasivat mieluummin varovaisen kielteisesti.

Jokseenkin samaa mieltä vastanneet olivat valmiita myöntämään luvan, jos uudelle voimalalle olisi todellista tarvetta ja turvallisuusasiat olisivat hyvin hoidossa. Vastauksissa epäiltiin kuitenkin uuden voimalan rakentamisen olevan pois uusien energiamuotojen kehitystyöstä. Tällöin uuden voimalan rakentaminen tarkoittaisi valintaa kestävän kehityksen ja tehokkuuden väliltä. Toisaalta uutta ydinvoimalaa pidettiin joka tapauksessa turvallisempuna vaihtoehtona kuin vanhoja voimaloita. Siitä huolimatta uuden voimalan todellinen tarve epäilytti useampaa vastaajaa.

Eduskuntapuolueiden enemmistöjen vastauksiin verrattuna vain Piraattipuolue ja Kokoomus olivat uuden ydinvoimalaluvan myöntämisen kannalla (TAULUKKO 18).

TAULUKKO 18 Puolueiden kanta uuden ydinvoimalan rakentamisesta

Vain Piraattipuolueen ehdokasenemmistö oli täysin samaa mieltä uuden ydinvoimalan rakennusluvasta, Kokoomuksen ollessa jokseenkin samaa mieltä. Kaikki muut puolueet olivat väitteestä täysin eri mieltä.

Industrialismi–post-industrialismi-ristiriitulottuvuudessa industrialismissa on tyypillisesti korostettu materialistisia arvoja sekä kasvua ja kehitystä post-materialististen arvojen sijaan. Kasvu ja kehitys menevät industrialismissa siis ekologisten kysymysten edelle. Vaalikoneen ydinvoimalalupaa koskevan väitteen perusteella puolueet, jotka vastasivat olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, voidaan näin ollen luokitella aatemaailmaltaan industrialistisiksi. Vain Piraattipuolue ja Kokoomus ovat siis industrialistisia puolueita tämän asiakysymyksen perusteella.

Post-industrialismissa asetelma on päinvastainen nationalismiin verrattuna: post-materialistiset arvot menevät materialististen arvojen edelle. Uuden ydinvoimalan rakentaminen tarkoittaisi siis materialististen arvojen tavoittelua. Siksi Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät, Vasemmisto, Kristillisdemokraatit ja RKP, jotka vastasivat olevansa täysin eri mieltä, kannattavat ydinvoimalaa käsittelevän väitteen perusteella post-industrialistista aatemaailmaa.

Alla puolueet on esitetty industrialismi–post-industrialismi-ristiriitulottuvuudessa enemmistövastauksensa perusteella, ilman ryhmien sisäisiä paremmuusjärjestyksiä.

Industrialismi PIR – KOK – PS, KES, SDP, VIHR, VAS, KD, RKP Post-industrialismi

Vaalikoneen kysymyksen perusteella kaikkein eniten industrialistista aatemaailmaa löytyy Piraattipuolueelta, joka oli väitteestä täysin samaa mieltä, ja seuraavaksi eniten Kokoomukselta, joka vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä. Eniten post-industrialistisia puolueita taas ovat Perussuomalaiset, Keskusta, SDP, Vihreät, Vasemmisto, Kristillisdemokraatit ja RKP, jotka vastasivat olevansa täysin eri mieltä.

Piraattipuolueen vaalikoneen ydinenergiamyönteisestä kuvasta huolimatta puolueella ei ole ydinvoimakysymyksestä virallista kantaa. Puolueelta ei myöskään löydy kannanottoja muihin ekologisiin kysymyksiin. Puoluelaiten kannanotot kuitenkin eroavat jyrkästi toisistaan, aivan kuten vaalikoneen tuloskin antaa ymmärtää. Esimerkiksi puolueen puheenjohtaja Pasi Palmulehto tuntuu olevan enemmän ydinvoimaa vastaan. Helsingin Sanomien haastattelussa (7.6.2009) Palmulehto paljastaa olevansa ekohenkinen ihminen – sanomatta kuitenkaan suoraa kantaansa ydinvoimaan.

”En näe jatkuvalla kasvulle tarvetta. Välillä on hyvä seistä ja ottaa pari askelta taaksepäin.” (”Helsingin Sanomat.fi: Suomen piraatit eivät aio jämähtää yhden asian puolueeksi”, 7.6.2009.)

Joka tapauksessa Palmulehto haluaisi tuntuvasti vähentää energian kulutusta tulevaisuudessa, mikä voidaan tulkita kuuluvaksi post-industrialistisen aatemaailman tavoitteeksi.

Vaalikoneen tuloksen perusteella Piraattipuolue on kuitenkin eduskuntavaaliehdokkaidensa enemmistö-vastauksen perusteella industrialistista ideologiaa kannattava puolue.

6 VASEMMISTO + LIBERALISMI + NATIONALISMI + INDUSTRIALISMI = ”PIRATISMI”?

Pro gradussani tutkin vuonna 2009 rekisteröityä Piraattipuoluetta suomalaisella puoluekentällä. Tarkoitukseni oli selvittää Piraattipuolueen tausta, poliittinen ideologia ja tavoitteet sekä puolueen sijoittuminen perinteisten suomalaisten puolueiden joukkoon. Tavoitteena oli siis saada selville, minkälainen poliittinen puolue Piraattipuolue on.

Tässä luvussa kokoan yhteen tutkimukseni sisällön ja esittelen tutkimukseni johtopäätökset. Pohdin myös Piraattipuolueen heikkouksia ja vahvuuksia poliittisena puolueena sekä Piraattipuolueen ja muiden internet-liikehdintöjen mahdollisuuksia vakiinnuttaa asemansa suomalaisella puoluekentällä. Aloitan kuitenkin tekemällä yhteenvedon Piraattipuolueesta.

Suomen Piraattipuolue on aatteellisesta perinnöstään velkaa Ruotsissa syntyneelle kansainväliselle Piraattiliikkeelle ja Piratpartiet-puolueelle. Luvussa 2 Piraattipuolueen tapausta lähdeittiinkin selvittämään ruotsalaisen piraattiliikehdinnän kautta. Aivan kuten Suomen Piraattipuolue, kansainvälinen Piraattiliike ja myöhemmin Piratpartiet syntyivät yhteiskunnallisen konfliktin seurauksena: vakiintuneiden puolueiden internet-suhtautumista vastaan. Piraattiliikehdintöjen kritiikki kohdistui erityisesti uuteen tekijänoikeuslakiin, joka uhkasi viedä kaikki tekijänoikeuksien alla olevat tiedostot laittoman lataamisen piiriin. Lain vastustajille Piraattiliikkeeseen ja sen jälkeen puolueeseen liittyminen olikin paras mahdollisuus ottaa suoraan kantaa tekijänoikeusdebattiin ja taistella uutta lakia vastaan. Myöhemmin laki tuli vastustuksesta huolimatta voimaan, mutta tekijänoikeustaistelu oli kuitenkin synnyttänyt poliittisen puolueen ja omintakeisen poliittisen ideologian, joka on levinnyt jo 60 maahan.

Suomeen Piraattipuolue rekisteröitiin noin kaksi vuotta Ruotsin Piratpartietin jälkeen, vuonna 2009. Myös Suomessa uusi tekijänoikeuslaki ”Lex Karpela” oli jo pitkään kuohuttanut tunteita ja muutamia tekijänoikeus-liikkeitä ja -puolueita oli Suomeenkin ehditty perustaa ennen Piraattipuoluetta. Ne eivät kuitenkaan olleet onnistuneet vakiinnuttamaan asemaansa Suomen puoluekentällä. Piraattiliike tarjosikin vanhoille sekä

uusille tekijänoikeustaistelijoille varteenotettavan ideologian ja pian Suomen oma Piraattipuolue oli perustettu.

Ruotsin Piratpartietin lailla myös Suomen Piraattipuolueelta löytyy sama omintakeinen ”piraatti-ideologia”, joka eroaa monien perinteisten puolueiden ideologioista. Samalla Piraattipuolueet sopivat kuitenkin perinteisen poliittisen puolueen profiiliin: Piraattipuolue on rekisteröity, puolueella on oma ideologia, hallitus, piiriyhdistykset, jäsenet ja oma nuorisjärjestö. Lisäksi puolue pyrki perinteisten puolueiden tapaan saamaan edustajansa parlamenttiin. Perinteisistä puolueista poiketen Piraattipuolueet ovat kuitenkin asemoituneet vahvasti internetin ympärille ja merkittävä osa puolueiden poliittisesta toiminnasta tapahtuu internetin areenoilla.

Luvussa 2.4 tehtiin Piraattipuolueen puolueohjelman analyysi. Sen perusteella todettiin, että Piraattipuolueen ideologia on fokusoitunut tekijänoikeuksien ja erilaisten kansalaisoikeuksien ja -vapauksien ympärille, mikä tekee Piraattipuolueesta yhden asian liikkeen tai harvan asian puolueen. Piraattipuolueen tärkeimmiksi poliittisiksi tavoitteiksi osoittautuivat: tekijänoikeusjärjestelmän asteittainen muuttaminen, tietoyhteiskunnan kehitys, suoran demokratian ja avoimen politiikan vaatimukset sekä yksilövapauksien ja tasa-arvon turvaaminen. Aatemaailmaltaan Piraattipuolue osoittautui vasemmisto-liberalistista aatemaailmaa kannattavaksi puolueeksi, joka kannattaa samanaikaisesti yksilövapauksia (negatiivinen vapauskäsitelmä) sekä (vasemmistolaisesti) suoraa demokratiaa ja tasa-arvoa. Pelkästä tekijänoikeusideologiasta ei siis loppujen lopuksi ole kysymys.

Vaikka Piraattipuolueen ideologia on hyvin kapea-alainen, ovat sen monet kohdat ristiriidassa toisiinsa nähden. Esimerkiksi tekijänoikeusjärjestelmän uudistaminen ja vapaa tieto astuvat väistämättä yksilövapauksien päälle, sillä yksilövapauksien näkökulmasta jokaisella taiteilijalla on oikeus päättää omasta tuotannostaan itse: Mikä maksaa, kuinka paljon vai onko tuote ilmainen? Nykyinen internetissä tapahtuva kopiointi/jakaminen ei kuitenkaan valitettavasti huomioi yksilövapautta tästä näkökulmasta, vaikka piratismi itsessäänkin on laitonta. Onko piratismi tällöin tiedonvapauden ideologiaa vai varastamista?

Piraattipuolueen puolueohjelmassa (15.11.2009) merkille pantavaa on talouspoliittisten kannanottojen puute, vaikka puolueen ajama tietoyhteiskunnan kehittämisprojekti

vaikuttaa joka tapauksessa suoraan koko maailmanlaajuiseen markkinatalouteen. Onkin vaikeaa kuvitella, miten pääosin ilmaisuuteen perustuva kulttuuripiratismi selviytyisi markkinatalouteen perustuvassa maailmassa. Piraattipuolueen uusikaan puolueohjelma ei ota talouspolitiikkaan kantaa muuten kuin sosiaaliturvan ja perustulon osilta, mikä kuitenkin vie Piraattipuolueen jälleen vasemmistopuolueiden suuntaan.

Piraattipuolueen vasemmisto–liberalistinen linja oli nähtävissä myös Helsingin Sanomien tuottamassa interaktiivisessa grafiikkataulukossa (TAULUKKO 1), sillä Piraattipuolueen kevään 2011 eduskuntavaaliehdokkaiden enemmistö osoittautui arvojen nelikentällä aatemaailmaltaan vasemmistolaisiksi ja liberalistisiksi. Huomattava osuus piraattipuoluelaisista sijoittui kuitenkin myös yllättävän paljon oikealle. Tämän seurauksena tulkittiin, että Piraattipuolueen täytyy olla monissa asiakysymyksissä hajanainen puolue. Tästä huolimatta puolue on joka tapauksessa onnistunut luultavasti pelkällä tekijänoikeuskysymyksellä yhdistämään eri aatteiden miehiä ja naisia saman puolueen alle.

Helsingin Sanomien grafiikkataulukossa Piraattipuolueen ehdokkaita verrattiin myös Vihreiden ja Vasemmiston ehdokkaiden vastauksiin (TAULUKOT 2 ja 3), sillä Piraattipuolueen tuottaman puolueohjelmaa koskevan kyselyn perusteella, moni puolueesta kiinnostunut oli aikaisemmin äänestänyt vihreitä, vasemmistoa ja liberaaleja. Olin myös huomannut, että Vihreät kannattavat Piraattipuolueen lailla yksilön vapauksiin liittyviä arvoja sekä samanaikaisesti suoraa demokratiaa ja tasa-arvoa. Vasemmiston perusarvot olivat puolestaan lähes identtisiä Piraattipuolueen arvojen kanssa. Grafiikkataulukon perusteella moni Piraattipuolueen ehdokas sijoittuikin nelikentällä kuten Vihreiden ja Vasemmiston ehdokkaat, mutta eivät läheskään kaikki puolueen ehdokkaat. Voidaan kuitenkin sanoa, että moni Piraattipuolueen ehdokkaista kannattaa samanlaisia arvoja kuin Vihreät ja Vasemmisto.

Luvussa 3 Piraattipuolueen tapaukseen haettiin syvyyttä teoreettisen viitekehyksen kautta. Sandor Veghin internet-aktivismijako ja Kari A. Hintikan näkemys Piraattipuolueesta *internet-perustaisena* liikkeenä toimivat oman tutkimukseni tukena. Hintikan mukaan internet-liikkeet ja -puolueet yhdistelevät luovasti vasemmisto–oikeisto-teemoja ja ne nostavat esille uuden tyyppisiä asiakysymyksiä sekä painottavat toiminnassaan avoimuutta ja kansan asiantuntevuutta. Hintikka nosti esille myös uuden internet-käyttäjien sukupolven, joka tulee jatkossa haastaman kokonaan uusiksi perinteiset, verkkaiset ja

yksisuuntaiset poliittisen toiminnan muodot – mitä Piraattipuolue tekee itse asiassa jo tällä hetkellä.

Luvussa 3 esittelin myös Poguntken *uuden politiikan puolueen* mallin, johon vertasin Piraattipuoluetta. Mallin avulla Poguntke määritteli alun perin 1970–1980-lukujen vaihteessa toimineita vihreitä ja vaihtoehtoliikkeitä, jotka olivat niin sanotusti oman aikansa uusia, jopa räikeitä poliittisia yhteenliittymiä. Piraattipuolueen ja *uuden politiikan puolueen* vertailun tuloksena Piraattipuolueelta löytyi monia yhtymäkohtia Poguntken mallin kanssa. Piraattipuolueella on *uuden politiikan puolueen* ideologia: puolue vaatii tiedon vapaata hyödyntämistä (tekijänoikeusjärjestelmän uudistaminen) ja samalla kansalaisoikeuksien turvaamista erityisesti sananvapauden ja yksityisyydensuojan osilta. *Uuden politiikan puolueen* tapaan myös Piraattipuolue painottaa suurempaa ja osallistuvampaa demokratiaa ja puolueen poliittinen tyyli saattaa olla monen mielestä epäsovinnainen – ainakin perinteiseen poliittiseen tyyliin verrattuna, sillä esimerkiksi merkittävä osuus Piraattipuolueen poliittisesta toiminnasta tapahtuu internetin areenoilla. Ideologian, painotuksien ja tyylin osalta voidaan sanoa, että Piraattipuolue on oman aikansa vaihtoehtoliike eli *uuden politiikan puolue*.

Luvun 3 jälkeen siirryttiin tutkimaan sitä kokonaisuutta, jossa Piraattipuolue toimii puolueena ja toteuttaa poliittisia tavoitteitaan. 4. luvun lyhyt retrospektiivinen katsaus Suomen puolueiden historiaan sekä koko puoluejärjestelmän muotoutumiseen toi esille syitä, jotka ovat vaikuttaneet omalta osaltaan Piraattipuolueen syntymiseen. Monet perinteiset puolueet ovat Piraattipuolueen lailla syntyneet aikanaan jonkin yhteiskunnallisen konfliktin johdosta, alkuun jopa vain yhden tärkeäksi katsotun asian ympäriltä: liikkeestä puolueeksi, ja niiden kannattajat ovat usein olleet lähtöisin tietystä yhteiskuntaluokasta. Todellisuudessa moni nykyisin eduskuntapuolueena toimiva puolue on siis alun perin kannattanut yhtä kapea-alaista ideologiaa kuin Piraattipuolue nykyisin.

Toisen maailmansodan jälkeen kuitenkin vain kaksi uutta puoluetta on kyennyt vakiinnuttamaan asemansa eduskuntapuolueena. Suomessa uusien puolueiden ei siis ole helppoa nousta puoluekentälle. Mielenkiintoista kuitenkin on, että sekä Vihreät ja Perussuomalaiset nousivat puoluekentälle (uusina puolueina) lähinnä yhden asian varassa: Vihreät pääsivät puoluekentälle ekologisten kysymyksien saattamana ja Perussuomalaiset EU-vastaisena puolueena. Kuitenkaan esimerkiksi 1980-luvun varsinaiset yhden asian puolueet eli mikropuolueet eivät kuitenkaan menestyneet pitkään

Suomen puoluekentällä. Vihreiden ja Perussuomalaisten esimerkit kuitenkin osoittavat, että puolueen menestys saattaa riippua vain yhdestä tai muutamasta asiakysymyksestä, joille löytyy riittävästi kysyntää.

5. luvussa palattiin takaisin Piraattipuolueen ideologiaan ja puoluekentälle sijoittumisen pariin. Vaalikonetutkimuksessa tutkin Piraattipuolueen eduskuntavaaliehdokkaiden vastauksien jakaantumista tiettyjen ristiriitaulottuvuuksien kysymyksissä ja vertasin puoluetta kahdeksan eduskuntapuolueen enemmistön vastauksiin. Tavoitteena oli saada lisäselvyyttä Piraattipuolueen ideologiaan niidenkin asiakysymyksiä pohjalta, joihin puolueella ei ole virallista kantaa. Toisaalta halusin myös verrata kuinka puolueohjelman vasemmisto-liberalistinen linja toteutuu ehdokkaiden vastauksissa omassa vaalikonetutkimuksessani. Lisäksi oli mielenkiintoista havaita, miten Piraattipuolueen ehdokkaat vastasivat eduskuntapuolueiden ehdokkaisiin nähden ja vastasivatko Piraattipuolueen ehdokkaat kuten esimerkiksi Vihreiden ja Vasemmiston ehdokkaat.

Vaalikonetutkimuksen tuloksien perusteella voidaan sanoa, että Piraattipuolue kannattaa vasemmistolaisista, liberalistista, nationalistista ja industrialistista aatemaailmaa valituissa ristiriitaulottuvuuksissa: Pääomatuloveron valinta ensisijaiseksi veronkorotuskohteeksi vei vasemmiston suunnalle, toiveet yksilövastuun lisäämisestä ja homoparien tasa-vertaisesta kohtelusta voitiin tulkita liberalistisen aatemaailman tavoitteiksi, EU-, Nato- ja maahanmuuttokriittisyys tulkittiin kuuluviksi nationalistiseen aatemaailmaan ja ydinvoimamyönteisyys industrialistiseen aatemaailmaan.

Näistä vasemmistolaisuus sekä liberalistinen aatemaailma toistuivat siis sekä puolueohjelmassa sekä vaalikoneessa. Nationalismi–transnationalismi-ulottuvuus oli siitä mielenkiintoinen, että Piraattipuolue osoittautui nationalistista aatemaailmaa kannattavaksi puolueeksi sekä EU-, Nato- että maahanmuutto-kysymyksen kohdalla, vaikka puolue ei ole ottanut asioihin minkäänlaista virallista kantaa. Myös monet puoluealaisten lausunnot vaalikoneen ulkopuolella ovat kuitenkin olleet nationalistisia ja samoin Piraattipuolueen solmima vaaliliitto maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvan Muutos 2011 kanssa Pirkanmaan vaalipiirissä kevään 2011 eduskuntavaaleissa tukee puolueen vaalikonetutkimuksessa ilmennyttä nationalistista aatemaailmaa.

Myös industrialismi–post-industrialismi-ulottuvuuden tulos oli mielenkiintoinen kahdestakin syystä. Ensinnäkin mikään muu puolue ei ollut Piraattipuolueen kanssa täysin

samaa mieltä luvan sallimisesta uudelle ydinvoimalalle, ja toiseksi julkisuudessa monet piraattipuoluelaiset ovat kallistuneet enemmän vihreään suuntaan. Niin kuin vaalikonetuloksista selvisi, lähes yhtä moni Piraattipuolueen ehdokas olikin uutta ydinvoimalaa vastaan, minkä seurauksena voidaan sanoa, että puolueen sisällä vallitsee tiukka erimielisyys koko ydinvoima-kysymyksessä. Piraattipuolueen vasemmistolaisuuden vuoksi oli myös yllättävää, että vaalikoneen kysymyksessä koko vasemmisto oli uuden ydinvoimalan luvasta täysin eri mieltä, kun taas Kokoomus oli kaikkein lähimpänä Piraattipuolueen enemmistöä vastauksella jokseenkin samaa mieltä.

Tosin vaalikoneen kysymyksissä Piraattipuolueen sisältä ei useinkaan löytynyt selkeästi voittavaa enemmistöä, mitä kautta puolueen hajanaisuudesta saatiin lisää todisteita. Esimerkiksi verotuksen korottamista koskevassa kysymyksessä lähes kaikki verovaihtoehdot saivat kannatusta, eikä moni olisi halunnut ylipäätään korottaa veroja, kun taas enemmistö valitsi ensisijaiseksi veronkorotuskohteeksi pääomatuloveron. Usein enemmistöt voittivatkin vain pienellä erolla muihin nähden. Tosin jos Ylen vaalikoneen vastaukset ryhmitellään siten, että täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä kuuluvat samaan ryhmään, ja vastaavasti täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä samaan ryhmään, saadaan jo huomattavasti enemmän selviä enemmistöryhmittymiä. Uutta ydinvoimalaa käsittelevä kysymys jakoikin puoluelaiset kaikkein selvimmin tällaiseen kahteen isoon leiriin: ydinvoiman vastustajiin ja kannattajiin.

Piraattipuoluelaisten vastauksien hajaantuminen tietyissä kysymyksissä oli odotettavissa, kun oli tiedossa: a) puolueella on suppea periaateohjelma ja b) puoluelaiset ovat vapaita kommentoimaan puolueohjelman ulkopuolisia asioita miten tahansa, kunhan eivät tee tätä puolueen nimissä. Lisäksi jo Helsingin Sanomien vaalikonetutkimuksenkin perusteella tiedettiin Piraattipuolueen olevan melko hajanainen puolue. Silti Piraattipuolue tuntuu liittävän yhteen hyvinkin eri tavoin ajattelevia ihmisiä. Tämä huomattiin myös esimerkiksi Ylen vaalikoneen maahanmuuttokysymyksestä, jossa nähtiin hyvin erilaisia mielipiteitä maahanmuutosta ja sen tukemisesta verovaroin. Selvä Piraattipuolueen enemmistö halusi tiukentaa nykyistä mallia, mutta merkille pantava määrä ehdokkaista oli asiasta täysin tai jokseenkin eri mieltä. Sama ristiriitaisuus toistuu myös julkisuudessa siten, että muun muassa Piraattipuolueen puolueohjelmassa painotetaan tasa-arvoon tähtääviä toimia, kun taas toisaalla (ei puolueen nimissä) ehdotetaan seksityötä maahanmuuttajanaishille sopivaksi

ammattiksi. Vaalikonetutkimuksessa Piraattipuolueen aatemaailma osoittautui joka tapauksessa laajemmaksi, kuin mitä virallisesta puolueohjelmasta olisi voitu saada irti.

Eduskuntapuolueisiin verrattuna Piraattipuolueen enemmistö vastasi melko usein samoin kuin eduskuntapuolueiden ehdokkaat. Yhtä usein Piraattipuolueen ehdokkaiden kanssa samoilla linjoilla olivat Vihreät, SDP, Keskusta ja Perussuomalaiset, jotka vastasivat neljässä seitsemästä kysymyksestä samoin kuin Piraattipuolue. Vihreät, SDP ja Piraattipuolue vastasivat samalla tavoin kysymyksissä, jotka koskivat verojen korottamista, yksilövastuun lisäämistä, homoparien tasa-arvoa sekä Natoa. Keskusta vastasi samoin verojen korottamisen kohteesta, yksilövastuun lisäämisestä, Nato-jäsenyydestä sekä maahanmuuttoa koskevan kysymyksen kohdalla. Perussuomalaiset taas olivat samoilla linjoilla verotuksesta, yksilövastuusta ja myös EU:ta ja Nato-jäsenyyttä koskevissa kysymyksissä.

Kaikkein vähiten Piraattipuolueen kanssa samoilla linjoilla oli Kokoomus, joka oli täysin samaa mieltä Piraattipuolueen kanssa vain maahanmuuttoa koskevassa kysymyksessä. Seuraavaksi vähiten Piraattipuolueen kanssa olivat samoilla linjoilla Kristillisdemokraatit ja hieman yllättäen Vasemmisto. Kristillisdemokraatit olivat Piraattipuolueen kanssa samaa mieltä verotuksesta, yksilövastuusta ja maahanmuutosta ja Vasemmisto puolestaan verotuksesta, homoparien oikeuksista ja Nato-jäsenyydestä.

Tuloksien perusteella Piraattipuolue sijoitettaisiin esimerkiksi eduskunnan käyttämään vasemmisto–oikeisto-istumajärjestykseen (VAS – SDP – VIHR – PS – KD – KESK – RKP – KOK) SDP:n ja Keskustan väliin, mutta tiettyjen asiakysymyksiä – esimerkiksi ydinvoimamyönteisyyden perusteella Piraattipuolue voitaisiin sijoittaa jopa oikeistopuolueiden joukkoon. Eduskuntavaaliehdokkaiden enemmistövastauksien perusteella Piraattipuolue sijoittuu kuitenkin ehdottomasti eniten SDP:n, Vihreiden, Perussuomalaisten ja Keskustan alueille. Ristiriitailottuvuuksien aatteista vasemmistoa edustavatkin SDP ja Vihreät, liberalismia ainakin Vihreät ja nationalismia Perussuomalaiset. Ainoastaan industrialistista aatemaailmaa ei löytynyt muilta kuin Piraattipuolueelta.

Julkisessa keskustelussa Piraattipuolue on leimattu pelkästään yhden asian liikkeeksi, jolla ei ole tekijänoikeuskysymyksen ulkopuolella selvää ideologista pääomaa. Lisäksi puolueen on väitetty kiinnostavan ainoastaan nuoria ja IT-alan osaajia, tarkemmin sanottuna teini-

ikäisiä nörttimiehiä ja vanhempia hakkereita, eikä Piraattipuolueen ole koskaan uskottu tuovan todellista haastetta suomalaisen politiikan kentälle. Mielestäni Piraattipuolueen tapaus on kuitenkin paljon julkisuuskuvaa mielenkiintoisempi. Tänä päivänä monet muutkin kuin nuoret miehet ovat kiinnostuneita internetin laaja-alaisesta maailmasta ja monelle kansalaiselle internetin käyttö on päivittäistä. Samalla uusia internet-palveluja tuodaan jatkuvasti markkinoille. Tämä sukupolvi elää internetin keskellä, samoin tulevat elämään seuraavat ja sitä seuraavat sukupolvet. Juuri tähän ilmiöön Piraattipuolue on osannut herätä ennen muita poliittisia puolueita, koska se on tarjonnut vaihtoehdon, jolle ainakin periaatteessa on olemassa tilausta internetin käyttäjien suunnalta.

Tällä hetkellä Piraattipuolueen jäsenet ja kannattajat ovat kuitenkin pääsääntöisesti ainakin nuoria ja nuoria aikuisia. Eduskuntavaalien ehdokaslistan perusteella suurin osa ehdokkaista oli myös julkisuuskuvan mukaisesti miehiä. Juuri nuorten jäsenien osuus on mielenkiintoista Piraattipuolueessa, sillä useimmat perinteiset puolueet eivät ole laajemmissa määrin onnistuneet saamaan nuoria mukaan poliittiseen toimintaan. Hyvä kysymys kuitenkin on: Äänestävätkö nuoret enää aikuisina Piraattipuoluetta?

Itse en usko Piraattipuolueen tai muiden piraattiliikehdintöjen menestymiseen pitkällä tähtäimellä, vaikka tiettyjä vahvuuksia liikkeen piiristä löytyykin. Puolueen vahvuuksia ovat: selkeä ja hyvin fokusoitu ideologia, tekijänoikeuskysymyksen ajankohtaisuus, internet-asiantuntemus, tuoreet näkökulmat ja nuorekas imago. Lisäksi Piraattipuolue käyttää sellaisia poliittisen toiminnan muotoja, jotka vetoavat nuoriin ja nuoriin aikuisiin. Menestyäkseen Piraattipuolue tarvitsisi kuitenkin laajemman asialistan ja kannattajakunnan, joka on tekijänoikeusasioiden ulkopuolella yksimielisempää kuin tällä hetkellä. Jos/kun puolue alkaa merkittävästi laajentaa ohjelmaansa, se menettää kaikki ne kannattajat, jotka olivat laajentamista vastaan tai kannattajat, jotka ovat aatteellisesti väärällä puolella. Kannattajakunnan pieneneminen taas heikentää puolueen muutenkin pieniä mahdollisuuksia päästä eduskuntaan. En myöskään usko, että ristiriitainen tekijänoikeusideologia jaksaisi kiinnostaa kannattajia vuodesta toiseen, sillä esimerkiksi Ruotsin Piraattipuolueen kannatus on jo pitkään ollut laskusuuntaista. Puolueelta puuttuu myös vahva poliittinen asiantuntemus ja kokemus sekä rahoitus, jotka ovat välttämättömiä pitkän tähtäimen puoluetoiminnassa. Muun muassa siksi Piraattipuolueelta puuttuu myös tietynlainen poliittinen uskottavuus.

Uskon kuitenkin, että muilla poliittisilla internet-liikehdinnöillä jotka ovat täysin ”piratismi-ideologian” ulkopuolella, on tulevaisuudessa paljon enemmän kysyntää kuin tällä hetkellä, sillä internetin suurkuluttajat tulevat jatkossa varmasti lisääntymään. Internet tarjoaakin nopeutensa, laajuutensa ja tehokkuutensa puolesta hyvät välineet monelle yhteiskuntaelämän alalle, miksi ei siis myös poliittiselle toiminnalle hektisessä yhteiskunnassamme. Perinteisestihän juuri helppoutta ja nopeutta ei yhdistetä poliittiseen toimintaan, mutta internetin avulla asia voisi olla toisin.

Tutkimukseni lopputuloksien perusteella olen tullut siihen tulokseen, ettei Piraattipuolueen arvo ole loppujen lopuksi riippuvainen siitä, onnistuuko puolue vakiinnuttamaan asemansa eduskuntapuolueeksi asti Suomen puoluekentällä. Piraattipuolue edistää joka tapauksessa edustuksellista demokratiaa herättämällä räikeää tekijänoikeuskeskustelua ja tarjoamalla oman vaihtoehdonsa poliittiseen toimintaan, minkä lisäksi puolue tuo yhteen tekijänoikeuksista samalla tavoin ajattelevat ihmiset, joiden tavoitteita puolue pyrkii ajamaan. Tästä kaikestahan poliittisen puolueen toiminnassa on kaikkein yksinkertaisimmillaan kysymys.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Apajalahti, Ahto & Sotala, Kaj** (2010) *Jokapiraatinoikeus*, Werner Söderström Osakeyhtiö Helsinki.
- Berlin, Isaiah** (1958) *Two Concepts of Liberty*, Oxford: Oxford University Press.
- Borg, Olavi** (2006) Liberaalinen aatetraditio Suomessa. Teoksessa: Jukka Paastela & Heikki Paloheimo (toim.) *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos. s. 10–33.
- Della Porta, D. & Diani, Mario** (1999) *Social Movements: An Introduction*. Oxford: Blackwells.
- Inglehart, Ronald** (1977) *The Silent Revolution. Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton: Princeton University Press.
- Hakalehto, Ilkka** (1986) *Maalaisliitto-Keskustapuolueen historia. Maalaisliitto autonomian aikana 1906–1917*. Helsinki: Kirjayhtymä. s. 65–222.
- Heywood, Andrew** (2007): *Political Ideologies: An Introduction*. (4th edition) Basingstoke: Palgrave, MacMillan, s. 9–31.
- Hintikka, Kari A.** (2006) Politics on the Internet, New Forms and Media for Political Action. Tampere: Tampere University.
- Hintikka, Kari A.** (2007) Wikipedia joukkoölyn muotona. Tieteessä tapahtuu 24:7.
- Hintikka, Kari A.** (2008) Poliitiikkaa 2.0 – Internet uusien puolueiden alustana. Poliitiikka 50:1. Tampere: Tampereen yliopisto. s. 69–74.

- Hintikka, Kari A.** (2009) Kansalaiset, liikehännät, puolueet ja Internet. Teoksessa: Mickelsson, Rauli (toim.), *Puolueiden tulevaisuus*. Oikeusministeriön julkaisuja: 2009:6.
- Hudelson, Richard** (1999) *Modern Political Philosophy*. New York: M. E. Sharpe Inc. s. 37.
- Häyhtiö, Tapio & Rinne, Jarmo** (2007) Satunnaisesta poliitikosta refleksiiviseksi toimijaksi – Poliittisen osallistumisen muutoksesta. *Politiikka* 46:2.
- Lijphart, Arendt** (1984) *Democracies: Patterns of Majoritarian and Consensus Government in Twenty-one Countries*. New Haven: Yale University Press.
- Mickelsson, Rauli** (2007) *Suomen puolueet. Historia muutos ja nykypäivä*. Tampere: Vastapaino.
- Miegel, Fredrik & Olsson Tobias** (2008) From pirates to politicians: The story of the Swedish file sharers who became a political party. Teoksessa: *Democracy, Journalism and Technology: New Developments in An Enlarged Europe*, Tartu: Tartu University Press.
- Paloheimo, Heikki & Wiberg, Matti** (1996) *Politiikan perusteet*, Vantaa: Söderström Osakeyhtiö.
- Paloheimo, Heikki & Raunio, Tapani** (2008) Puolueiden rooli ja tehtävät demokratiassa. Teoksessa: Paloheimo, Heikki & Raunio Tapani (toim.) *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. WSOY: Oppimateriaalit Oy 2008.
- Paloheimo, Heikki** (2008) Ideologiat ja ristiriitaulottuvuudet. Teoksessa: Paloheimo, Heikki & Raunio Tapani (toim.) *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. WSOY: Oppimateriaalit Oy 2008.
- Paloheimo, Heikki** (2009) Puoluejärjestelmän lohkeamat ja ristiriitaulottuvuudet, Teoksessa Mickelsson, Rauli (toim.), *Puolueiden tulevaisuus*, Oikeusministeriön julkaisuja: 2009:6.
- Pesonen, Pertti & Borg, Sami** (2005) Eduskuntavaalit 2003. Teoksessa Heikki Paloheimo (toim.) *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Helsinki: WSOY. s. 28–46.

- Poguntke, Thomas** (1993) *Alternative Politics. The German Green Party*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Rantala, Onni** (1982) *Suomen puolueiden muuttuminen 1945–1980*. Helsinki: Gaudeamus.
- Siisiäinen, Martti** (1990) *Suomalainen protesti ja yhdistykset. Tutkimuksia yhdistyslaitoksen kehityksestä ja protestijaksojen suhteesta suurlakosta 1990-luvulle*. Jyväskylä: Tutkijaliitto.
- Siisiäinen, Martti** (1998) Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat. Teoksessa K. Ilmonen & M. Siisiäinen (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Tampere: Vastapaino. s. 223–227.
- Soininvaara, Osmo** (2006) *Porvarillinen vasemmisto*. Vihreä lanka 39/2006.
- Suvanto, Pekka** (1994) *Konservatismi Ranskan vallankumouksesta 1990-luvulle*. Helsinki: SHS. s.13.
- Talshir, Gayil** (2002) *The Political Ideology of Green Parties. From the Politics of Nature to Redefining the Nature of Politics*. New York: Palgrave. s. 9–29.
- Tarkka, Minna & Hintikka, Kari A. & Salminen, Oili** (2005) *Digi-tv kansalaisvaikuttamisen kanavana*. ArviD-julkaisu 05/2005. Liikenne- ja viestintäministeriö. Esiselvitys.
- Vegh, Sandor** (2003) Classifying Forms of Online Activism. The Case of Cyberprotests against the World Bank. In McCaughey, M. & Ayers, M. D. (eds) (2003) *Cyberactivism. Online Activism in Theory and Practice*. New York: Routledge.
- Ware, Allan** (1996) *Political Parties and Party Systems*. New York: Oxford University Press. s. 5.

Internet

Digitoday.fi

”Pirate Bay kiinni miljoonasakon uhallalla”, 30.10.2009, 10:20.
<http://www.digitoday.fi/yhteiskunta/2009/10/30/pirate-bay-kiinni-miljoonasakon-uhalla/200922901/66>, 31.1.2012.

Etelä-Suomen Sanomat.fi

”Piraattipuolueen kannatus putosi Ruotsissa”, 13.8.2009, 13:05.
<http://www.ess.fi/?article=246744>, 1.4.2011.

Helsingin Sanomat.fi

Puoluekenttä, Martti Leppänen 2011.
<http://puoluekentta.tstm.info/>, 20.2.2012.

Suomen piraatit eivät aio jämähtää yhden asian puolueeksi, 7.6.2009.
5:35, http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/1135246548490?ref=lk_ts_uu_2,
26.4.2011.

Hyvitysmaksu.fi

<http://www.hyvitysmaksu.fi/fin/hyvitysmaksu-suomessa.html>, 15.11.2011.

Iltalehti.fi

”Lordi raivostui Piraattipuolueelle”, 10.9.2010, 09:24.
<http://www.iltasanomat.fi/viihde/lordi-raivostui-piraattipuolueelle/art-1288337175498.html>, 18.11.2011.

Kaapeli.fi

Loviisan Sanomat, 2.10.2009.
<http://www.kaapeli.fi/book/pirat/klipp/Lovari20091002.html>, 11.11.2011.

Keskusta.fi

Historia, Arto Alajoutsijärvi
<http://www.keskusta.fi/Suomeksi/KMA/Historia.iw3>, 6.3.2012.

Kokoomus.fi

Historia
<http://www.kokoomus.fi/kokoomus/historia/>, 6.3.2012.

Aate
<http://www.kokoomus.fi/aate/>, 6.3.2012.

Nyt.fi

”Elisa estää Pirate Bay- osoitteet tästä päivästä eteenpäin”, 9.1.2012, 11:30.
<http://nyt.fi/20120109-elisa-estaa-pirate-bay-osoitteet-taestae-paeivaestae-eteenpaenin/>, 31.1.2012.

Opasnet.fi

Wikipuolue, <http://fi.opasnet.org/fi/Wikipuolue>, 31.1.2012.

Pasi Palmulehto.fi

<http://pasi.palmulehto.fi/mielipiteita-tiivistettyna>, 11.11.2011.

Piraattiliitto.fi

”Piratpartiet sulattelee pettymystään Ruotsin vaaleissa”, 24.9.2010.
<http://piraattiliitto.org/uutiset/2010/09/piratpartiet-sulattelee-pettymystaan-ruotsin-vaaleissa>, 1.4.2011.

Toiminta

<http://www.piraattiliitto.org/faq>, 1.4.2011.

Piraattipuolue.fi

Blogi

”Piraattipuolue-kysely”, Ahto Apajalahti, 30.8.2011.
<http://blog.piraattipuolue.fi/2011/08/piraattipuolue-kysely-tulokset-ja-avointa-dataa/>, 14.11.2011.

”Puolueohjelmaa uudistetaan”, Ahto Apajalahti, 19.10.2011.
<http://blog.piraattipuolue.fi/2011/10/puolueohjelmaa-uudistetaan/>, 14.11.2011.

Historia ja tilastoja

<http://www.piraattipuolue.fi/puolue/historia>, 31.3.2011.

Jäsenet syntymävuosittain, 3.11.2010.

<http://vahamartti.fi/filut/pp/syntymajakauma101103.pdf>, 18.11.2011.

Kannanotot

Sähköinen äänestäminen, 23.10.2008, 19:51.
<http://www.piraattipuolue.fi/politiikka/kannanotot/101-vaelttaekaeae-saehkoeistae-aeaanestystae>, 19.4.2011.

Lausunnot:

”Suomen perustuslain muuttaminen”, 8.3.2010, 02:08.
<http://www.piraattipuolue.fi/politiikka/lausunnot/450-suomen-perustuslain-muuttaminen>, 25.11.2011.

Patentit

<http://www.piraattipuolue.fi/politiikka/patentit>, 25.11.2011.

Puolueohjelma 4.12.2011.

http://arkisto.piraattipuolue.fi/asiakirjat/puolueohjelma_2011.pdf, 15.2.2011.

Vaali ohjelma, 22.5.2010.

<http://www.piraattipuolue.fi/vaali ohjelma>, 24.11.2011.

Vastauksia puolueen toiminnasta,

<http://www.piraattipuolue.fi/puolue/useinkysyttya>, 1.4.2011.

<http://www.piraattipuolue.fi/puolue/useinkysyttya/88-piraattipuolue-talouspoliittisesti>, 7.4.2011.

Piraattivaalit.fi

Ehdokaslista

<http://2011.piraattivaalit.fi/ehdokkaat/ehdokaslista/>, 7.4.2011.

Uutiset, 1.1.2011.

<http://2011.piraattivaalit.fi/vaaliliitto-piraattipuolueen-ja-muutos-2011-valille-pirkanmaalla/>, 11.11.2011.

Pirate Party International.net

<http://www.pp-international.net/>, 31.3.2011.

The Pirate Bay.org

Tietoa

<http://thepiratebay.org/about>, 1.4.2011.

RKP.fi

Puolueohjelma, 11.6.2006.

http://rkp.fi/Site/Widget/Editor/100/files/program/Askeleen%20edella_rkp2006.pdf, 22.2.2012.

SDP.fi

Historia

<http://www.sdp.fi/fi/component/content/article/30-sdp/tutustu/taustat/4170-sdpn-historia>, 6.3.2012.

Suomen Kuvalehti.fi

Kansalaispalkkaa kaikille? 9.2.2012, 13:35.

<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/talous/perustulo>, 22.2.2012.

Turun Sanomat.fi

”Pirate Bay -syytetyt tuomittiin miljoonakorvauksiin”, 26.11 2010, 15:28.

<http://www.ts.fi/online/ulkomaat/177237.html>, 31.1.2012.

Uusi Suomi.fi

Panu Horsmalahti, ”Ratkaisu maahanmuuttajanaisten työttömyyteen”, 20.3.2011, 10:26.

<http://horsmalahti.puheenvuoro.uusisuomi.fi/66002-ratkaisu-maahanmuuttajanaisten-tyottomyyteen>, 14.11.2011.

Pasi Palmulehto, ”Piraattipuolue Internet puolue?”, 7.6.2010, 23:54.

<http://palmulehto.puheenvuoro.uusisuomi.fi/36228-piraattipuolue-internet-puolue>, 13.4.2011.

Vasemmisto.fi

Historia

<http://www.vasemmisto.fi/vasemmistoliitto/historia.html>, 6.3.2012

Periaateohjelma, 16.6.2007.

<http://www.vasemmisto.fi/images/ohjelmat/Periaateohjelma.pdf?dl=1>, 17.11.2011.

Perustulo, 30.30.2011.

<http://www.vasemmistoliitto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet-2011/1641-vasemmiston-750-euron-perusturva-matkalla-kohti-perustuloa.html>, 22.2.2012.

Puolueohjelma, 16.6.2007.

<http://www.vasemmisto.fi/politiikka/ohjelmat.html>, 6.3.2012.

Tiedotteet, 19.5.2010.

<http://www.vasemmisto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/1298>, 14.4.2012.

Vihreät.fi

Perustulo, 2007 ja 2011.

<http://www.vihreat.fi/perustulo>, 22.2.2012.

Tekijänoikeuslinjat, 26.11.2010.

<http://www.vihreat.fi/tekijanoikeuslinjat>, 13.4.2012.

Voima.fi,

Ketä piraattipuolue edustaa? 17.6.2009.

<http://fifi.voima.fi/artikkeli/2009/kesakuu/keta-piraattipuolue-edustaa>, 11.11.2011.

Yle.fi

Puolueiden kannatus, 20.4.2011.

<http://yle.fi/vaalit/tulospalvelu/2011/index.html>, 28.4.2011.

YouTube.com

Suomen Piraattipuolueen historia ja ideologinen tausta lyhyesti, 9.3.2010.
<http://www.youtube.com/watch?v=1p9P68p5Q7c>, 27.4.2011.

TV

Vaalit 2011: Vaalikenttien haastajat, Yle: 24.3.2011.

LIITE 1 PIRAATTIPUOLUEEN PUOLUEOHJELMA

Piraattipuolue on kansalaisoikeuksien, erityisesti yksityisyyden suojan ja sananvapauden, turvaamiseen ja kulttuurin ja tiedon vapauden lisäämiseen keskittyvä puolue. Terveemmän liiketoimintaympäristön ja kulttuurillisesti rikkaamman yhteiskunnan rakentamiseksi Piraattipuolue haluaa perustavanlaatuisesti uudistaa tekijänoikeuslainsäädännön ja lakkauttaa patenttijärjestelmää asteittain, lisätä päätöksenteon avoimuutta, kehittää demokratiaa sekä varmistaa tietoyhteiskunnan järkevän kehittymisen. Nämä päämäärät toteuttaakseen Piraattipuolue tavoittelee kansan mandaattia Suomen eduskuntaan, Euroopan parlamenttiin ja muihin päätöksentekuelimiin.

Piraattipuolue haluaa:

Kehittää demokratiaa, turvata kansalaisoikeudet ja lisätä avoimuutta

Oikeus yksityisyyteen on perustuslailla suojattu kansanvallan tärkeä kulmakivi, johon nojaavat kaikki tärkeinä pitämämme vapaudet. Tekniikan kehitys on muuttanut tapaamme kommunikoida, mutta se ei ole vähentänyt tämän tärkeän oikeuden merkitystä. Pienimpienkin yksityisyyden suojaan tehtyjen rajoitusten on oltava erittäin hyvin perusteltuja. Yksityisyyden loukkaukset merkitsevät tunkeutumista ihmisen identiteetin ydinalueille: ajatuksiin, mielipiteisiin, vakaumuksiin, ihmissuhteisiin ja elintapoihin. Kansalaisten säännönmukainen, laajamittainen valvonta johtaa vääjäämättä väärinkäytöksiin, eikä sille ole vapaassa yhteiskunnassa mitään perusteita.

Sähköisen viestinnän käyttö yksityiselämän, liiketalouden ja valtionhallinnon aloilla on lisääntynyt huimasti, ja Suomen yhteiskuntajärjestys ja kansallinen turvallisuus ovat entistä riippuvaisempia juuri sähköisen viestinnän suojasta. Viestintäsalaisuuden tason eli viestinnän luottamuksellisuuden, yksityisyyden ja nimettömyyden tulee olla samoja sähköisessä ja muussa viestinnässä. Sähköinen viestintä on suojattava valvonnalta ja häirinnältä lainsäädännössä kuten perinteiset kirjeetkin. Vahvan salauksen käyttöä sähköisessä viestinnässä on rohkaistava. Vapaassa yhteiskunnassa viestintäsalaisuutta on vaalittava.

Sananvapauden kunnioitus Suomessa ja Euroopassa ei ole vakaalla pohjalla. Tällä hetkellä kiinnitetään enemmän huomiota siihen, kuinka sananvapautta voitaisiin rajoittaa kuin siihen, kuinka se voitaisiin turvata. On vastustettava voimakkaasti pyrkimyksiä rajoittaa sananvapautta yhteiskunnassa. Internetistä on muodostunut sananvapauden käyttämisen merkittävin työkalu. Kenenkään internet-yhteyttä ei pitäisi voida katkaista ilman oikeuden päätöstä eikä oikeuden päätökselläkään kevein perustein. Valtioiden harjoittama internetin sensurointi pitää lopettaa. Teleyritysten ei tule rajoittaa verkon käyttöä. Palveluntarjoajia ei pidä asettaa vastuuseen palvelun käyttäjien tekemisistä.

Valtiot keräävät kansalaisista yhä enemmän tietoa, mutta toimivat samaan aikaan itse usein suljettujen ovien takana. Suljetut ovet on avattava ja kansalaisyhteiskunnan mielipiteitä on kuultava entistä paremmin lainvalmistelussa. Tähän tietotekniikka tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet. Valtioiden ja Euroopan unionin on toimittava nykyistä avoimemmin ja kansanvaltaisemmin. Puolue- ja vaalirahoituksen avoimuus on taattava. Piraattipuolueen on toimittava edelläkävijänä rahoituksensa, hallintonsa ja toimintansa avoimuudessa.

Demokratian ja kansalaisoikeuksien rappeutumiseen Suomessa ja Euroopan unionissa on puututtava. EU:n jäsenenä Suomella on oikeus ja velvollisuus vaatia unionia hallittavan demokraattisesti, ja että yksityisyyttä, viestintäsalaisuutta ja sananvapautta kunnioitetaan unionissa täysimääräisesti. Se, mitä teemme tai jätämme tekemättä osana suurta talousmahtia, ei kosketa ainoastaan suomalaisia, vaan heijastuu välittömästi ihmisten hyvinvointiin ja oikeusturvaan kaikkialla maailmassa.

Vapauttaa tiedon ja kulttuurin

Aineettomiin hyödykkeisiin kohdistetaan tänä päivänä kohtuuttomia, keinotekoisia rajoituksia tietyn liiketoiminta-alan taloudellisten etuoikeuksien suojelemiseksi kuluttajansuojan, kansalaisoikeuksien ja yhteiskunnan voimavarojen kustannuksella. Nykyinen tekijänoikeusjärjestelmä ei suojaa luovien taiteilijoiden toimeentuloa. Tekijänoikeudet haittaavat myös tieteellisen kirjallisuuden ja tutkimustulosten leviämistä. Tekijänoikeuden aiheuttamiin haittoihin on puututtava. Tietoyhteiskunta ei kehity tietoa panttaamalla.

Kulttuuri syntyy vuorovaikutuksesta ihmisten välillä. On järjetöntä väittää, että kulttuurin jakaminen on sille haitallista. Kulttuurin arvo kasvaa jaettaessa, jolloin kasvavat myös taiteilijan mahdollisuudet ansaita kulttuuria tuottamalla. Ihminen, joka tuntee saavansa taiteilijalta jotakin arvokasta, antaa mielellään myös jotain arvokasta takaisin. Tiedostonjakamista ei tule rajoittaa, eikä siitä pidä rangaista, vaan siihen tulee kannustaa. Piraattipuolue vastustaa laajakaistaveroa ja haluaa lakkauttaa kasettimaksut. Tekniset suojakeinot ja sopimusehdot eivät saa haitata kuluttajansuojan toteutumista.

Kenenkään luovan taiteilijan ei tarvitse ansaita rahaa luomuksellaan seitsemänkymmentä vuotta kuolemansa jälkeen. Myöskään yksikään elokuvastudio tai levy-yhtiö ei perusta sijoituspäätöksensä toiveelle voitosta yli sadan vuoden kuluttua tulevaisuudessa. Koska aineettomien hyödykkeiden elinaika on nykyaikana häkellyttävän lyhyt, on kaupallisen kopioinnin ja käytön tekijänoikeussuoja lyhennettävä 5–10 vuoteen hyödykkeen julkaisusta. Kaiken teosten epäkaupallisen kopioinnin, levittämisen ja muun käytön on oltava vapaata teoksen luomishetkestä lähtien. Piraattipuolue uskoo tiedon ja kulttuurin mahdollisimman laajan leviämisen takaavan parhaiten ihmiskunnan henkisen ja materiaalisen hyvinvoinnin.

Arvioida patenttijärjestelmän hyödyllisyyden uudelleen

Nykyisen patenttijärjestelmän yhteiskunnalle aiheuttamille taloudellisille ja juridisille rasitteille ei ole perusteita kehittyvässä markkinataloudessa. Patentit eivät nykypäivänä juurikaan suojaa yksittäisen keksijäneron keksintöä. Patenteja käytetään ennemminkin pienyritysten toiminnan tukahduttamiseen.

Lääkepatentit tappavat kehitysmaissa päivittäin. Ne rajoittavat mahdollisesti henkiä pelastavaa tutkimustyötä pakottamalla tiedemiehet salaamaan löydöksensä patenttihakemuksen ajaksi, sen sijaan että tulokset jaettaisiin tiedeyhteisön kesken. Piraattipuolueilla on järkevä ja rakentava vaihtoehto lääkepatenteille, joka, paitsi ratkaisisi nämä ongelmat, myös antaisi enemmän rahaa lääketutkimukseen leikaten julkisen sektorin lääkekustannukset puoleen. Haluamme keskustella tästä Euroopan tasolla.

Piraattipuolueen ajaman uudistetun tekijänoikeusjärjestelmän ohjelmistokehittäjille tarjoama suoja on riittävä. Ohjelmistopatentit ajavat ainoastaan patenttilakimiesten ja

suuryritysten etua. Samat tahot pyrkivät patenttijärjestelmän väärinkäytön lisäksi luomaan yksityisiä monopoleja salaamalla tiedostomuotoja ja ohjelmistorajapintoja. Tämä käytäntö nostaa hintoja ja tukahduttaa tietoyhteiskunnan kehitystä. Julkisen sektorin on omien tietojärjestelmiensä suunnittelussa vastustettava näitä yksityisiä monopoleja ja rohkaistava avointen järjestelmien käyttöä julkishallinnossa, koulut mukaan lukien.

Hyväksytty Piraattipuolueen ylimääräisessä kokouksessa Turussa 15. marraskuuta 2009.

LIITE 2 PIRAATTIPUOLUEEN BLACK SAIL -TUNNUS

